

Suomalainen televisiotarjonta 2005

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Minna Aslama, Fredrik Sonck, Jaana Wallenius		Julkaisun laji Selvitys	
		Toimeksiantaja Liikenne- ja viestintäministeriö	
		Toimielimen asettamispäivämäärä	
Julkaisun nimi Suomalainen televisiotarjonta 2005			
Tiivistelmä Selvityksessä kuvataan sekä valtakunnallisten analogisten kanavien (Yleisradion TV1 ja TV2 sekä MTV3 ja Nelonen) että digitaalisten kanavien (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava) vuoden 2005 tarjontaa kokonaisuudessaan ja kanavittain sekä tarkastellaan ohjelmiston monipuolisuutta. Lisäksi tarkastellaan erikseen mm. julkisen palvelun tv-ohjelmistojä ja kotimaista tarjontaa sekä vertaillaan Suomen ja Ruotsin tilannetta. Päätulokset ovat seuraavat: 1) Suomen valtakunnalliset analogiset tv-kanavat lähettivät vuonna 2005 yhteensä 385 viikkotuntia eli keskimäärin 55 tuntia ohjelmaa päivässä. Suurin ohjelmaluokka oli ulkomainen fiktio viidenneksen osuudella ja sitä seurasivat ajankohtais- ja asiaohjelmat sekä viihde. Tarjonnan määrä oli hieman laskenut vuodesta 2004. Lisäksi TV1 oli vähentänyt ja Nelonen kasvattanut informatiivisuutta profiileissaan. 2) Digitaaliset kanavat lähettivät keskimäärin 330 viikkotuntia ohjelmaa. Vaikka kanavat FST-D:tä lukuun ottamatta erikoistuivat tiettyihin ohjelmatyyppeihin, niiden yhteenlaskettu tarjonta muistutti analogisten täyden palvelun kanavien profiilia. 3) Analogisten täyden palvelun tv-kanavien tarjonta oli ohjelmatyypivalikoimaltaan hyvin monipuolista. Sekä TV1 että TV2 ovat hivenen kaventaneet tarjontaansa, mutta ne osoittautuivat yhä kaupallisia kilpailijoitaan monipuolisemmiksi; tämä korostui parhaaseen katseluaikaan. Kaupalliset kanavat taas olivat hieman kasvattaneet monipuolisuuttaan edellisvuodesta. Digitaalinen tarjonta oli edellisvuodesta poiketen analogista ohjelmistoa kapeampaa. YLE24, FST-D ja Subtv olivat supistaneet tarjontansa monipuolisuutta. Silti digijärjestelmä ylsi erittäin suureen monipuolisuuteen. Analogiset ja digitaaliset kanavat yhdessä tarjosivat yhtä laavaa ohjelmistoa kuin analoginen järjestelmä. Edellisvuoden tapaan yksittäisistä kanavista monipuolisin oli FST-D, analogisista TV2. 4) Suomen ja Ruotsin tv-järjestelmien vertailu osoittaa, että analogiset julkisen palvelun kanavat TV1 ja SVT2 sekä TV2 ja SVT1 ovat samankaltaisia, vaikkakin YLE:n kanavat ovat jonkin verran informatiivisempia. Samoin analogiset kaupalliset täyden palvelun kanavat MTV3 ja TV4 sekä toisaalta julkisen palvelun digikanavat SVT24 ja YLE24 muistuttavat toisiaan. Kummankin maan järjestelmä rakentuu yhdistelmästä erikoistuneita ja yleiskanavia, joiden profiilit asettuvat laueasti informatiivisen ja viihdepainotteisen tarjonnan jatkumolle.			
Avainsanat (asiasanat) televisio, ohjelmisto, monipuolisuus			
Muut tiedot Yhteyshenkilö/LVM Elina Normo			
Sarjan nimi ja numero Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 40/2006		ISSN 1457-7488 (painotuote) 1795-4045 (verkkajulkaisu)	ISBN 952-201-574-1 (painotuote) 952-201-575-X (verkkajulkaisu)
Kokonaissivumäärä 138	Kieli suomi	Hinta 25 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Edita Publishing Oy		Kustantaja Liikenne- ja viestintäministeriö	

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation	
Minna Aslama, Fredrik Sonck, Jaana Wallenius		Utredning	
		Uppdragsgivare	
		Kommunikationsministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet	
Publikation			
Finländskt tv-utbud 2005			
Referat			
<p>I utredningen beskrivs såväl de nationella analoga kanalernas (Rundradions TV1 och TV2 samt MTV3 och Nelonen) som de digitala kanalernas (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv och Urheilukanava) utbud år 2005 både som helhet och kanalvis. På samma sätt granskas programutbudets mångsidighet. Dessutom granskas bl.a. public service tv-utbudet och det inhemska utbudet och görs en jämförelse mellan situationen i Finland och Sverige.</p> <p>De huvudsakliga resultaten är:</p> <p>1) De finländska nationella analoga tv-kanalerna sände år 2005 totalt 385 per vecka, dvs. i medeltal 55 timmar per dag. Den största programklassen var utländsk fiktion, som utgjorde en femtedel, följd av aktualitets- och fakta-program samt underhållning. Utbudet hade minskat något från år 2004. Dessutom hade TV1 minskat och Nelonen ökat de informativa programmen i sina utbud.</p> <p>2) De digitala kanalerna sände i medeltal 330 timmar program per vecka. Även om alla kanaler förutom FST-D specialiserade sig på vissa programtyper, påminde deras sammanslagna utbud om de analoga fullservicekanalernas profil.</p> <p>3) De analoga fullservicekanalernas utbud var mycket mångsidigt då man ser på programtypsutbudet. Såväl TV1 som TV2 har ett något smalare utbud än tidigare, men de visade sig fortfarande vara mångsidigare än sina kommersiella konkurrenter, vilket betonades under bästa tittartid. De kommersiella kanalerna hade igen ökat sin mångsidighet från året innan. Det digitala utbudet var till skillnad från året innan smalare än det analoga utbudet. Såväl YLE24, FST-D som Subtv hade ett mindre mångsidigt utbud än tidigare. Trots detta uppnådde det digitala systemet en mycket stor mångsidighet. De analoga och digitala kanalerna erbjöd tillsammans ett lika brett utbud som det analoga. Precis som under tidigare år var FST-D mångsidigast av de enskilda kanalerna.</p> <p>4) En jämförelse av tv-systemen i Finland och Sverige visar att de analoga public service-kanalerna TV1 och SVT2 samt TV2 och SVT1 är liknande, även om YLE:s kanaler är något mer informativa. På samma sätt har de kommersiella fullservicekanalerna MTV3 och TV4 å ena sidan och de digitala nyhetskanalerna SVT24 och YLE24 å andra sidan liknande profiler. Systemet i båda länderna består av en kombination av specialiserade och allmänna kanaler, vilka profiler placerar sig på ett brett fält på axeln informativt- underhållningsbaserat utbud.</p>			
Nyckelord			
television, program, mångfald			
Övriga uppgifter			
Kontaktperson vid kommunikationsministeriet är Elina Normo			
Seriens namn och nummer		ISSN	ISBN
Kommunikationsministeriets publikationer 40/2006		1457-7488 (trycksak) 1795-4045 (nätpublikation)	952-201-574-1 (trycksak) 952-201-575-X (nätpublikation)
Sidoantal	Språk	Pris	Sekretessgrad
138	finska	25 €	offentlig
Distribution		Förlag	
Edita Publishing Ab		Kommunikationsministeriet	

DESCRIPTION

Date of publication

13 September, 2006

Authors (from body; name, chairman and secretary of the body) Minna Aslama, Fredrik Sonck, Jaana Wallenius		Type of publication Report	
		Assigned by Ministry of Transport and Communications	
		Date when body appointed	
Name of the publication Finnish Television Programming 2005			
Abstract <p>The report depicts the programme structure profiles as well as programme diversity of the year 2005 of the four main Finnish nation-wide analogue channels: the public service TV1 and TV2 and the commercial channels MTV3 and Nelonen. Also, the profiles and diversity of the five digital terrestrial channels – YLE24 (news channel), YLE Teema (emphasis on culture-education-science), FST-D (full service Swedish-language channel), Subtv (entertainment and fiction oriented channel) and Urheilukanava (sports channel) – are examined. In addition, the Finnish TV system is compared to that of Sweden.</p> <p>The main results are:</p> <ol style="list-style-type: none">1) The Finnish analogue television output amounted to 55 hours/day, or some 385 hours/week, signifying a slight decrease in total programming hours. Foreign fiction was the largest single programme category, comprising one fifth of the output. It was followed by current affairs, other factual programming and entertainment programmes.2) The five digital channels offered in total some 330 weekly hours of programming. Although most of them are specialized, their overall profile resembled that of the four full-service analogue channels.3) The Finnish analogue television supply as a whole scored for a very high diversity. The public service analogue channels TV1 and TV2 had decreased their diversity slightly compared to 2003 and 2004, while their commercial counterparts had become slightly more diverse. Still, the two public service channels were significantly more diverse than their commercial counterparts. The digital channels were less diverse than the full-service analogue channels, yet still scored for a very high diversity. Still, the combination of the analogue and digital system presented to the viewers equally varied programming as the analogue system alone. The Swedish-language public service FST-D proved to be the most diverse of all channels, followed by the analogue public service channel TV2.4) The comparison between Finland and Sweden shows that YLE's analogue channels TV1 and TV2 have counterparts in the Swedish public service channels SVT1 and SVT2. Also the digital channels YLE24 and SVT24 and, on the other hand, the commercial analogue MTV3 and TV4 are alike. The Finnish and Swedish TV systems resemble one another in combining full-service and specialized channels that form a continuum in the information-entertainment-axis.			
Keywords Television, programming, diversity			
Miscellaneous Contact person at the Ministry is Ms Elina Normo			
Serial name and number Publications of the Ministry of Transport and Communications 40/2006		ISSN 1457-7488 (printed version) 1795-4045 (electronic version)	ISBN 952-201-574-1 (printed version) 952-201-575-X (electronic version)
Pages, total 138	Language Finnish	Price €25	Confidence status Public
Distributed by Edita Publishing Ltd		Published by Ministry of Transport and Communications	

ESIPUHE

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaan valtioneuvoston tulee pyrkiä toimilupapolitiikassaan sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus ja yleisön erityisryhmien tarpeet. Suomessa televisio-ohjelmia tarjotaan neljän valtakunnallisen analogisen kanavan lisäksi digitaalisesti. Digitaalinen ohjelmatarjonta sisältää analogisten kanavien digitaalisten versioiden lisäksi kymmenen valtakunnallista kanavaa, joista osa on maksullisia. Lisää toimilupia myönnetään vielä vuoden 2006 aikana. Suomessa siirrytään kokonaan digitaaliseen lähetystoimintaan 31.8.2007.

Tässä tutkimuksessa on selvitetty, miten televisiotarjonnan monipuolisuus toteutui käytännössä vuonna 2005. Selvityksessä kuvataan sekä valtakunnallisten analogisten (TV1, TV2, MTV3 ja Nelonen) että digitaalisten kanavien (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava) vuoden 2005 ohjelmistotarjontaa kokonaisuudessaan ja kanavittain. Tutkimuksessa tarkastellaan kanavien monipuolisuutta, kotimaista tarjontaa sekä julkisen palvelun ohjelmatarjontaa. Lisäksi tutkimuksessa vertaillaan suomalaista ja ruotsalaista televisiotarjontaa toisiinsa. Vastaavanlaiset selvitykset on tehty vuodesta 2000 lähtien.

Tutkimuksen ovat toteuttaneet liikenne- ja viestintäministeriön toimeksiannosta tutkijat Minna Aslama ja Jaana Wallenius tutkimusavustajanaan Fredrik Sonck Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolanissa. Tutkimuksen suunnittelua ja toteutusta ovat ohjanneet asiantuntijoina valtiotieteen tohtori Heikki Hellman, professori Ullamaija Kivikuru sekä erikoistutkija Tuomo Sauri. Liikenne- ja viestintäministeriön edustajana työtä on ohjannut neuvotteleva virkamies Elina Normo. Kiitän lämpimästi tutkimuksen tekijöitä hyvästä työstä ja tutkimuksen ohjaukseen osallistuneita asiantuntijoita arvokkaasta panoksesta tutkimuksen toteuttamisessa.

Helsingissä 13. päivänä syyskuuta 2006

Elina Normo
neuvotteleva virkamies

SISÄLLYSLUETTELO

YHTEENVETO	5
SAMMANFATTNING	9
ENGLISH SUMMARY	13
JOHDANTO.....	16
1 YLEISKATSAUS 2005.....	18
1.1 ANALOGINEN JA DIGITAALINEN OHJELMA-AIKA.....	18
<i>Taulukko 1.1.1. Viikoittainen ohjelma-aika kanavittain: analogiset ja digitaaliset kanavat (h/vko) 2005....</i>	18
<i>Taulukko 1.1.2. Varsinainen tarjonta ja muu tarjonta (h/vko) 2005.....</i>	19
1.2 ANALOGINEN KOKONAISTARJONTA JA PARAS KATSELUAIKA	20
<i>Kuvio 1.2. Valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	21
<i>Taulukko 1.2. Valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2004 ja 2005 (%)</i>	22
1.3 ANALOGISEN OHJELMISTON KAUSI- JA VIIKKOVAIHTELUT	23
<i>Taulukko 1.3.1. Viikoittainen ohjelma-aika kanavittain eri kausina 2005 (h/vko)</i>	23
<i>Taulukko 1.3.2. Kanavien ohjelmarakenne arkisin ja viikonloppuisin 2005 (%)</i>	24
1.4 ANALOGINEN OHJELMISTO ALKUPERÄMAITTAIN.....	25
<i>Taulukko 1.4.1. Kanavien ohjelmatarjonta alkuperän mukaan 2005 (%)</i>	26
<i>Taulukko 1.4.2. Ohjelmien alkuperä ohjelmaluokittain 2005 (%).....</i>	26
1.5 ANALOGISEN OHJELMISTON ENSILÄHETYKSET JA UUSINNAT	27
<i>Kuvio 1.5. Ensilähetysten ja uusintojen osuus kanavittain 2005 (%)</i>	27
<i>Taulukko 1.5. Uusintojen määrä kanavittain 2005 (h/vko).....</i>	27
1.6 ANALOGISEN OHJELMISTON SARJOITTUMINEN	28
<i>Kuvio 1.6. Sarjamoitoisten ja pisteohjelmien osuus kanavittain 2005 (%).....</i>	28
<i>Taulukko 1.6. Sarjamoitoisten ohjelmien määrä kanavittain 2005 (h/vko).....</i>	28
1.7 FORMAATIOHJELMAT	29
<i>Taulukko 1.7. Formaatiohjelmat eri kanavilla (h/vko).....</i>	29
2 KANAVAPROFIILIT	30
2.1 PROFIIILI: TV1	30
<i>Taulukko 2.1.1. TV1:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)</i>	30
<i>Kuvio 2.1. TV1:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	32
<i>Taulukko 2.1.2. TV1:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	32
2.2 PROFIIILI: TV2	33
<i>Taulukko 2.2.1. TV2:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)</i>	33
<i>Kuvio 2.2. TV2:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	34
<i>Taulukko 2.2.2. TV2:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	35
2.3 PROFIIILI: MTV3.....	36
<i>Taulukko 2.3.1. MTV3:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%).....</i>	36
<i>Kuvio 2.3. MTV3:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	37
<i>Taulukko 2.3.2. MTV3:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)</i>	38
2.4 PROFIIILI: NELONEN	39
<i>Taulukko 2.4.1. Nelosen ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%).....</i>	40
<i>Kuvio 2.4. Nelosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	41
<i>Taulukko 2.4.2. Nelosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	41
2.5 KANAVAVERTAILU.....	42
<i>Kuvio 2.5.1. Kanavat informatiivisuus–vihteellisyys-akselilla 2005 (koko tarjonta ja paras katseluaika, % informatiivisia ohjelmia).....</i>	43
<i>Kuvio 2.5.2. Kanavien vertailu ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	45
<i>Kuvio 2.5.3. Kanavien parhaan katseluaajan tarjonta esimerkki-iltana 16.2.2005</i>	49
2.6 MUUTOKSET 2004–2005	50
<i>Taulukko 2.6. Ohjelmatarjonnan muutokset kanavittain 2004–2005 (h/vko).....</i>	51

3 DIGITAALISET TELEVISIOKANAVAT 2005	52
3.1 DIGITAALISTEN KANAVIEN KOKONAISTARJONTA	52
<i>Kuvio 3.1.1. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonta 2005 (%)</i>	<i>53</i>
<i>Kuvio 3.1.2. Vertailu: digitaalisten ja analogisten kanavien koko ohjelmatarjonta 2005 (%).....</i>	<i>54</i>
<i>Kuvio 3.1.3. Vertailu: digitaalisten ja analogisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjonta 2005 (%)</i>	<i>54</i>
<i>Taulukko 3.1. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonnan alkuperä 2005 (%).....</i>	<i>55</i>
<i>Kuvio 3.1.4. Digitaalisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjonta esimerkki-iltana 16.2.2005.....</i>	<i>56</i>
3.2 PROFIIILI: YLE24	57
<i>Taulukko 3.2.1. YLE24:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)</i>	<i>57</i>
<i>Kuvio 3.2. YLE24:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>58</i>
<i>Taulukko 3.2.2. YLE24:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>58</i>
3.3 PROFIIILI: YLE TEEMA.....	59
<i>Taulukko 3.3.1. YLE Teeman ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%).....</i>	<i>59</i>
<i>Kuvio 3.3. YLE Teeman ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)</i>	<i>60</i>
<i>Taulukko 3.3.2. YLE Teeman ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>60</i>
3.4 PROFIIILI: FST-D	61
<i>Taulukko 3.4.1. FST-D:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)</i>	<i>61</i>
<i>Kuvio 3.4. FST-D:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>62</i>
<i>Taulukko 3.4.2. FST-D:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>62</i>
3.5 PROFIIILI: SUBTV.....	63
<i>Taulukko 3.5.1. Subtv:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)</i>	<i>63</i>
<i>Kuvio 3.5. Subtv:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>64</i>
<i>Taulukko 3.5.2. Subtv:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>64</i>
3.6 PROFIIILI: URHEILUKANAVA	65
<i>Taulukko 3.6.1. Urheilukanavan ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%).....</i>	<i>65</i>
<i>Kuvio 3.6. Urheilukanavan ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>66</i>
<i>Taulukko 3.6.2. Urheilukanavan ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>66</i>
3.7 PÄÄKANAVIEN DIGITAALINEN LISÄTARJONTA.....	67
<i>Taulukko 3.7. Pääkanavien digitaalinen lisätarjonta 2005 (h/vko).....</i>	<i>67</i>
4 MONIPUOLISUUS 2005.....	68
<i>Kuvio 4.1. Koko ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 2005.....</i>	<i>69</i>
<i>Kuvio 4.2. Parhaan katseluajan ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 2005.....</i>	<i>70</i>
<i>Kuvio 4.3. Analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1997–2005</i>	<i>71</i>
<i>Kuvio 4.4. Parhaan katseluajan analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1997–2005.....</i>	<i>72</i>
<i>Kuvio 4.5. Analogisen ohjelmiston monipuolisuus yli kanavien 1997–2005</i>	<i>73</i>
<i>Kuvio 4.6. Parhaan katseluajan analogisen ohjelmiston monipuolisuus yli kanavien 1997–2005</i>	<i>74</i>
<i>Taulukko 4. Kanavien erilaisuus 1997–2005.....</i>	<i>75</i>
5 JULKISEN PALVELUN OHJELMATARJONNAN OMINAISUUKSIA 2005.....	76
5.1 YLEISRADION KANAVAT	76
<i>Taulukko 5.1.1. Yleisradion ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%).....</i>	<i>77</i>
<i>Kuvio 5.1.1. Yleisradion koko ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>77</i>
<i>Taulukko 5.1.2. Yleisradion ohjelmatarjonnan ominaisuuksia analogisilla ja digitaalisilla kanavilla 2005 (%).....</i>	<i>79</i>
<i>Kuvio 5.1.2. Yleisradion analoginen ja digitaalinen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005, koko tarjonta (%)</i>	<i>79</i>
<i>Kuvio 5.1.3. Yleisradion analoginen ja digitaalinen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005, paras katseluaika (%).....</i>	<i>80</i>
<i>Kuvio 5.1.4. Informatiiviset ohjelmat Yleisradion analogisilla kanavilla koko tarjonnassa ja parhaaseen katseluaikaan 1997–2005 (%)</i>	<i>81</i>
<i>Kuvio 5.1.5. Viihteelliset ohjelmat Yleisradion analogisilla kanavilla koko tarjonnassa ja parhaaseen katseluaikaan 1997–2005 (%)</i>	<i>81</i>
5.2 JULKISEN PALVELUN ERITYISYLEISÖJEN OHJELMAT: RUOTSINKIELINEN TARJONTA	82
<i>Taulukko 5.2. FST:n analogisen ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%).....</i>	<i>82</i>
<i>Kuvio 5.2.1. FST:n analoginen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%).....</i>	<i>83</i>
<i>Kuvio 5.2.2. Vertailu: analoginen FST- ja FST-D-ohjelmisto 2005, koko tarjonta (%).....</i>	<i>84</i>
<i>Kuvio 5.2.3. Vertailu: analoginen FST- ja FST-D-ohjelmisto, paras katseluaika 2005 (%).....</i>	<i>84</i>

5.3 JULKISEN PALVELUN ERITYISYLEISÖJEN OHJELMAT: LASTENOHJELMAT	85
<i>Kuvio 5.3. Lastenohjelmien analogisen tarjonnan jakautuminen kanavittain 2005 (%)</i>	85
<i>Taulukko 5.3.1. Lastenohjelmien osuus kanavittain 2005 (% ja h/vko)</i>	85
<i>Taulukko 5.3.2. Lastenohjelmien alkuperä kanavittain 2005 (%)</i>	86
6 VERTAILU RUOTSALAISEEN TELEVISIOTARJONTAAN 2005	87
<i>Taulukko 6. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien määrä Suomen ja Ruotsin kanavilla 2005 (h/vko)</i>	88
<i>Kuvio 6.1. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuudet Suomen ja Ruotsin kanavilla 2005 (%)</i>	89
<i>Kuvio 6.2. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuudet ruotsalaisilla ja suomalaisilla kanavilla parhaaseen katselu-aikaan 2005 (%)</i>	91
7 ERITYISOSIO: NAISET JA MIEHET UUTISISSA 2005	92
<i>Kuvio 7.1. Toimittajien sukupuoli 16.2.2005 uutisissa (%)</i>	93
<i>Kuvio 7.2. Toimijoiden sukupuoli 16.2.2005 uutisissa (%)</i>	94
<i>Kuvio 7.3. Toimijat ja uutisaiheet 16.2.2005 uutisissa (%)</i>	95
<i>Kuvio 7.4. Toimijat ja roolit 16.2.2005 uutisissa (%)</i>	95
<i>Taulukko 7. Suomi ja 76 maan keskiarvo -vertailu</i>	96
<i>Kuvio 7.5. Naisten osuus uutisten toimijoista alueittain GMMP-tutkimuspäivinä 1995, 2000 ja 2005 (%)</i> ..	97
8 LOPUKSI.....	99
<i>Kuvio 8.1. Analogiset ja digitaaliset kanavat informatiivisuus–viihteellisyys-akselilla 2005 (% informatiivisia ohjelmia)</i>	100
<i>Kuvio 8.2. Analogisten ja digitaalisten kanavien informatiivisuus 2002–2005 (% informatiivisia ohjelmia)</i>	101
LÄHTEET	102
LIITE 1: OHJELMALUOKITUS	105
LIITE 2: MONIPUOLISUUSMITTARI	108
LIITE 3: OHJELMAT OHJELMATYYPEITTÄIN ERI KANAVILLA ESIMERKKIVIIKOLLA 43..	109
<i>Taulukko A. Analogisten kanavien esimerkkiviikolla 43/2005 esiintyneet ohjelmanimikkeet ohjelmatyypeittäin</i>	109
<i>Taulukko B. Digitaalisten kanavien esimerkkiviikolla 43/2005 esiintyneet ohjelmanimikkeet ohjelmatyypeittäin</i>	115
LIITE 4: RUOTSALAISTEN TV-KANAVIEN KUVAUKSET.....	121
LIITE 5: LIITEKUVIOT	122
<i>Kuvio A. Parhaan katseluajan kanavavertailu ohjelmatyypeittäin 2005 (%)</i>	122
<i>Kuvio B. Informatiivisten ohjelmien osuus kanavittain 1993–2005 (%)</i>	125
<i>Kuvio C. Viihteellisten ohjelmien osuus kanavittain 1993–2005 (%)</i>	126
<i>Kuvio D. Koko analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1993–2005</i>	126
<i>Kuvio E. Analogisten kanavien erilaisuus 1993–2005</i>	127

YHTEENVETO

Tämä raportti kattaa Suomen valtakunnalliset analogiset tv-kanavat (TV1, TV2, MTV3 ja Nelonen) sekä viisi vuonna 2001 aloittanutta digitaalista kanavaa (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava). Ne tarjosivat vuonna 2005 keskimäärin 714 viikkotuntia eli yli 100 ohjelmatuntia vuorokaudessa. Varsinaisen ohjelmatarjonnan lisäksi kanavilla oli myös muita tv-palveluja, kuten *Uutisikkuna*, ostosohjelmia, mobiilipelejä ja tv-chatteja, noin 50 tuntia vuorokaudessa. Analogisten televisiokanavien – TV1:n, TV2:n, MTV3:n ja Nelosen – yhteenlaskettu tarjonta oli viikoittain keskimäärin yhteensä 385 tuntia eli päivittäin 55 tuntia ohjelmaa. Digitaaliset kanavat – YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava – lähettivät neljantenä täytenä toimintavuotenaan 330 viikkotuntia ohjelmaa. Formaattiin perustuvia ohjelmia löytyi lähinnä kaupallisilta kanavilta, mutta niiden osuus kanavien koko tarjonnasta oli suhteellisen pieni.

Analoginen tarjonta

Valtakunnallisen analogisen tv-tarjonnan suurin yksittäinen ohjelmatyyppi oli viidenneksen (20 %) osuudella ulkomainen fiktio. Ajankohtaisohjelmien luokka oli seuraavaksi suurin (12 %). Sitä seurasivat asiaohjelmat (11 %) ja viihde (10 %). Urheilu ja elokuvat saivat yhdeksän prosentin osuudet koko tarjonnasta. Pienimmät osuudet tarjonnasta olivat opetus- ja kulttuuriohjelmilla sekä kotimaisella fiktiolla. Parhaaseen katseluaikaan eli nk. prime time -aikaan¹ ulkomainen fiktio ja viihde muodostivat illan suurimmat ohjelmaluokat. Kummankin osuus oli 17 prosenttia.

Vuonna 2005 hieman yli puolet neljän kanavan yhteenlasketusta ohjelmistosta oli kotimaista tuotantoa. Suomalaista tarjontaa löytyi käytännössä kaikista ohjelmatyypeistä, mutta sitä leimasivat erityisesti ajankohtais- ja urheiluohjelmat sekä uutiset ja viihde. Sarjamuotoiset ohjelmat hallitsivat tarjontaa: niitä oli edellisvuoden tapaan lähes 80 prosenttia koko ohjelmistosta. Uusintoja oli vuoden 2005 tv-tarjonnasta kolmannes.

Kanavavertailu

TV1 oli edellisvuosien tapaan kanavista informaatiopainotteisin: sen koko tarjonnasta 64 prosenttia ja parhaasta katseluajasta 56 prosenttia oli informatiivisia ohjelmia. Kanava painosti erityisesti ajankohtais- ja asiaohjelmatarjontaan sekä toisaalta ulkomaiseen fiktion: kukin näistä ohjelmatyypeistä sai viidenneksen sen ohjelma-ajasta. TV1 lähetti runsaasti kotimaista ohjelmaa: 65 prosenttia sen tarjonnasta muodostui kotimaisesta tuotannosta. Kanavalla korostui myös eurooppalainen ohjelmisto, jota oli miltei neljännes tarjonnasta. TV1 lähetti suhteessa enemmän sarjaohjelmia ja uusintoja kuin muut analogiset kanavat.

TV2:n profiili rakentui 40 prosentista informatiivista tarjontaa, 45 prosentista viihteellisiä ohjelmia sekä 15 prosentista lastenohjelmia. Lastenohjelmat (16 %) ja urheiluohjelmat (17 %) muodostivat suurimmat ohjelmaluokat. Niitä seurasivat asiaohjelmat (13 %), ulkomainen fiktio (10 %) ja ajankohtaistarjonta (10 %). TV2 oli analogisista kanavista kotimaisin, ja runsaasta urheilutarjonnasta johtuen se lähetti analogisista kanavista eniten pisteohjelmia.

¹ Tässä tutkimuksessa: ohjelmat, jotka alkoivat klo 18.05–22.05.

MTV3-kanava tarjosi edellisvuosien tapaan kaksi kolmasosaa viihteellisiä ja osapuilleen 30 prosenttia informatiivisia ohjelmia. Suurin yksittäinen ohjelmaluokka oli ulkomainen fiktio, mutta myös ajankohtaistarjonta sekä elokuvat ja viihde olivat hyvin edustettuina kanavan profiilissa. MTV3:n iltahjelmisto ei merkittävästi poikennut koko tarjonnasta. Tarjonnan alkuperä jakautui selvästi kahtaalle: 52 prosenttia ohjelmista oli kotimaista, 39 prosenttia oli pohjoisamerikkalaista tuotantoa. MTV3 tarjosi analogisista kanavista selvästi eniten muita tv-palveluja.

Nelosen profiili oli analogisista kanavista viihteellisin, mutta osin kaupallisen kilpailijansa MTV3:n kaltainen. Neljännes Nelosen tarjonnasta oli informatiivista ja hieman alle 70 prosenttia viihteellistä ohjelmaa. Kanava oli aiemmin profiloitunut ulkomaisen fiktion tarjoajaksi, mutta on jo muutaman vuoden ajan vähentänyt ohjelmatyyppin osuutta ohjelmistosaan. Niinpä MTV3 ja Nelonen olivatkin tasoissa ulkomaisen fiktion tarjoajina. Toisaalta Nelosen profiiliin sisältyi enemmän viihdettä eikä toisaalta käytännössä lainkaan ajankoh- taisohjelmia. Nelonen erosi selvästi muista analogisista kanavista ohjelmien alkuperän suhteen: puolet kanavan ohjelmista oli pohjoisamerikkalaista tuotantoa ja alle kolmannes koti- maisia ohjelmia. Eurooppalaisen tarjonnan osuus oli kuitenkin hieman alle kuudennes kana- van tarjonnasta.

Muutokset 2004–2005

Analogisten kanavien tarjonnan määrä supistui 14 viikkotunnilla vuodesta 2004 vuoteen 2005: kaikki kanavat vähensivät ohjelma-aikaa, mutta muutos oli suurin MTV3:n tarjon- nassa.

Vuonna 2005 suomalaiset tv-kanavat asettuivat edellisvuosien tapaan jatkumoon informatiivisten ja viihteellisten ohjelmien tarjoajina: TV1 oli informatiivisin ja sitä seurasi TV2, MTV3 ja Nelonen. TV1 kuitenkin oli vähentänyt ja Nelonen taas kasvattanut informatiivi- suuttaan edellisvuodesta.

Selviä muutoksia edellisvuodesta oli nähtävissä myös yksittäisten ohjelmatyyppien tarjon- nassa. TV1:n suurin muutos oli, että se kasvatti määrällisesti ulkomaisen fiktion tarjontaa saman verran kuin vähensi opetusohjelmia. MTV3 karsi viihdettä miltei kuudella viikkotun- nilla ja lisäsi vastapainoksi hieman sekä elokuvien että lastenohjelmien tarjontaa. Nelonen vähensi puolestaan ulkomaista fiktiota keskimäärin jopa yhdeksällä viikkotunnilla.

Digitaalinen tarjonta

Vuoden 2005 digitaalinen tarjonta muistutti vuosien 2003 ja 2004 tarjontaa, vaikkakin YLE24:n, YLE Teeman, FST-D:n, Subtv:n ja Urheilukanavan yhteenlaskettu profiili on hi- venen viihteellistynyt jo kahden viime vuoden ajan. FST-D:tä lukuun ottamatta selvästi eri- koistuneet digikanavat lähettivät vuonna 2005 käytännössä yhtä paljon viihteellistä kuin in- formatiivista ohjelmaa. Kanavien kokonaistarjonta jakautui ohjelmatyypeittäin suhteellisen tasaisesti. Suurin yksittäinen ohjelmaluokka oli urheilu, jota seurasi järjestyksessä ajan- kohtaisohjelmat sekä ulkomainen fiktio ja viihde. Digitaalisen järjestelmän yhteenlaskettu tarjonta oli jonkin verran informatiivisempaa kuin analogisten kanavien kokonaistarjonta. Digikanavat tarjosivat runsaasti kotimaista ohjelmistoa. Poikkeuksen teki Subtv: 80 pro- senttia sen tarjonnasta oli pohjoisamerikkalaista tuotantoa.

Monipuolisuus

Vuonna 2005 analogisten täyden palvelun tv-kanavien tarjonta oli ohjelmatyyppivalikoimaltaan hyvin monipuolista. Sekä TV1 että TV2 olivat hivenen kaventaneet tarjontaansa, mutta Yleisradion kummatkin kanavat osoittautuivat edelleen kaupallisia kilpailijoitaan selvästi monipuolisemmiksi, niin kokonaistarjonnassa kuin parhaana katseluaikanakin. Kaupalliset kanavat taas olivat hieman kasvattaneet monipuolisuuttaan edellisvuodesta. Sama kehitys oli havaittavissa jo vuonna 2004, ja muutokset näkyivät hienoisena laskuna yhteenlasketun analogisen tarjonnan monipuolisuudessa vuonna 2005.

Digitaalinen tarjonta oli edellisvuodesta poiketen analogista ohjelmistoa kapeampaa. Niin YLE24, FST-D kuin Subtv olivat supistaneet tarjontansa monipuolisuutta jonkin verran. Silti digitaalinen järjestelmä ylsi erittäin suureen monipuolisuuteen. Analogiset ja digitaaliset kanavat yhdessä tarjosivat yhtä laveaa ohjelmistoa kuin analoginen täyden palvelun järjestelmä yksinään. Edellisvuoden tapaan yksittäisistä kanavista monipuolisin oli FST-D, analogisista TV2.

Julkinen palvelu

YLE lähetti vuonna 2005 TV1-, TV2-, YLE24-, YLE Teema- ja FST-D -kanavillaan yhteensä 382 tuntia ohjelmaa viikossa eli osapuilleen 55 tuntia vuorokaudessa. Yksikään ohjelmaluokka ei selvästi hallinnut julkisen palvelun ohjelmistoja, mutta YLE panostaa kuitenkin informatiivisuuteen: sen kokonaisprofiilista 64 prosenttia voidaan luokitella informatiiviseksi tarjonnaksi ja suurimmat yksittäiset ohjelmatyypit olivat ajankohtaisohjelmat, asiaohjelmat ja uutiset.

FST:n ohjelmia lähetettiin vuonna 2005 analogisilla kanavilla osapuilleen 18 tuntia viikossa eli keskimäärin kaksi ja puoli tuntia päivässä. Niiden osuus TV1:n ja TV2:n yhteenlasketusta ohjelmatarjonnasta oli noin yhdeksän prosenttia ja se oli pysynyt likipitään samana kuin neljänä edellisvuonna. Digitaalisen FST-kanavan tarjonta koostui 43 viikkotunnista. FST-D oli erittäin monipuolinen täyden palvelun kanava, mutta myös analoginen FST tarjosi kaikkia ohjelmatyyppejä paitsi elokuvia.

Suomalaisen television lastenohjelmien tarjonta ei ole ainoastaan julkisen palvelun varassa, sillä lastenohjelmia löytyy myös kaupallisilta analogisilta kanavilta. Edellisvuoden tapaan Yleisradion kanavat lähettivät kuitenkin enemmistön eli miltei 60 prosenttia tarjonnasta. Samoin lastenohjelmien korkea kotimaisuusaste oli YLE:n kanavien ominaispiirre.

Vertailu Ruotsiin

Ruotsalainen televisiokenttä on osin suomalaisen kaltainen: siellä toimii kaksi julkisen palvelun analogista ja käytännössä kaksi julkisen palvelun digitaalista kanavaa. Toisaalta Ruotsin kaupallinen televisio eroaa suomalaisesta siinä, että maanpäällisiä kanavia on vain yksi (TV4). Sen lisäksi Ruotsissa toimii useita satelliitti- ja kaapeliteitse välitettäviä kaupallisia kanavia.

Suomen ja Ruotsin järjestelmät muistuttavat huomattavasti toisiaan. Analogiset julkisen palvelun kanavat SVT1, SVT2, TV1 ja TV2 ovat samankaltaisia, tosin YLE:n kanavat ovat

ruotsalaisia vastinparejaan hieman informatiivisempia. Samoin analogiset kaupalliset täyden palvelun kanavat MTV3 ja TV4 sekä toisaalta julkisen palvelun digikanavat SVT24 ja YLE24 ovat profiililtaan melko samanlaisia. Vaikka ruotsalaiseen järjestelmään kuuluu useampi viihdekanava, kummankin maan järjestelmä rakentuu yhdistelmästä erikoistuneita ja yleiskanavia, joiden profiilit asettuvat laveasti informatiivisen ja viihdepainotteisen tarjonnan jatkumolle.

SAMMANFATTNING

Den här rapporten innefattar de fyra nationella finländska analoga tv-kanalerna (TV1, TV2, MTV3 och Nelonen) och de fem digitala kanaler (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv och Urheilukanava) som inledde sin verksamhet år 2001. Dessa kanaler sände år 2005 i medeltal 714 timmar per vecka, dvs. mer än 100 timmar per dygn. Förutom det egentliga programutbudet erbjöd kanalerna även andra tv-tjänster, såsom text-tv nyheter (*Uutisikkuna*), köp-program, mobilspel och tv-chattar, kring 50 timmar per dygn. De analoga tv-kanalerna – TV1, TV2, MTV3 och Nelonen – erbjöd tillsammans i medeltal 385 timmar program per vecka, dvs. 55 timmar per dag. De digitala kanalerna – YLE24, YLETeema, FST-D, Subtv och Urheilukanava – sände under sitt fjärde hela verksamhetsår i medeltal 311 veckotimmar. Formatbaserade program återfanns främst på de kommersiella kanalerna, men deras andel av kanalernas hela utbud var förhållandevis liten.

Det analoga utbudet

Den största enskilda programtypen i det nationella analoga tv-utbudet var utländsk fiktion, som utgjorde en femtedel (20 %). Näst största klassen var aktualitetsprogrammen (12 %), som återföljdes av faktaprogram (11 %) och underhållning (10 %). Idrott och film utgjorde vardera nio procent av hela utbudet. De minsta andelarna hade undervisnings- och kulturprogrammen samt inhemsk fiktion. Under bästa sändningstid, dvs. s.k. prime time², utgjorde utländska fiktion och underhållning de största programklasserna. Vardera uppnådde en andel på 17 procent.

År 2005 var lite mer än hälften av de fyra kanalernas sammanlagda program producerade i Finland. Inhemsk produktion återfinns i praktiken i alla programtyper, men särskilt bland aktualitets- och sportprogrammen samt nyheter och underhållning. Programserierna dominerade utbudet och utgjorde precis som ifjol nästan 80 procent av det totala programutbudet. År 2005 utgjordes en knapp tredjedel av tv-utbudet av repriser.

Kanaljämförelse

Precis som under tidigare år var TV1 den mest informationsbaserade av kanalerna, 64 procent av dess totala utbud och 56 procent av bästa sändningstid utgjordes av informativa program. Kanalen satsade i synnerhet å ena sidan på aktualitets- och faktaprogram och å andra sidan på utländsk fiktion: vardera av dessa programtyper fick en femtedel av dess programtid. TV1:s utbud var mycket inhemskt; 65 procent av programmen var av inhemsk produktion. På kanalen betonades också det europeiska programmet, som utgjorde nästan en fjärdedel av utbudet. TV1 sände i proportion mer serieprogram och repriser än de övriga analoga kanalerna.

TV2:s utbud bestod till 40 procent av informativa program, 45 procent underhållande program samt 15 procent barnprogram. Barn- och idrottsprogrammen var de största programklasserna. De följdes av faktaprogram, utländsk fiktion och aktualiteter. TV2:s var den mest

² I den här undersökningen: program, som började kl. 18.05–22.05.

inhemska av de analoga kanalerna, och pga. sportutbudet sände kanalen fler punktprogram än de övriga analoga kanalerna.

I likhet med de föregående åren erbjöd MTV3 ungefär två tredjedelar underhållande och ca 30 procent informativa program. Den största enskilda programklassen var utländsk fiktion, men också aktualitetsutbudet samt film och underhållning var välrepresenterade i kanalens utbud. MTV3:s utbud avvek inte särskilt mycket kvällstid från det totala utbudet. Utbudets ursprung var klart tudelat: 52 procent av programmen var inhemska och nästan 39 procent nordamerikanska. Av de analoga kanalerna erbjöd MTV3 klart mest andra tv-tjänster.

Nelonens profil var den mest underhållningsbetonade av de analoga kanalerna, men ändå delvis liknande som konkurrenten MTV3:s. En fjärdedel av Nelonens utbud var informativt och något under 70 procent underhållande program. Kanalen hade tidigare profilerat sig genom utländsk fiktion, men har redan under flera års tid minskat programtypens andel i sitt utbud. Således erbjöd MTV3 och Nelonen lika mycket utländsk fiktion. Å ena sidan fanns det mera underhållning i Nelonens utbud men å andra sidan inga aktualitetsprogram. Nelonen skilde sig klart från de övriga analoga kanalerna när det gäller programmets utbud: hälften av kanalens program var producerade i Nordamerika och mindre än en tredjedel var inhemska program. Det europeiska utbudets andel utgjorde dock en knapp sjättedel av kanalens utbud.

Förändringar 2004–2005

De analoga kanalernas utbud minskade med 14 veckotimmar från år 2004 till år 2005. Alla kanaler minskade sin programtid, men förändringen var störst i MTV3:s utbud.

När det gäller utbudet av informativa och underhållande program fortsatte de finländska tv-kanalerna år 2005 på samma linje som tidigare. TV1 var mest informativ följd av TV2, MTV3 och Nelonen. TV1 hade dock minskat och Nelonen igen ökat sin informativitetsgrad från året innan.

Klara förändringar från året innan kunde också ses i utbudet av enskilda programtyper. TV1:s största förändringar att den kvantitativt ökade utbudet av utländsk fiktion i samma grad som den minskade undervisningsprogram. MTV3 minskade underhållningen med nästan sex veckotimmar och ökade som motvikt utbudet av såväl film som barnprogram något. Nelonen minskade å sin sida den utländska fiktionen med i medeltal t.o.m. nio veckotimmar.

Det digitala utbudet

Det digitala utbudet år 2005 påminde om utbudet åren 2003 och 2004, även om den sammanlagda profilen för YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv och Urheilukanava hade blivit något mer underhållande redan under de senaste två åren. Sålunda erbjöd de digitala kanalerna, av vilka alla utom FST-D är klart specialiserade, tillsammans i praktiken lika mycket informativt som underhållande program under år 2005. Kanalernas totala utbud fördelades rätt jämnt vad gäller programtyper. Den största enskilda programklassen var sport, följd av i storleksordning aktualitetsprogram, utländsk fiktion och underhållning. Det digitala systemets sammanräknade utbud var något mer informativt än de analoga kanalernas totala utbud. De digitala kanalerna erbjöd mycket finländskt program. Subtv utgjorde dock ett undantag. Hela 80 procent av kanalens utbud var nordamerikanskt.

Mångsidighet

År 2005 var de analoga fullservicekanalernas utbud mycket mångsidigt då man ser på programtypsutbudet. Såväl TV1 som TV2 hade ett något smalare utbud än tidigare, men Rundradions båda kanaler visade sig fortfarande vara klart mångsidigare än sina kommersiella konkurrenter, både när det gällde det totala utbudet och bästa tittartid. De kommersiella kanalerna hade igen ökat sin mångsidighet från året innan. Samma utveckling kunde ses redan år 2004 och förändringarna sågs som en liten nedgång i det totala analoga utbudets mångsidighet år 2005.

Det digitala utbudet var till skillnad från året innan smalare än det analoga utbudet. Såväl YLE24, FST-D som Subtv hade ett något mindre mångsidigt utbud än tidigare. Trots detta uppnådde det digitala systemet en mycket stor mångsidighet. De analoga och digitala kanalerna erbjöd tillsammans ett lika brett utbud som det analoga fullservicesystemet ensamt. Precis som under tidigare år var FST-D mångsidigast av de enskilda kanalerna.

Public service

Rundradion sände år 2005 382 timmar program per vecka, dvs. kring 55 timmar per dygn, på sina kanaler TV1, TV2, YLE24, YLE Teema och FST-D. Ingen programklass dominerade public service-utbudet klart, men YLE satsar dock på informativitet: av dess totala profil kan 64 procent klassificeras som informativt utbud och de största enskilda programtyperna var aktualitetsprogram, faktaprogram och nyheter.

År 2005 sändes ca 18 timmar FST-program per vecka på de analoga kanalerna, dvs. i medeltal 2,5 timmar per dag. Deras andel av TV1:s och TV2:s totala programutbud var ca nio procent och den har hållits på ungefär samma nivå under de fyra föregående åren. Den digitala FST-kanalens utbud var 43 veckotimmar. FST-D var en mycket mångsidig fullservicekanal, men också det analoga FST erbjöd alla programtyper utom filmer.

Den finländska televisionens barnprogramsutbud är inte enbart beroende av public service, eftersom det också sänds barnprogram på de kommersiella analoga kanalerna. Precis som ifjol sände dock Rundradions kanaler största delen, dvs. nästan 60 procent, av utbudet. Kännetecknande för Rundradions kanaler var också att en stor del av barnprogrammen var inhemska.

Jämförelse med Sverige

Det svenska tv-fältet liknar det finländska i hög grad: där finns två analoga public servicekanaler och i praktiken två digitala public service kanaler. Å andra sidan skiljer sig Sveriges kommersiella television från den finländska i att det finns bara en terrestriell kanal (TV4). Dessutom finns det i Sverige flera kommersiella kanaler som distribueras via satellit och kabel.

Det finländska och svenska systemet påminner mycket om varandra. De analoga public servicekanalerna SVT1, SVT2, TV1 och TV2 är liknande, även om YLE:s kanaler är något mera informativa än sina svenska motsvarigheter. På samma sätt liknar de kommersiella fullservicekanalerna MTV3 och TV4 å ena sidan och de digitala nyhetskanalerna SVT24

och YLE24 å andra sidan varandra rätt mycket. Även om det ingår fler underhållningskanaler i det svenska systemet, består systemet i båda länderna av en kombination av specialiserade och allmänna kanaler, vilka profiler placerar sig på ett brett fält på axeln informativt–underhållningsbaserat utbud.

ENGLISH SUMMARY

In 2005, the total programme supply of Finland's nine nation-wide channels – four analogue and five terrestrial digital channels – amounted to 714 hours per week, equalling some 100 hours per day. In addition to programme supply, almost all channels offered other services such as mobile chats and games as well as teleshopping. On average, such services amounted to 50 hours per day.

The analogue channels – the public service channels TV1 and TV2 of YLE (the Finnish Broadcasting Company), and the commercial channels MTV3 and Nelonen (Channel Four Finland) – sent 385 hours of programmes per week. This equals some 55 hours of daily programming. The digital channels – the public service YLE24, YLE Teema and FST-D as well as the commercial Subtv and Urheilukanava – offered together 330 hours of programmes per week.

Analogue supply

The largest single programme category in Finnish analogue television was foreign fiction: it comprised one fifth of all programming. It was followed by current affairs and other factual programmes as well as entertainment programmes. Smallest shares of programme time were allocated to educational and cultural programmes, as well as domestic fiction. Finnish prime time³ programming, too, entailed a large share of foreign fiction as well as entertainment.

Although foreign fiction plays a significant role in Finnish television supply, in 2005, domestic productions still comprised over one half of the programme output. Serial programming dominated the supply. One third of all programming consisted of reruns.

As in the past years, the public service TV1 of YLE offered the most information-oriented programming (64% of total output) of the four nation-wide analogue channels. TV1 emphasized current affairs and factual programming, as well as foreign fiction: each programme type was allocated some 20 percent of the total programming time of the channel. As much as 65 percent of TV1's supply was of Finnish origin.

TV2's programme profile entailed 40 percent of informative, 45 percent of entertainment-oriented programming, and 15 percent of children's programmes. Children's programmes and sports formed the largest single programme categories. TV2 excelled in domestic programming with 68 percent of Finnish programmes in its output.

MTV3's profile was comprised of two thirds of entertainment-oriented and almost one third of information-oriented programmes. The origin of programmes was clearly polarised: over one half of the channel's output was of domestic origin and almost 40 percent of the supply were productions from North America. MTV3 offered more TV-related services – mobile games and chats as well as teleshopping – than other the analogue channels.

³ In this study: programmes that began between 18:05 and 22:05 hours.

Nelonen was clearly focused on entertainment-oriented programme types with some 70 per cent of such programming in its supply, yet its profile was not too far from that of its commercial competitor MTV3. Nelonen was the only one of the four channels that favoured foreign productions over Finnish programmes. One half of the channel's programmes came from North America and less than one third consisted of domestic productions.

Changes 2004–2005

The Finnish analogue television supply had decreased somewhat from 2004 to 2005. Also, the tendency of differentiation of the past years was not as evident as in the past two years, as the information-oriented TV1 increased entertainment-orientation (albeit moderately) and Nelonen, in contrast, increased informational programming somewhat.

Digital Supply

Digital terrestrial broadcasting began in Finland in August 2001. At the end of 2005, some 35 percent of Finnish households had digital accessory devices.

There are five free-to-air channels that have been operating digitally since 2001⁴: The public service YLE provides for YLE24, a 24-hour news and current affairs service; YLE Teema, a channel on culture, education and science; as well as FST-D, a full service channel for the Swedish-speaking minority. The two commercial players specialize in entertainment-oriented genres: Urheilukanava broadcasts only sports programmes and Subtv targets the youth by American sitcoms, game programmes and televised mobile chat shows.

Although only FST-D offers a generalist programme supply while the other digital channels are highly specialized, the total digital supply was divided equally to informative and entertainment-oriented programming and the overall profile of digital broadcasting resembled that of the four full-service analogue channels. Apart from Subtv that built its profile on American programming, the digital channels offered plenty of domestic programme supply.

Diversity

In 2005, the Finnish analogue television supply as a whole scored for a very high diversity. Both public service analogue channels TV1 and TV2 had decreased their diversity somewhat compared to 2003 and 2004, while their commercial counterparts had become slightly more diverse. Still, due to their division of labour, the two public service channels were significantly more diverse than their commercial counterparts, in total programming as well as during prime time hours. The digital – and mostly specialized – channels were less diverse than the full-service analogue channels, yet still scored for a very high diversity. Still, the combination of the analogue and digital system presented to the viewers equally varied programming than the analogue system alone. The Swedish-language public service FST-D proved to be the most diverse of all channels, followed by the analogue public service channel TV2.

⁴ In addition, there are several new (2004) digital channels, most of them pay-tv, that are not examined in this report.

Public Service Television

The programme supply of the Finnish public service television, Finnish Broadcasting Company (YLE), was information-oriented (64 percent of the total supply). The largest programme categories were current affairs, factual programmes and news. Yet, YLE's programming was not dominated by any single genre. The Finnish Broadcasting Company was also the main provider of cultural and educational programming as well as of domestic children's programmes.

Finlands Svenska Television (FST) is YLE's analogue service for the Swedish-speaking population. Its programming can be seen in the FST-D digital channel as well as in the two analogue channels TV1 and TV2. In 2005, the analogue output of FST amounted to nine percent of the analogue supply, equalling some two and a half hours per day. Both FST's analogue supply and the digital FST-D channel have a "balanced", full service programme profile.

Comparison: Finland and Sweden

The television landscape in Sweden resembles that of Finland: in both countries, there are two public service channels – in Finland by YLE, in Sweden by SVT – that engage in a division of labour of programme output regarding information and entertainment orientation. On the other hand, in Sweden there is only one terrestrial analogue commercial channel, TV4. Its profile is similar to that of both MTV3 and Nelonen of Finland. Other Swedish commercial channels are mostly highly specialized ones and transmitted via satellite.

The comparison between Finland and Sweden indicates that in 2005 (as in previous years), YLE's analogue channels TV1 and TV2 have counterparts in the Swedish public service channels SVT1 and SVT2. Also the digital channels YLE24 and SVT24 and, on the other hand, the commercial analogue MTV3 and TV4 are alike. YLE's analogue output, however, was somewhat more information-oriented than the supply of the Swedish public service. In general, the Finnish and Swedish television systems are alike in combining full-service and specialized channels that form a continuum on the information–entertainment -axis.

JOHDANTO

Tämä selvitys kuvaa suomalaista analogista ja digitaalista televisiotarjontaa vuonna 2005. Se on järjestyksessä kuudes vuotuinen selvitys, jossa kuvataan televisiotarjonnan yleistä ja kanavakohtaista rakentumista sekä monipuolisuutta.⁵ Raportissa on erikseen julkista palvelua käsittelevä osio, jossa tarkastellaan erityisyleisöjen ohjelmistoja. Lisäksi analogisten kanavien tarjontaa verrataan edellisvuosien tapaan ruotsalaiseen tv-tarjontaan. Tämän raportin erityis-osio käsittelee tasa-arvonäkökulmaa: se tarjoaa yleiskuvan *Televisiotarjonta* -selvityksen otosviikolla 7 toteutetun, 76 maan Global Media Monitorin -projektin tuloksista sekä Suomen osalta että kansainvälisesti.

Raportin aineiston luokittelusta ja käsittelystä sekä projektin koordinoinnista on vastannut VTM Jaana Wallenius, apunaan tutkimusavustaja Fredrik Sonck. Analyysin on kirjoittanut KTM Minna Aslama.

Aineisto

Raportti kattaa analogisten (TV1, TV2, MTV3 ja Nelonen) ja vuonna 2001 aloittaneiden digitaalisten kanavien (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava)⁶ ohjelmiston. Tutkimuksen aineistot koostuvat yhteensä seitsemästä otosviikosta eli viikoista 5–7, 27–28 ja 42–43. Aineistojen valinta on yhdenmukainen aiempien raporttien kanssa. Vuoden 2005 analoginen aineisto koostuu yhteensä 5443 havainnosta eli ohjelmasta. Digitaalisessa aineistossa on 5569 havaintoa.⁷ Aineistot perustuvat kanavien omiin ohjelmatietokantoihin sekä Finnpanel Oy:n tv-mittaritutkimusta varten tv-yhtiöiltä saamiin lähetyspäiväkirjoihin. Aineistojen tietoja on myös tarkistettu mm. lehtien tv-ohjelmatiedoista ja kanavien internetsivustoilta.

Selvityksen erityisosiossa vertaillaan ruotsalaista ja suomalaista televisiotarjontaa. Ruotsalainen aineisto on saatu Ruotsin Granskningsnämnden för radio och TV:n teettämästä selvityksestä *Svenskt TV-utbud 2005* (GRN 2006).⁸ Vaikka ruotsalaisen ja tämän selvityksen otannat poikkeavat toisistaan, on vertailu karkealla tasolla mahdollista (ks. tarkemmin, luku 6 sekä Aslama & Karlsson 2002 ja Aslama & Wallenius 2003, 2004, 2005).

⁵ *Suomalainen tv-tarjonta 2000* (Aslama & Karlsson 2001), *Suomalainen tv-tarjonta 2001* (Aslama & Karlsson 2002), *Suomalainen tv-tarjonta 2002* (Aslama & Wallenius 2003), *Suomalainen tv-tarjonta 2003* (Aslama & Wallenius 2004), *Suomalainen tv-tarjonta 2004* (Aslama & Wallenius 2005).

⁶ Selvityksessä kuvataan edellisvuosien tapaan viiden maksuttoman digitaalisen kanavan tarjontaa. Vuonna 2004 aloittaneet uudet maksuttomat digikanavat eivät ole vielä mukana.

⁷ *Suomalainen tv-tarjonta 2001-, 2002-, 2003- ja 2004 -selvitysten tapaan* aineistosta on raportointia varten poistettu havainnot, jotka eivät ole ”perinteisiä ohjelmia”. Näitä ohjelmia ovat mm. *Uutisikkuna* (TV1), MTV3:n, Nelosen, Subtv:n ja Urheilukanavan nk. tv-chatit sekä kaikilla muilla kanavilla paitsi TV1:llä ja YLE:n digitaalisilla kanavilla tarjotut mobiilipelit. Lisäksi tällaiseen tarjontaa kuuluvat tuotteita markkinoivat *Ostoskanava* (MTV3) ja *Ostosruutu* (Nelonen). Osa chateista ja peleistä on viime vuosina selvästi lähentynyt perinteisempää ohjelmaformaattia, mutta niiden sisällyttäminen varsinaiseen ohjelmatarjontaan olisi vinouttanut huomattavasti tarjonnan profiilia tietyissä ohjelmaluokissa ja vaikeuttanut vertailtavuutta edellisvuosiin.

Tarkemmin, ks. luku 1.

⁸ Ks. www.grn.se.

Tässä selvityksessä aineistojen raportointi ei perustu ohjelmanimikkeiden määrään vaan lähetykseen. Tulokset esitetään useimmiten joko prosenttiosuuksina tai viikoittaisina tuntimäärinä. Aineisto kertoo siitä, millainen ohjelmatarjonta on katsojien kannalta; millaiset ohjelmat saavat eniten tilaa lähetyksissä. Tämä on yleinen käytäntö ohjelmistotutkimuksissa, myös Ruotsin vastaavissa selvityksissä. Kuulutuksiin, mainoksiin, yms. käytettyä aikaa sen sijaan ei ole laskettu mukaan.

Menetelmä

Selvityksessä kuvataan kvantitatiivisesti tv-ohjelmiston rakennetta seuraavilla muuttujilla, jotka ovat yhtenevät aiempien vuosien raporttien kanssa:

1. Kanava (analogiset kanavat: TV1, TV2, MTV3, Nelonen, myös FST:n ohjelmat on koodattu erikseen; digitaaliset kanavat: YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava)
2. Lähetyspäivä
3. Lähetysaika
4. Kesto (minuuteissa ja tunneissa)
5. Ohjelmaluokka: uutiset, ajankohtaisohjelmat, asiaohjelmat, kulttuuriohjelmat, palvelu- ja harrasteohjelmat, urheilu, kotimainen fiktio, ulkomainen fiktio, elokuvat, lastenohjelmat, opetusohjelmat, viihde ja muut ohjelmat
6. Alkuperä: Suomi, Pohjoismaat, Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja muu maailma
7. Jatkuvuus: piste- vai sarjamuotoinen ohjelma (tässä: kolme tai useampia osia)
8. Uusinnat: ensilähetys vai uusinta (tässä tarkoitetaan kanavakohtaista tilannetta, eikä lasketa uusinnaksi esimerkiksi analogisella kanavalla esitettävää aiemmin digikanavalla lähetettyä ohjelmaa)

Muuttujat on rakennettu vastaamaan pitkälti tv-yhtiöiden ja Finnpanel Oy:n syksyllä 1999 käyttöön ottamaa yhtenäistä tv-ohjelmaluokitusta, jotta vertailut ja mahdolliset jatkotutkimukset voitaisiin toteuttaa mahdollisimman helposti. Ohjelmaluokitusta on kuitenkin hieman muokattu tuottamaan tarkempaa tietoa ohjelmistoista. 13-kohtaista luokitusta tiivistetään soveltuvien osien informatiivisuus-viihteellisyys -tarkastelua varten (erit. luvut 1–3 ja 6) sekä parhaan katseluajan esimerkki-illan havainnollistamista varten (luvut 2 ja 3).

Ohjelmatyypiluokittelu on kuvattu tarkemmin liitteessä 1. Lisäksi se on havainnollistettu liitteessä 3: siinä luetellaan eri analogisilla ja digitaalisilla kanavilla esiintyneet ohjelmanimikkeet esimerkkiviikolla 43 (ks. liitteen 3 taulukot A ja B).

1 YLEISKATSAUS 2005

Selvityksen ensimmäisessä luvussa annetaan yleiskuva suomalaisen televisiojärjestelmän kokonaistarjonnasta. Luvussa 1.1 esitetään analogisten ja digitaalisten kanavien ohjelma-ajat, jotka muodostavat kokonaiskuvan suomalaisen tv-tarjonnan laajuudesta. Samoin tarkastellaan esimerkkiviikkojen avulla formaattiohjelmien osuuksia näillä yhdeksällä kanavalla. Muutoin luku keskittyy neljän analogisen pääkanavan ohjelmistoihin kokonaistarjonnan ja parhaan katseluajan tarjonnan, arki- ja viikonlopputarjonnan, ohjelmien alkuperän, uusintojen sekä sarjoittumisen kannalta.

1.1 Analoginen ja digitaalinen ohjelma-aika

Tutkimuksessa mukana olevien neljän analogisen ja viiden digitaalisen tv-kanavan ohjelmatarjonta oli vuonna 2005 keskimäärin 714 viikkotuntia eli yli 100 ohjelmatuntia vuorokaudessa. Lukuun ei sisälly kanavien muu tarjonta kuten uutisikkunat, chatit ja mobiilipelit. Yhdeksän kanavan ohjelma- ja muu tarjonta yhteensä oli 1050 viikkotuntia eli 150 tuntia päivittäin.

Taulukko 1.1.1. havainnollistaa tarjonnan määrää kanavittain. Analogiset kanavat TV1, TV2, MTV3 ja Nelonen tarjosivat katsojille vuonna 2005 viikoittain yhteensä keskimäärin 385 tuntia eli päivittäin noin 55 tuntia ohjelmaa. Tämä tarkoittaa, että kanavat tarjosivat selvästi vähemmän ohjelmaa kuin vuonna 2004: analoginen ohjelmatarjonta oli supistunut 14 viikkotunnilla. Taulukko havainnollistaakin, että kaikki analogiset kanavat olivat vähentäneet ohjelma-aikaansa. Eniten ohjelmia lähetti edellisvuosien tapaan TV1, ja sen tarjonta olikin supistunut vain hieman. Sitä seurasi järjestyksessä MTV3, joka oli kuitenkin supistanut tarjontaansa eniten. TV2 ja Nelonen tarjosivat edellisvuosien tapaan miltei saman verran ohjelmia; samoin ne olivat vähentäneet tarjontaansa hyvin samassa suhteessa.

Digitaaliset kanavat – YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava – lähettivät neljäntenä täytenä toimintavuotenaan 329 viikkotuntia ohjelmaa. Eniten ohjelmaa tarjosivat Subtv ja YLE24, osapuilleen 80 tuntia viikossa. Urheilukanavan ja YLE Teeman tarjonta oli selvästi vähäisempää, joskin kumpikin kanava oli selvästi kasvattanut sitä edellisvuodesta. FST-D:llä nähtiin vähiten, nelisenkymmentä tuntia ohjelmaa viikossa.

Taulukko 1.1.1. Viikoittainen ohjelma-aika kanavittain: analogiset ja digitaaliset kanavat (h/vko) 2005

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	YLE24	YLE Teema	FST-D	Subtv	Urheilukanava
2004	114,0	91,7	101,7	90,8	82,0	52,3	40,7	85,6	50,0
2005	111,8	89,3	95,1	88,7	78,1	60,3	42,9	81,8	66,4
Muutos									
2004–2005 %	-1,9	-2,6	-6,5	-2,4	-4,8	15,3	5,4	-4,4	32,8

Tässä raportissa käsitellään kanavien varsinaista ohjelmatarjontaa. Kuten **taulukko 1.1.2** kuitenkin osoittaa, kaikki analogiset kanavat sekä kaupalliset digitaaliset kanavat lähettävät runsaasti muita tv-palveluja: pelejä, chatteja, sekä uutis- ja ostospalveluja.

Ylivoimaisesti eniten muuta tarjontaa löytyi Subtv:n ohjelmistosta, jossa sitä oli jopa hieman enemmän kuin varsinaista ohjelmatarjontaa eli 85 tuntia viikossa. Subtv:n muuta tarjontaa leimasivat tv-chatit (esim. *Deittichat* ja *Subchat*), mutta kanava tarjosi myös esimerkiksi *Peliputkea*. Myös MTV3 kunnostautui muun tarjonnan lähettäjänä ja ylsi yli 70 viikkotuntiin eli kymmeneen tuntiin vuorokaudessa. Suurin osuus tarjonnasta oli tälläkin kanavalla chatteja, mutta lisäksi pelit (mm. *Maali!*, *Rantalentis* ja *Älypeli*) sekä ostoskanava saivat kummatkin osapuilleen kaksi ja puoli tuntia ruutu-aikaa vuorokaudessa.

TV1:ssä muu tarjonta koostui nk. *Uutisikkunasta*, jota kanavalla näytettiin 51 viikkotuntia eli yli seitsemän tuntia vuorokaudessa. TV2:n muu tarjonta (46 viikkotuntia), oli puolestaan pelkkiä pelejä (esim. *Etsi viisi virhettä*, *Mikämikä*, *Tellus*). Miltei yhtä paljon muuta tarjontaa löytyi myös Neloselta: chatit ja ostos-tv muodostivat siitä valtaosan. Urheilukanava lähetti vähiten muuta kuin ohjelmatarjontaa: alle kolmekymmentä viikkotuntia chatteja sekä kymmenisen viikkotuntia pelejä. YLE:n digikanavilla muuta tarjontaa ei ollut.

Muuta tarjontaa on kuvattu jo muutaman vuoden ajan, kaikkien kanavien osalta vuoden 2004 *Suomalainen tv-tarjonta*-raportissa (Aslama & Wallenius 2005, 20). Vertailu osoittaa, että muun tarjonnan määrä on vuodessa kasvanut hieman kaikilla muilla kanavilla paitsi Urheilukanavalla: se supisti muuta tarjontaansa miltei 30 viikkotunnilla vuoteen 2004 verrattuna.

Taulukko 1.1.2. Varsinainen tarjonta ja muu tarjonta (h/vko) 2005

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	YLE24	YLE Teema	FST-D	Subtv	Urheilukanava
Varsinainen tarjonta h/vko	111,8	89,3	95,1	88,7	78,1	60,3	42,9	81,8	66,4
Muu tarjonta h/vko	51,2	45,6	72,8	42,5	-	-	-	85,5	39,2
<i>Uutiset</i>	51,2	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Pelit</i>	-	45,6	10,0	3,6	-	-	-	22,7	10,4
<i>Pelit, juonnetut</i>	-	-	8,3	-	-	-	-	6,1	-
<i>Chatit</i>	-	-	-	18,3	-	-	-	53,8	-
<i>Chatit, juonnetut</i>	-	-	37,3	-	-	-	-	2,8	26,9
<i>Ostos</i>	-	-	17,1	20,6	-	-	-	-	2,0
Yht. h/vko	163,0	134,9	167,8	131,2	78,1	60,3	42,9	167,3	105,6

1.2 Analoginen kokonaistarjonta ja paras katseluaika

Vuoden 2005 analoginen kokonaistarjonta rakentui ohjelmatyypeittäin seuraavasti:

Ulkomainen fiktio on suomalaisen television ohjelmatarjonnassa suurin yksittäinen ohjelmatyyppi. Sen osuus koko ohjelmistosta oli vuonna 2005 edellisvuoden tapaan noin viidesnes. Tämä merkitsee 77 tuntia viikossa eli tuntimääräisesti hieman vähemmän kuin vuonna 2004. Ajankohtaisohjelmien luokka oli seuraavaksi suurin (12 %). Sitä seurasivat asiaohjelmat (11 %) ja viihde (10 %). Urheilu ja elokuvat saivat yhdeksän prosentin osuudet koko tarjonnasta. Pienimmät osuudet tarjonnasta olivat opetus- ja kulttuuriohjelmissä sekä kotimaisella fiktiolla.

Informatiivisuus–viihteellisyys-jatkumolla⁹ vuoden 2005 suomalainen tv-tarjonta sijoittuu seuraavasti: 40 prosenttia sen tarjonnasta koostui informatiivisista, 51 prosenttia viihteellisistä ohjelmista. Käytännössä mitään suurta muutosta vuodesta 2004 ei ole tapahtunut. Suomalaisen tv-tarjonnan kokonaisprofiili onkin pysynyt melko samankaltaisena viime vuodet.

Edellisvuosien tapaan illan televisiotarjonta näytti kokonaisuudessaan kuitenkin toisenlaiselta kuin koko vuorokauden tarjonta. Illan paras katseluaika, nk. *prime time*, on tässä tutkimuksessa edelleen määritelty ohjelmiksi, jotka alkoivat kello 18.05–22.05 välisenä aikana. Paras katseluaika muodosti osapuilleen kolmanneksen – 119 viikkotuntia – koko tarjonnasta.

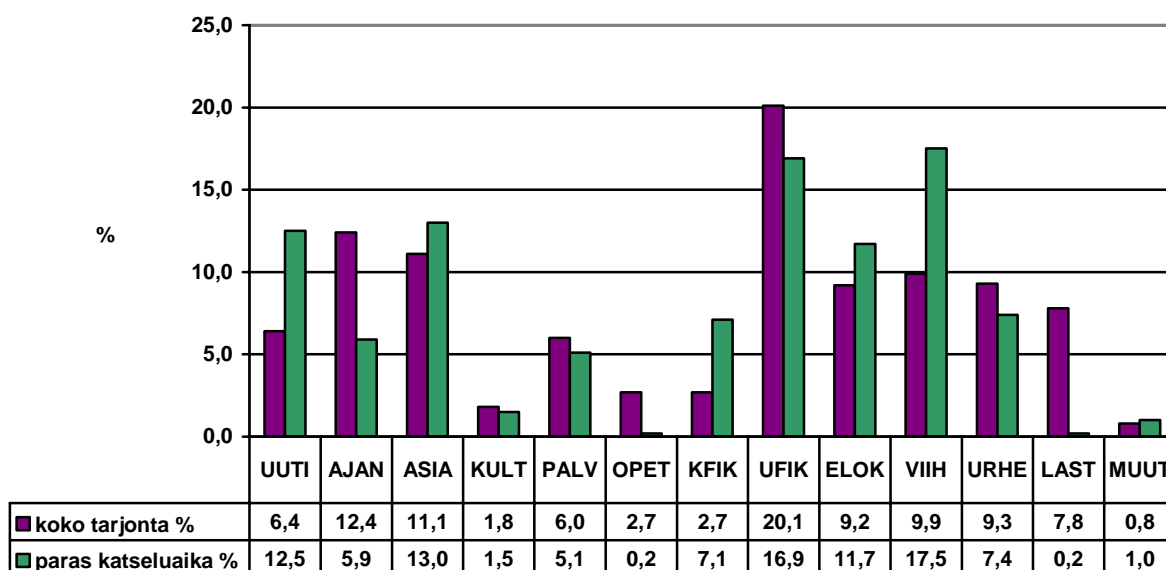
Suurimmat erot kokonaistarjonnan ja illan ohjelmistojen välillä olivat samat kuin aiempina vuosina. Uutisten prosenttiosuus tuplaantui iltaisin, kun taas ajankohtaisohjelmien osuus laski edellisvuosien tapaan huomattavasti iltaisin. Tämän selittää pitkäkestoisten aamu-tv-ohjelmien suuri osuus ajankohtaistarjonnasta. Kotimaisen fiktio osuus kasvoi iltaisin, kun taas ulkomaisen fiktiotarjonnan määrä väheni suhteessa koko tarjontaan; tämä johtuu puolestaan kanavien iltapäiväohjelmistoista, joihin sisältyy ulkomaisia draama- ja saippuasarjoja (esim. *Tohtori Ben Casey*, TV2; *Tunteita ja tuoksua*, MTV3; *Päivien viemää*, Nelonen). Silti ulkomainen fiktio ja viihde muodostivat illan suurimmat ohjelmaluokat kumpikin kuudenneksen osuuksillaan. Lasten- ja opetusohjelmat eivät käytännössä kuuluneet illan ohjelmistoon.

Edellisvuoden tapaan iltahjelmiston informatiivisuusaste oli vuonna 2005 samankaltainen kuin koko tarjonnan eli noin 40 prosenttia. Viihteellisen tarjonnan osuus kasvoi iltaisin yli 60 prosenttiin, kun lastenohjelmien suhteellinen osuus kutistui lähes olemattomiin.

Kuvio 1.2 ja taulukko 1.2 kuvaavat vuoden 2005 kokonaistarjonnan ja parhaan katseluajan ohjelmaprofiilit sekä lisäksi esittävät vertailun vuoteen 2004. Luvussa 2 käsitellään profiileja yksityiskohtaisesti kanavittain, tehdään niiden välisiä vertailuja ja tarkastellaan viikkotunnein mitattuna kanavakohtaisia muutoksia vuodesta 2004 vuoteen 2005.

⁹ Informatiivisia ohjelmatyyppejä ovat tässä uutiset, ajankohtaisohjelmat, asiaohjelmat, palvelu- ja harrasteohjelmat, opetusohjelmat sekä kulttuuriohjelmat. Viihteellisiä ohjelmia ovat urheilu, kotimainen fiktio, ulkomainen fiktio, elokuva ja viihde. Luokittelun ulkopuolelle jäävät lastenohjelmat ja muut ohjelmat. Pääosin samaa luokittelua käytetään myös luvussa 6 esitetyssä vertailussa ruotsalaiseen tv-tarjontaan. Ks. myös liite 1.

Kuvio 1.2. Valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Ohjelmatyyppien lyhenteet (ks. tarkempi kuvaus, liite 1):

UUTI – uutiset

AJAN – ajankohtaisohjelmat

ASIA – asiaohjelmat

KULT – kulttuuriohjelmat, musiikki

PALV – palvelu- ja harrasteohjelmat

OPET – opetusohjelmat

KFIK – kotimainen fiktio

UFIK – ulkomainen fiktio

ELOK – elokuvat

VIIH – viihde

URHE – urheilu

LAST – lastenohjelmat

MUUT – muut ohjelmat

Taulukko 1.2. Valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2004 ja 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
UUTI	6,4	6,3	12,5	13,2
AJAN	12,4	12,8	5,9	6,8
ASIA	11,1	10,1	13,0	12,7
KULT	1,8	1,9	1,5	2,8
PALV	6,0	5,1	5,1	5,3
OPET	2,7	3,8	0,2	-
KFIK	2,7	2,7	7,1	6,5
UFIK	20,1	21,0	16,9	16,3
ELOK	9,2	9,4	11,7	11,4
VIIH	9,9	9,9	17,5	17,8
URHE	9,0	9,3	7,4	6,5
LAST	7,8	7,1	0,2	0,4
MUUT	0,8	0,6	1,0	0,4
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	384,9	398,2	118,7	117,8

1.3 Analogisen ohjelmiston kausi- ja viikkovaihtelut

Tässä selvityksessä tarkastellaan suomalaista tv-tarjontaa pääosin keskivertoviikon tasolla tai vuositasolla. Tarjonta vaihtelee kuitenkin vuorokauden sisällä (ks. luku 1.2), vuodenajoittain sekä myös arki–viikonloppu-akselilla.

Kuten aiempinakin vuosina, kanavat toteuttivat kausivaihtelua siten, että ne Nelosta lukuun ottamatta tarjosivat keväällä enemmän ohjelmaa kuin muina kausina ja toisaalta vähensivät kesällä tarjontaansa selvästi (**taulukko 1.3.1**). Suurimmat erot kausien välillä olivat TV1:llä: sen kevään tarjonta oli yli 20 viikkotuntia runsaampaa kuin kesällä – vaikkakin vaihtelu oli selvästi vähäisempää kuin edellisvuosina. TV2:n tarjonnan määrä muuttui vähiten vuodenajan mukaan.

Taulukko 1.3.1. Viikoittainen ohjelma-aika kanavittain eri kausina 2005 (h/vko)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	Yht.
kevät	119,8	90,5	100,2	88,0	398,5
kesä	97,6	86,7	88,7	78,8	351,8
syksy	114,1	90,3	99,9	99,6	403,9

Edellisvuosien tapaan suomalaisessa televisiotarjonnassa tapahtui myös arjen ja viikonlopun välistä vaihtelua, niin tuntimäärän kuin ohjelmistorakenteenkin kannalta. Arkipäivillä tarkoitetaan tässä jaksoa maanantaista torstaihin ja viikonloppulla jaksoa perjantaista sunnuntaihin.

Taulukko 1.3.2 kertoo, että arjen ja viikonlopun tarjonnan määrässä tapahtuu hienoista vaihtelua: viikonloppuisin tarjonta kasvaa muutaman tunnin kaikilla muilla kanavilla paitsi TV1:llä.

Kaikkien kanavien ohjelmaprofiilit kuitenkin mukautuivat viikonloppuun. TV1:lle oli edellisvuosien tapaan tyypillistä se, että se vähensi ajankohtaisohjelmien ja opetusohjelmien osuutta mutta lisäsi asiaohjelmien tarjontaa viikonloppuisin. Myös TV2 ja MTV3 muokkasivat profiiliaan viikonloppuisin samalla tavoin ja vähensivät ajankohtaisohjelmien tarjontaansa viikonloppuisin huomattavasti. Tämän selittää pääosin arjen runsas aamutelevisio-tarjonta sekä *Tänään otsikoissa* -koosteet TV2:lla. Muutoin TV2:n ominaispiirre oli urheilutarjonnan huomattava tuntimääräinen kasvu perjantai–sunnuntai-jaksolla. MTV3:n erikoisuus puolestaan oli palveluohjelmien sekä varsinkin viihdetarjonnan määrän kasvu viikonloppuisin. Vaikka TV2, MTV3 ja Nelonen antoivat perjantaista sunnuntaihin reippaasti enemmän ohjelma-aikaa elokuville kuin arkisin, muutos oli näkyvintä Nelosella ja selittyy kanavan ”viikonlopun leffaputkella”. YLE:n kanavat kasvattivat ulkomaisen fiktion osuutta muutaman tunnin verran viikonlopuksi kun taas kaupalliset kanavat vähensivät sitä tällöin huomattavasti.

Taulukko 1.3.2. Kanavien ohjelmarakenne arkisin ja viikonloppuisin 2005 (%)

	TV1 arki	viikon- loppu	TV2 arki	viikon- loppu	MTV3 arki	viikon- loppu	Nelonen arki	viikon- loppu
UUTI	9,3	8,4	7,3	3,6	7,8	4,9	6,0	2,4
AJAN	27,8	11,1	14,4	5,6	24,3	6,4	0,0	0,6
ASIA	14,3	24,9	15,6	10,0	1,2	1,0	9,8	11,0
KULT	3,3	3,8	2,8	2,1	0,1	1,3	0,2	0,6
PALV	3,2	3,5	6,3	6,0	3,3	8,5	10,9	8,1
OPET	10,7	5,9	1,6	0,0	-	-	-	-
KFIK	2,2	0,7	2,9	0,0	7,0	5,8	1,9	0,7
UFIK	17,5	21,4	9,3	11,0	36,2	15,9	32,8	15,9
ELOK	4,3	4,7	3,1	8,0	8,0	16,6	4,4	27,4
VIIH	1,4	7,0	7,8	12,7	4,1	17,7	18,0	15,4
URHE	1,3	4,9	9,0	25,1	5,5	11,9	4,3	14,2
LAST	3,5	1,9	18,6	13,8	2,3	10,1	11,4	3,5
MUUT	1,2	1,7	1,3	2,0	0,1	0,1	0,3	0,3
Yht. %	100	100	100	100	100	100	100	100
Yht. h/vrk	16,3	15,4	11,4	14,8	12,7	14,8	11,2	14,6

1.4 Analoginen ohjelmisto alkuperämaittain

Ohjelmien alkuperämaat on selvityksessä edellisvuosien tapaan luokiteltu viiteen kategoriiaan: Suomi, muut Pohjoismaat, muu Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja muu maailma. Finnpanel Oy:n tietokanta ei sisällä informaatiota ohjelmien alkuperämaista, joten tietoja on koodausvaiheessa saatu suoraan kanavilta sekä täydennetty lehtien ohjelmatiedoista ja internetin tv- ja elokuvatietokannoista.

Vuonna 2005 yli puolet (55 %) suomalaisesta tv-tarjonnasta koostui kotimaisista ohjelmista. Pohjoisamerikkalainen tuotanto sai hieman yli neljänneksen kokonaistarjonnasta ja Euroopassa tuotetut ohjelmat hieman alle viisitoista prosenttia ohjelma-ajasta. Muutosta ei käytännössä tapahtunut edellisvuodesta; ainoastaan amerikkalaisen ohjelmiston osuus oli hieman kasvanut pohjoismaisen ja muun maailman tarjonnan kustannuksella.

Amerikkalaisen tarjonnan hienoinen kasvu näkyy kaupallisten kanavien profiileissa. MTV3:lla sen määrä ei viikkotunteina ollut lisääntynyt lainkaan, mutta kokonaistarjonnan määrän supistuttua pohjoisamerikkalaisten ohjelmien osuus kasvoi suhteessa muutaman prosenttiyksikön verran. Nelosella kasvu oli konkreettista eli amerikkalaisia ohjelmia näytettiin kolme viikkotuntia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kanavakohtaisissa profiileissa oli nähtävissä pieniä muutoksia myös kotimaisen tarjonnan osalta. Kun vuonna 2004 TV1 ja MTV3 olivat jopa kasvattaneet kotimaisuusastettaan jonkin verran vuodesta ja TV2 laskenut, oli kehitys nyt päinvastainen. Erityisesti TV2:n profiilissa muutos oli selvä: kanava lähetti Suomessa tuotettua ohjelmistoa neljä viikkotuntia enemmän kuin edellisvuonna. Yleisesti ottaen merkittävää uudelleenprofilointia ei kuitenkaan ollut tapahtunut, ja niin TV1, TV2 kuin MTV3:kin panostivat selvästi kotimaiseen ohjelmistoon. Niiden kaikkien tarjonnasta enemmistö oli suomalaista ohjelmaa, ja YLE:n kanavat ylsivät kummatkin kotimaisuusasteessaan selvästi yli 60 prosentin. (Ks. **taulukko 1.4.1.**)

YLE lähetti myös selvästi enemmän pohjoismaista ohjelmistoa kuin kaupalliset kanavat, mihin vaikutti osaltaan FST:n tarjonta. TV1:n ominaispiirre oli runsas eurooppalainen tarjonta (24 % koko tarjonnasta), jota kanava oli selvästi kasvattanut vuodesta 2004. TV2 puolestaan nousi kärkeen kotimaisen ohjelmiston tarjoajana; se muodosti miltei 70 prosenttia kanavan kokonaisprofiilista. MTV3 erottautui muista kanavista suhteellisen vähäisellä eurooppalaisella ohjelmistolla. Nelonen noudatti profiilia, joka on ollut tyypillinen koko sen olemassaolon ajan: enemmistön (53 %) sen tarjonnasta muodostivat Pohjois-Amerikassa tuotetut ohjelmat, ja kanava tarjosi muihin kanaviin verrattuna vähän kotimaisia ohjelmia (vajaa kolmannes ohjelmistosta). (**Taulukko 1.4.1.**)

Suomalaisen tv-tarjonnan ohjelmatyypit jakautuivat alkuperämaittain kovin samankaltaisesti kuin aiempina vuosina. Kotimaista tarjontaa hallitsivat vajaan neljänneksen osuudella ajankohtaisohjelmat. Vaikka suomalaista ohjelmatuotantoa löytyikin käytännössä kaikista ohjelmatyypeistä, seuraavaksi suurimmat kotimaisten ohjelmien luokat olivat urheilu, viihde ja uutiset. Sinänsä vähäistä pohjoismaista ohjelmistoa (8 h/vko) leimasi asiatarjonta, jonka osuutta kasvattivat pitkät dokumenttielokuvat. Muusta eurooppalaisesta tarjonnasta liki puolet koostui fiktiosta ja hieman yli kaksikymmentä prosenttia asiaohjelmistosta. Fiktio hallitsi myös pohjoisamerikkalaista tarjontaa, mutta sen osuus oli laskenut jonkin verran. Sen sijaan amerikkalaiset asia- ja palveluohjelmat, lähinnä viihteelliset dokumentti- ja elämäntapaohjelmat, olivat kasvattaneet osuuksiaan edellisvuodesta. Muun maailman tarjonta

painottui vuonna 2005 erityisesti lastenohjelmiin. **Taulukko 1.4.2** esittää tarkemmin, miten eri ohjelmaluokat jakautuvat alkuperämaan mukaan.

Taulukko 1.4.1. Kanavien ohjelmatarjonta alkuperän mukaan 2005 (%)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	Yht.
Suomi	64,4	68,4	51,8	31,7	54,7
Muut Pohjoismaat	2,8	3,1	1,1	1,3	2,1
Muu Eurooppa	23,8	13,9	7,0	13,1	14,9
Pohjois-Amerikka	8,1	10,8	38,9	53,0	26,7
Muu maailma	0,9	3,8	1,2	0,9	1,7
Yht. %	100	100	100	100	100
Yht. h/vko	111,8	89,4	95,1	88,7	384,9

Taulukko 1.4.2. Ohjelmien alkuperä ohjelmaluokittain 2005 (%)

	Suomi	Muut Pohjoismaat	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Muu maailma
UUTI	11,2	-	2,1	-	-
AJAN	22,1	-	1,0	0,5	-
ASIA	8,7	28,9	21,8	8,7	10,4
KULT	2,3	8,1	1,8	0,5	-
PALV	7,7	10,6	3,6	3,8	1,1
OPET	4,2	6,1	1,9	-	-
KFIK	4,9	-	-	-	-
UFIK	-	22,1	48,1	45,6	21,6
ELOK	2,0	-	8,5	24,7	16,9
VIIH	12,0	10,6	3,2	7,5	7,1
URHE	16,1	-	0,6	0,2	-
LAST	6,4	13,6	13,6	8,5	43,0
MUUT	1,4	-	-	-	-
Yht. %	100	100	100	100	100
Yht. h/vko	210,6	8,1	57,2	102,6	6,4

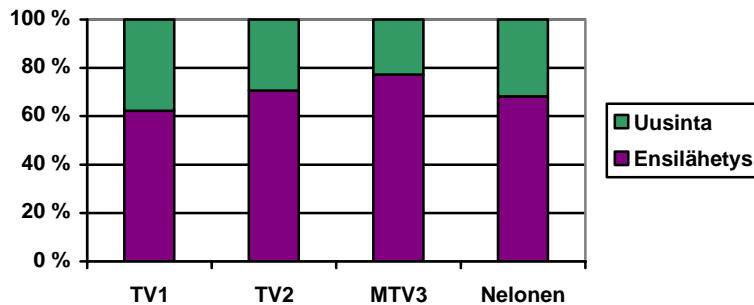
1.5 Analogisen ohjelmiston ensilähetykset ja uusinnat

Raportin uusintatiedot on saatu osin Finnpanelilta, suoraan tv-kanavilta sekä lisäksi lehtien ohjelmätiedoista. Vuonna 2005 ensilähetykset muodostivat noin 68 prosenttia koko ohjelma-ajasta. Uusintoja oli kaiken kaikkiaan siis lähes kolmannes tarjonnasta. Tilanne oli hyvin samanlainen kuin vuonna 2004.

Parhaaseen katseluaikaan uusintoja oli selvästi vähemmän, ainoastaan 17 prosenttia illan tarjonnasta. Uusintojen tarkastelu vuodenajoittain osoittaa, että suhteessa eniten uusintoja lähetettiin kesäisin. Silloin niiden osuus koko tarjonnasta oli osapuilleen 38 prosenttia, kun vastaava osuus oli keväällä ja syksyllä 28 prosenttia.

Uusintojen osuus vaihteli kanavittain, MTV3:n 23 prosentin osuudesta TV1:n 38 prosenttiin (ks. **kuvio 1.5; taulukko 1.5**; ks. myös luku 2). Koska TV1:n ohjelmatarjonta on tuntimäärältään suurin, se tarjosi myös viikkotunneissa mitattuna eniten uusintaohjelmia, 42 tuntia viikossa. Selvin muutos edellisvuoteen oli, että MTV3 oli kasvattanut uusintojen osuutta jonkin verran.

Kuvio 1.5. Ensilähetysten ja uusintojen osuus kanavittain 2005 (%)

Taulukko 1.5. Uusintojen määrä kanavittain 2005 (h/vko)

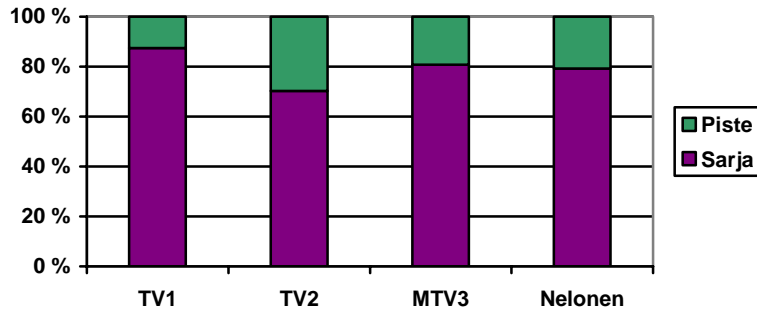
	Uusinta h/vko	Koko tarjonta h/vko
TV1	42,1	111,8
TV2	26,2	89,4
MTV3	21,7	95,1
Nelonen	28,2	88,7
Yht.	118,2	384,9

1.6 Analogisen ohjelmiston sarjoittuminen

Suomalaista televisiotarjontaa hallitsevat sarjamuotoiset ohjelmat. Sarjamuotoisuus on vaikeasti määriteltävä käsite, jonka piiriin voidaan laskea niin draamasarjat kuin tietyn ohjelmapaikan yhtenäisesti otsikoidut erillisreportaasitkin. Tässä selvityksessä sarjoiksi on laskettu kaikki ne ohjelmat, joissa oli kolme tai useampia osia. Sarjoiksi luokiteltiin niin päivittäisillä tai viikoittaisilla vakiopaikoillaan olevat ohjelmat (*Ykkösen aamu-tv* tai *Kahdeksan uutiset*) kuin sinänsä yksittäisistä ohjelmista koostuvat mutta vakio-otsikon alle sijoitetut ja pääosin vakiokestoiset kokonaisuudet (*Euroopan vuoksi* tai *45 minuuttia*). Tämän periaatteen mukaan vaikkapa *Dokumenttiprojekti*-otsikon alle sijoitetut yksittäiset tv-elokuvat tai *SM-liiga Hockey Night* -lähetykset luokitellaan pisteohjelmiksi. Suuri osa ei-sarjamuotoisista, nk. pisteohjelmista olikin elokuvia tai tapahtumataltiointeja, erityisesti urheilua.

Sarjamuotoinen ohjelmisto muodosti noin 80 prosenttia kokonaistarjonnasta. **Kuviossa 1.6** esitetään sarjamuotoiset ohjelmat prosentteina kanavittain, **taulukossa 1.6** ne havainnollistetaan viikoittaisina tuntimäärinä. Edellisvuosien tapaan TV1 (87 %) tarjosi eniten sarjamuotoisia ohjelmia. MTV3:lla ja Nelosella pisteohjelmia oli viidennes, suuri osa näistä konserttitaliointeja sekä elokuvia. TV2 oli suurin pisteohjelmien tarjoaja: tämä selittyy pääosin kanavan urheilutarjonnalla.

Kuvio 1.6. Sarjamuotoisten ja pisteohjelmien osuus kanavittain 2005 (%)

Taulukko 1.6. Sarjamuotoisten ohjelmien määrä kanavittain 2005 (h/vko)

	Sarjoja h/vko	Koko tarjonta h/vko
TV1	97,7	111,8
TV2	62,8	89,4
MTV3	88,3	95,1
Nelonen	70,2	88,7
Yht.	310,5	384,9

1.7 Formaattiohjelmat

Muun kuin varsinaisen ohjelmatarjonnan kasvun ohella on viime vuosina keskusteltu nk. formaattiohjelmien yleistymisestä. Tv-toimialalla formaatti merkitsee useimmiten joukkoa ohjelma- ja teknisen toteutuksen ideoita ja käytänteitä, joita on jo käytetty menestyksekkäästi tietyillä markkinoilla, ja joita sitten sovelletaan (yleensä lisensoidusti) uusilla markkinoilla (Moran 2004, 900). Tätä selvitystä varten kanavilta pyydettiin tietoja formaattiohjelmissa viikoilta 7 ja 43/2005.

Taulukko 1.7 havainnollistaa, että formaatit eivät juuri kuulu julkisen palvelun kanaville: kahdella otosviikolla YLE:n formaattitarjontaa edusti lokalisoitu brittiformaatti *Uutisvuoto* (TV1) sekä FST-D:n oma, Baltian maihin myyty *Enigma*-visailuohjelma. Formaatteja lähetävillä kaupallisillakin kanavilla (MTV3, Nelonen ja Subtv) niiden osuus on melko pieni kokonaistarjontaan suhteutettuna. Kaupalliset kanavat tarjosivat sekä ulkomaisia (esim. *Amazing Race*, MTV3; *Pelkokerroin*, Nelonen; ja *Pelastakaa julkut!*, Subtv) että kotimaistettuja versioita (esim. *Diili*, MTV3; *Suomen Robinson*, Nelonen; *Idols Extra*, Subtv) formaattiohjelmissa. Jälkimmäisiä löytyi otosviikoilla varsinkin MTV3:n ohjelmistosta. Kaiken kaikkiaan formaatteja oli viikoilla 7 ja 43 eniten Subtv:n tarjonnassa, niin tuntimääräisesti kuin suhteellisestikin. Tähän vaikutti osaltaan kanavan syksyn ohjelmiston *Suomen Big Brother*, jota lähetettiin kuutena päivänä viikossa, arkisin kahdessa eri ohjelmassa.

Globaalit formaatit saattavat saada paljon julkisuutta ja niitä markkinoidaan usein näkyvästi, mutta katsaus kahden otosviikon formaattiohjelmiin viittaa siihen, että niiden osuus ei ole suuri yhdenkään kanavan kokonaistarjonnasta. Toisaalta ne ovat nimenomaan parhaan katseluajan ohjelmistoa: ne muodostavat viidenneksen niin MTV3:n kuin Nelosen illan tarjonnasta ja jopa lähes kolmanneksen Subtv:n prime time -ajasta.

Taulukko 1.7. Formaattiohjelmat eri kanavilla (h/vko)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	YLE24	YLE Teema	FST-D	Subtv	Urheilu- kanava
Kotimaiset	1,0	-	4,3	2,8	-	-	0,2	5,9	-
Ulkomaiset	-	-	1,9	3,4	-	-	-	4,5	-
Yhteensä	1,0	-	6,1	6,2	-	-	0,2	10,4	-
Koko kanava	111,8	89,4	95,1	88,7	78,1	60,3	42,9	81,8	66,4
Formaatit % kaikista ohjelmista	1	-	6	7	-	-	0,5	13	-
Formaatit % prime time - ajasta	3	-	21	20	-	-	0,07	31	-

2 KANAVAPROFIILIT

Luku 2 tarkastelee neljän valtakunnallisen analogisen tv-kanavan tarjontaa vuonna 2005. Siinä kuvataan kanavaprofiilit sekä verrataan kanavien tarjontaa toisiinsa ja vuoden 2005 ohjelmistojen vuoden 2004 tarjontaan.

2.1 Profili: TV1

Vuonna 2005 Yleisradion TV1 lähetti viikoittain 112 tuntia eli päivittäin osapuilleen 16 tuntia ohjelmaa. Kanavan tarjonnan määrä oli hieman laskenut edellisvuodesta. Tarjontaa oli arkisin ja viikonloppuisin ajallisesti yhtä paljon. Kesäisin kanava tarjosi huomattavasti niukemmin ohjelmaa kuin keväisin (noin 22 viikkotuntia vähemmän) tai syksyisin (noin 15 viikkotuntia vähemmän). Vajaat 98 viikkotuntia tarjonnasta oli sarjamuotoisia ohjelmia. Uusintojen osuus kanavalla oli vuoden 2004 tapaan miltei 40 prosenttia eli se lähetti uusintoja keskimäärin kuusi tuntia päivässä. (Ks. **taulukko 2.1.1.**)

TV1:n ohjelmistosta 65 prosenttia oli suomalaista, 23 prosenttia eurooppalaista (Suomi ja muut Pohjoismaat pois lukien), kahdeksan prosenttia pohjoisamerikkalaista ja kolme prosenttia pohjoismaista ohjelmaa. Vain vajaa prosentti tarjonnasta oli peräisin muualta maailmasta. Kuten vertailu **taulukossa 2.1.1** osoittaa, kanava oli hieman kasvattanut eurooppalaisen tarjonnan osuutta edellisvuodesta. Kotimaista tarjontaa löytyi käytännössä joka ohjelmaluokasta, mutta ylivoimaisesti suurin niistä oli ajankohtaisohjelmat. Pohjoismaisen ohjelmiston määrällisesti merkittävimmän luokka muodostui asiaohjelmista. Eurooppalaista tarjontaa puolestaan hallitsi fiktio, mutta myös Euroopassa tuotettuja asiaohjelmia löytyi TV1:ltä runsaasti. Sinänsä vähäisen amerikkalaisen tarjonnan muodostivat lähinnä fiktio ja elokuvat; ne muodostivat enemmistön myös ”muun maailman” ohjelmistoista.

Taulukko 2.1.1. TV1:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	63,9	69,0	56,0	57,9
Viihteellisiä ohjelmia	31,7	28,0	42,8	40,9
Ensilähetyskiä	62,3	60,6	86,9	85,8
Uusintoja	37,7	39,4	13,1	14,2
Sarjamuotoisia ohjelmia	87,4	84,1	86,5	78,1
Pisteohjelmia	12,6	15,9	13,5	21,9
Alkuperämaa:				
Suomi	65,3	66,9	63,9	68,7
Muut Pohjoismaat	2,8	3,5	2,7	2,6
Muu Eurooppa	23,1	19,6	24,0	19,1
Pohjois-Amerikka	7,9	9,5	8,3	9,2
Muut maat	0,9	0,6	1,1	0,4

Taulukot 2.1.1 ja 2.1.2 sekä **kuvio 2.1** näyttävät selvästi sen, että TV1:n tarjontaa leimasivat informatiiviset ohjelmat: niitä oli 64 prosenttia koko tarjonnasta ja 56 prosenttia prime time -tarjonnasta. Viihteellisten ohjelmien osuus kanavalla oli vastaavasti 32 prosenttia koko tarjonnasta ja 43 prosenttia parhaasta katseluajasta. Vertailu vuoteen 2004 osoittaa, että kanava on jonkin verran vähentänyt informatiivisuuttaan koko tarjonnassa, mutta prime time -profiili on säilynyt edellisvuoden kaltaisena. Samoin taulukossa havainnollistuu se, että kanava tarjosi uusintoja nimenomaan päiväaikaan ja myöhäisillassa: parhaan katseluajan ohjelmista 87 prosenttia oli ensilähetyksiä.

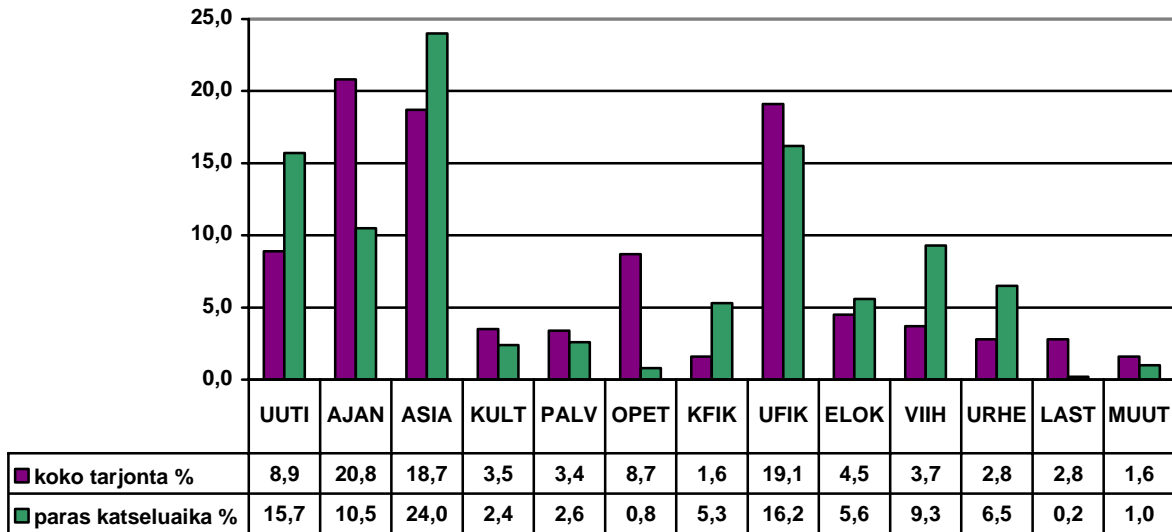
Yleisesti ottaen TV1:n ohjelmakohtainen kanavaprofiili on pysynyt edellisvuoteen verraten hyvin samanlaisena (ks. myös luku 2.6). Kanava tarjosi täyden palvelun ohjelmiston, jota leimasivat kuitenkin kolme ohjelmaluokkaa: ajankohtaisohjelmat, ulkomainen fiktio ja asiaohjelmat. Nämä muodostivat kukin osapuilleen viidenneksen tarjonnasta. Ajankohtaisohjelmat saivat viikossa eniten eli keskimäärin 23 tuntia ohjelma-aikaa, kiitos varsinkin arki-aamujen pitkäkestoisten *Aamu-tv*-lähetysten. Seuraavaksi suurin ohjelmaluokka oli ulkomainen fiktio, jota tarjottiin kanavalla 21 tuntia viikossa. Sen suhteellinen osuus oli kasvanut vuodesta 2004 osapuilleen viisi prosenttiyksikköä. Lisäksi käytännössä yhtä suuren ohjelmaluokan muodostivat asiaohjelmat, miltei 21 viikkotunnin osuudellaan.

Seuraavaksi suurimmat ohjelmaluokat olivat uutiset¹⁰ ja opetusohjelmat, jotka kummatkin saivat TV1:n profiilista yhdeksän prosenttia. Opetusohjelmatarjonnan osuus oli selvästi kuitistunut edellisvuodesta, mikä selittää osin kanavan hienoisen informatiivisuusasteen laskun. Näitä ohjelmatyyppejä seurasivat osuudeltaan suuruusjärjestyksessä elokuvat, viihde sekä kulttuuri- ja palveluohjelmat. Vähiten aikaa kokonaistarjonnasta saivat lastenohjelmat, urheilu ja kotimainen fiktio.

Paras katselu-aika erosi totuttuun tapaan koko tarjonnasta jonkin verran: illan ohjelmistossa nähtiin suhteessa enemmän niin uutisia kuin asiaohjelmiäkin, mutta aamutarjonnan poistuttua laskuista ajankohtaisohjelmiston osuus notkahti huomattavasti. Myös viihteen osuus kasvoi selvästi. Ulkomaisen fiktion osuus puolestaan laski hieman iltaisin. Tämä selittyy osin päiväaikaan tarjottavilla päivittäissarjoilla kuten *Holby Cityn sairaala* ja *Murhasta tuli totta*. Kokonaistarjontaan verrattuna TV1:n illat karsivat myös lasten- ja opetusohjelmia, niin että parhaaseen katselu-aikaan niitä nähtiin vain satunnaisesti. (Ks. **kuvio 2.1**; **taulukko 2.1.2**.)

¹⁰ *Aamu-tv*:n uutislähetykset on koodattu osaksi ohjelmakokonaisuutta, siis ajankohtaisohjelmien luokkaan. Ks. myös liitteet 1 ja 3.

Kuvio 2.1. TV1:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Taulukko 2.1.2. TV1:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
UUTI	8,9	8,7	15,7	15,3
AJAN	20,8	22,4	10,5	13,0
ASIA	18,7	17,3	24,0	21,2
KULT	3,5	4,0	2,4	4,2
PALV	3,4	3,5	2,6	4,2
OPET	8,7	13,0	0,8	-
KFIK	1,6	2,0	5,3	6,1
UFIK	19,1	14,3	16,2	10,8
ELOK	4,5	5,0	5,6	9,9
VIIH	3,7	3,2	9,3	9,4
URHE	2,8	3,4	6,5	4,8
LAST	2,8	2,6	0,2	0,3
MUUT	1,6	0,4	1,0	0,9
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	111,8	114,0	29,8	31,1

2.2 Profiili: TV2

Yleisradion TV2 tarjosi vuonna 2005 89 viikkotuntia eli noin 13 tuntia ohjelmaa vuorokaudessa. Kanava oli supistanut tarjontaansa muutamalla viikkotunnilla edellisvuodesta, mutta tämä kertoo ennemminkin vuotuisesta vaihtelusta kuin merkittävästä muutoksesta. TV2 tarjosi viikonloppuisin kolmisen tuntia enemmän ohjelmaa vuorokaudessa kuin arkena. Kausivaihtelua ei juuri esiintynyt kevään ja syksyn välillä, mutta kesäkuukausina kanava supisti viikoittaista tarjontaansa muutamalla tunnilla. Muihin kanaviin verrattuna TV2 profiloitui aiempien vuosien tapaan pisteohjelmien tarjoajaksi. Uusintalähetyksiä kanava lähetti keskimäärin vajaat neljä tuntia päivässä eli niitä oli kanavan annista alle kolmannes.

TV2 tarjosi parin edellisvuoden tapaan edelleenkin erittäin paljon suomalaisia ohjelmia. Niiden osuus oli miltei 70 prosenttia, ja siten TV2:n kotimaisuusaste oli analogisista kanavista suurin. Ohjelmien alkuperän kannalta suurin ero TV1:n profiiliin oli se, että TV2 lähetti vähemmän eurooppalaista mutta vastaavasti jonkun verran enemmän pohjoisamerikkalaista ja muun maailman tarjontaa. (Ks. **taulukko 2.2.1.**) Kotimaista ohjelmistoa hallitsi ylivoimaisesti urheilu, mutta myös ajankohtaisohjelmilla ja viihteellä oli merkittävä osuus kanavan suomalaisessa tarjonnassa. Pohjoismainen ja muu eurooppalainen tarjonta sisälsi suhteessa runsaasti asiaohjelmia, jälkimmäinen myös fiktiota. Pohjoisamerikkalainen ohjelmisto keskittyi suurelta osin fiktion ja lastenohjelmiin. Myös muun maailman tuotannossa lastenohjelmilla oli keskeinen rooli.

Taulukko 2.2.1. TV2:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	37,9	38,5	44,5	52,7
Viihteellisiä ohjelmia	44,7	44,5	52,9	45,9
Ensilähetyksiä	70,7	65,6	85,7	83,4
Uusintoja	29,3	34,4	14,3	16,6
Sarjamuotoisia ohjelmia	70,2	69,3	71,4	78,6
Pisteohjelmia	29,8	30,7	28,6	21,4
Alkuperämaa:				
Suomi	68,4	63,0	74,2	71,1
Muut Pohjoismaat	3,1	4,5	3,7	3,8
Muu Eurooppa	13,9	16,7	16,8	18,1
Pohjois-Amerikka	10,8	11,5	5,1	6,6
Muut maat	3,8	4,3	0,2	0,4

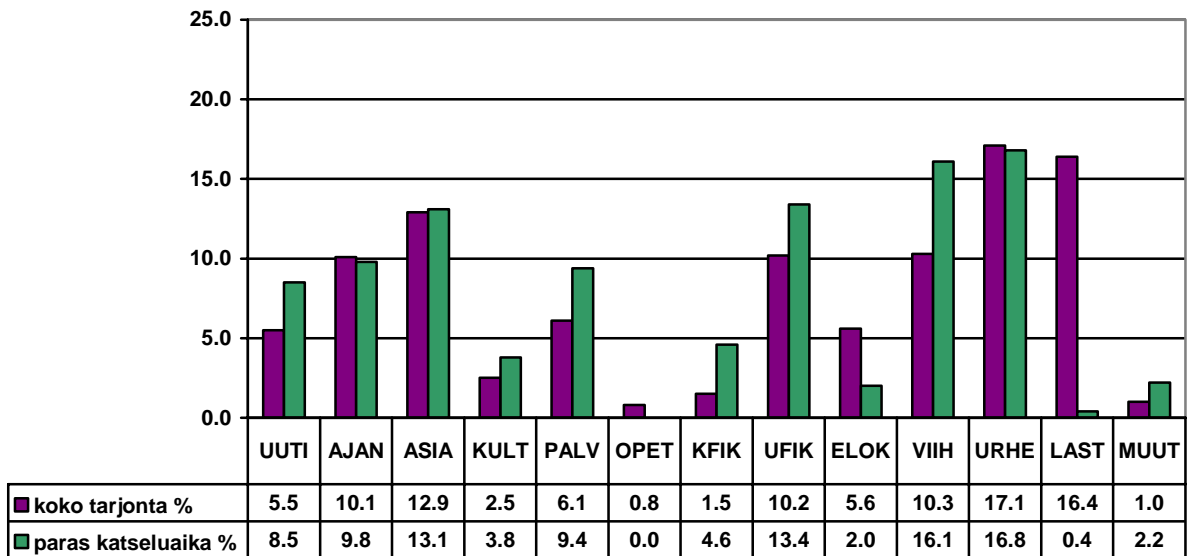
TV2 tarjosi melko ”tasapainoisesti” niin informatiivisia (38 % tarjonnasta) kuin viihteellisiäkin (45 %) ohjelmia. Kuten **taulukko 2.2.1** havainnollistaa, kanavan profiili on käytännössä identtinen vuoden 2004 tarjontaan verrattuna informatiivisuus–viihteellisyys-akselilla, mutta yksittäisissä ohjelmatyypeissä on tapahtunut muutoksia: urheilun osuus korostui, kun taas elokuvien väheni selvästi (**taulukko 2.2.2**). Paras katseluaika puolestaan näyttäytyy hieman toisenlaisena kuin vuotta aiemmin. Mittasuhteet ovat kääntyneet toisin päin: kun vuonna 2004 enemmistö ilta-ajan ohjelmista oli informatiivisia, oli viime vuonna 53 pro-

senttia parhaasta katseluajasta viihteellistä tarjontaa. **Taulukon 2.2.2** perusteella voi tulkita, että muutokseen ovat vaikuttaneet varsinkin urheilun ja viihteen suhteellisten osuuksien kasvu TV2:n iltaohjelmistossa.

Yksittäisten ohjelmatyyppien osuudet jakautuivat TV2-kanavalla hyvinkin tasaisesti. Urheilu ja lastenohjelmat olivat suurimmat ohjelmaluokat: ne kummatkin muodostivat hieman yli kuudenneksen tarjonnasta. Asiaohjelmat ylsivät miltei samaan 13 prosentin osuudella kanavan kokonaistarjonnasta. Kymmeneksen osuudet saivat niin viihde, ulkomainen fiktio kuin ajankohtaisohjelmat. Vähiten TV2 lähetti kulttuuriohjelmia ja kotimaista fiktiota. Opetusohjelmat eivät käytännössä kuuluneet kanavan tarjontaan. (Ks. **kuvio 2.2; taulukko 2.2.2.**)

Prime time -aikana kanava muutti profiiliaan erittäin maltillisesti. Merkittävin muutos oli lastenohjelmien jääminen iltaohjelmiston ulkopuolelle. Paras katseluaika kasvatti selvimmin viihteen osuutta ja lisäsi jonkin verran eritoten uutisten, palveluohjelmien, sekä kotimaisen ja ulkomaisen fiktion tarjontaa. Elokuvat eivät edelleenkään kuuluneet merkittävänä osana TV2:n prime time -ohjelmistoon: kanava lähettikin elokuvia pääosin päivisin (esim. kanavan vanhojen kotimaisten elokuvien tarjonta) ja myöhäisillassa. (Ks. **kuvio 2.2; taulukko 2.2.2.**)

Kuvio 2.2. TV2:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Taulukko 2.2.2. TV2:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
UUTI	5,5	5,2	8,5	8,4
AJAN	10,1	10,8	9,8	10,5
ASIA	12,9	11,8	13,1	14,9
KULT	2,5	2,9	3,8	6,7
PALV	6,1	7,3	9,4	12,1
OPET	0,8	0,4	-	-
KFIK	1,5	1,5	4,6	3,7
UFIK	10,2	10,9	13,4	13,3
ELOK	5,6	9,3	2,0	3,2
VIIH	10,3	8,4	16,1	14,1
URHE	17,1	14,4	16,8	11,6
LAST	16,4	15,2	0,4	1,3
MUUT	1,0	1,7	2,2	0,2
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	89,3	91,7	28,8	28,3

2.3 Profili: MTV3

MTV3 tarjosi vuonna 2005 keskimäärin 95 tuntia ohjelmaa viikossa eli lähes 14 tuntia päivässä. Kanava lähetti noin tunnin vähemmän ohjelmaa vuorokaudessa kuin edellisvuonna. Vaihtelu arjen ja viikonlopun välillä oli selvä: perjantai–sunnuntai-jaksolla kanavan tarjonta lisääntyi parilla tunnilla vuorokaudessa. Kausivaihtelu vaikutti kanavan profiiliin siten, että se supisti kesällä tarjontaansa yli kymmenellä tunnilla kevääseen ja syksyyn verrattuna. Sarjamuotoisia ohjelmia MTV3:lla oli edellisvuoden tapaan noin 80 prosenttia. Uusintojen osuus oli puolestaan yli viidennes kanavan kokonaistarjonnasta eli selvästi enemmän kuin vuonna 2004. (Ks. **taulukko 2.3.1.**)

MTV3:n suomalaisuusaste oli laskenut jonkin verran vuodesta 2004. Tämä kuvastaa kuitenkin lähinnä vuotuista vaihtelua, ei profiilin muutosta, ja kanavan kotimaisten ohjelmien osuus on yleisesti ottanut pysynyt edellisvuosina käytännössä samana eli muodostanut hieman yli puolet kanavan tarjonnasta. Valtaosan eli lähes 40 prosenttia jäljelle jäävästä ohjelma-ajasta saivat pohjoisamerikkalaiset ohjelmat, joiden enemmistö, yli 20 viikkotuntia, oli draamasarjoja. Pohjoismaisia ohjelmia edustivat otosviikoilla ainoastaan muutama *Beck*-elokuva sekä jokunen lastenohjelma. Suurimman osa kanavan eurooppalaisesta tarjonnasta muodostivat fiktiosarjat, erityisesti arkipäivisin lähetettävä *Emmerdale*. (Ks. **taulukko 2.3.1.**)

MTV3:n profiili informatiivisuus–viihteellisyys-jatkumolla on hyvin vakiintunut. Edellisvuosien tapaan kanavan ohjelmisto sisälsi hieman alle kolmanneksen informatiivisia ohjelmia ja kaksi kolmannesta viihteellisiä ohjelmia. Parhaaseen katseluaikaan MTV3 kasvatti viihteellisen tarjonnan osuutta 71 prosenttiin; informatiivisen ohjelmiston osuus kutistui, eikä lastenohjelmia lähetetty iltaiikaan käytännössä lainkaan (**taulukko 2.3.1.**)

Taulukko 2.3.1. MTV3:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

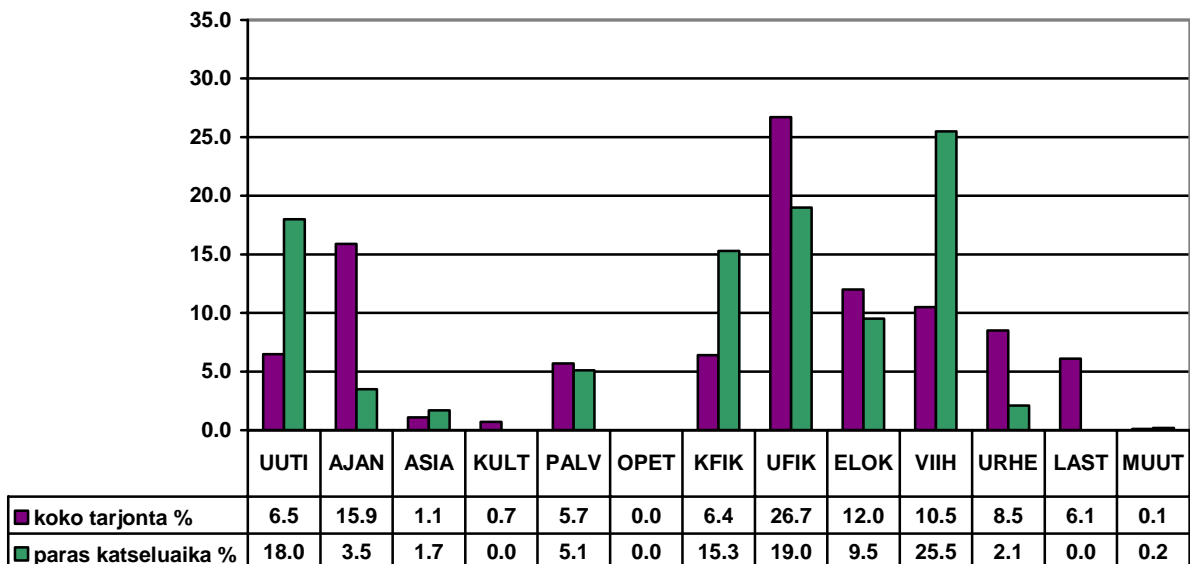
	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	29,9	28,7	28,4	28,5
Viihteellisiä ohjelmia	64,0	66,7	71,5	71,4
Ensilähetyksiä	77,2	85,1	86,7	91,2
Uusintoja	22,8	14,9	13,3	8,8
Sarjamuotoisia ohjelmia	80,8	80,6	81,6	84,8
Pisteohjelmia	19,2	19,4	18,4	15,2
Alkuperämaa:				
Suomi	51,8	56,5	63,9	67,5
Muut Pohjoismaat	1,1	0,6	0,1	1,4
Muu Eurooppa	7,0	5,6	4,7	1,7
Pohjois-Amerikka	38,9	36,7	31,2	29,4
Muut maat	1,2	0,6	-	-

MTV3:n ohjelmatyyppiprofiilissa korostuu ulkomaisen fiktion osuus. Sitä oli hieman yli neljännes kokonaistarjonnasta. Seuraavaksi suurin ohjelmaluokka oli ajankohtaisohjelmat kuudenneksen osuudellaan: sen muodostivat käytännössä aamuohjelmat *Huomenta Suomi* ja *Ihana aamu* sekä viikoittaiset *45 minuuttia* -lähetykset. Elokuvat ja viihde saivat kummatkin jonkin verran yli kymmenen prosenttia kokonaistarjonnasta; edellisen osuus oli hieman noussut, jälkimmäisen taas selvästi laskenut vuodesta 2004. Myös urheilu yli miltei samaan eli lähes yhdeksään prosenttiin. Uutiset¹¹, kotimainen fiktio, palveluohjelmat ja lastenohjelmat saivat kukin noin kuusi prosenttia ohjelma-ajasta. Asiaohjelmia kanavalla ei juuri esitetty kuin satunnaisesti, opetusohjelmia ei lainkaan

Kuten **kuvio 2.3** osoittaa, paras katseluaika puolestaan korosti toisaalta uutisten, toisaalta viihteen ja kotimaisen fiktion tarjontaa. Prime time nosti uutisten osuutta koko tarjonnasta seitsemästä prosentista illan 18 prosenttiin. Aamuohjelmien leimaama ajankohtaistarjonta puolestaan kutistui vain neljään prosenttiin illan ohjelmistossa. Ulkomaisen fiktion osuus kutistui iltaisin ja sen korvasi suhteessa runsas viihdetarjonta.

MTV3:n vuoden 2004 ja 2005 profiilit niin koko tarjonnalla kuin parhaaseen katseluaikaankin ovat hyvin samankaltaiset. Suurin muutos näyttäisi olevan viihteen osuuden lasku, joka ei kuitenkaan näy iltaohjelmistossa. Kanava onkin vähentänyt päivätarjonnasta eräänlaisia tv-pelin ja juonnetun visailun välimuotoja. Tällainen on esimerkiksi *Ring-a-ling*-ohjelma (vrt. esim. Aslama & Wallenius 2003), jota ei enää esiintynyt vuoden 2005 aineistossa.

Kuvio 2.3. MTV3:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

¹¹ *Huomenta Suomen* uutislähetykset on sisällytetty niiden ohjelmakokonaisuuksiin, siis osaksi ajankohtaisohjelmia.

Taulukko 2.3.2. MTV3:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
UUTI	6,5	6,7	18,0	21,1
AJAN	15,9	15,1	3,5	3,0
ASIA	1,1	1,9	1,7	1,6
KULT	0,7	0,2	-	0,2
PALV	5,7	4,8	5,1	2,4
OPET	-	-	-	-
KFIK	6,4	5,6	15,3	13,9
UFIK	26,7	26,5	19,0	20,2
ELOK	12,0	9,5	9,5	7,7
VIIH	10,5	15,5	25,5	25,5
URHE	8,5	9,7	2,1	4,8
LAST	6,1	4,3	-	-
MUUT	0,1	0,2	0,2	0,2
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	95,1	101,7	28,7	28,3

2.4 Profiili: Nelonen

Nelonen lähetti ohjelmaa vuonna 2005 viikoittain 89 tuntia eli muutaman tunnin vähemmän kuin vuonna 2004. Kausivaihtelut näyttäytyivät vuonna 2005 suhteellisen merkittävänä: syksyllä kanava lähetti noin 100, keväällä 90 ja kesällä 80 viikkotuntia. Arjen ja viikonlopon ero oli myös selvä: kanava kasvatti tarjontaansa viikonloppuna keskimäärin kolmella tunnilla vuorokaudessa. Sarjaohjelmat muodostivat miltei 80 prosenttia eli noin 70 tuntia Nelosen tarjonnasta. Pisteohjelmia kanavalla edustivat eritoten elokuvat. Nelosen tarjonnasta uusintoja oli 32 prosenttia, ja siten kanava oli hieman vähentänyt niiden suhteellista osuutta vuodesta 2004 (ks. **taulukko 2.4.1**).

Edellisvuoden tapaan Nelosen ohjelmista osapuilleen puolet oli pohjoisamerikkalaista alkuperää ja vajaa kolmannes kotimaista tuotantoa. Suomalainen tarjonta painottui varsinkin urheiluun ja viihteeseen. Jälkimmäisestä löytyi niin talk showta kuin tosi-tv-kilpailuja¹², mutta ohjelma-ajassa laskettun tärkein oli *Soittis*, aamu- ja iltapäivien juonnettu suora puhelinvisailuohjelma. Valtaosa kanavan amerikkalaisesta tarjonnasta oli fiktiota (17 viikkotuntia) tai elokuvia (12 viikkotuntia) mutta pohjoisamerikkalaista tuotantoa löytyi myös lasten- ja urheiluohjelmista. Lisäksi kanava lähetti viikossa keskimäärin viisi tuntia asiaohjelmiin luokiteltuja amerikkalaisia dokumentteja tai ”dokumentaarista draamaa” (nk. *docudrama* tai *docusop*; esim. *Hurja muodonmuutos* ja *Siipat vaihtoon*). Näistä osan olisi myös voinut luokitella tosi-tv-viihteeksi. Tosi-tv-tarjontaa (*Nuorennusleikkaus*, *Roolihuijaus*) löytyi myös brittiversiona kanavan eurooppalaisesta ohjelmistosta, jota kuitenkin hallitsi fiktio. (Ks. **taulukko 2.4.1**.)

Tänä vuonna tosi-tv-nimikkeen alle soveltuvien ”sekaohjelmien” luokittelun haastavuus ja niiden merkitys esimerkiksi Nelosen ohjelmistossa korostui entisestään. Tosi-tv ei ole yksi yhtenäinen ohjelmatyyppe, vaan siihen voi lukea sisältyvän monenlaisia yhdistelmiä ja variaatioita perinteisemmistä genreistä. Kun aiemmin tosi-tv-ohjelmien jako asiaan ja viihteeseen on luokittelun selkeyttämiseksi tehty kilpailuelementin avulla, on nyt aineistossa noussut selvästi esiin tarjonta, jossa on runsaasti piirteitä palveluohjelmista

Kuten **taulukosta 2.4.1** käy ilmi, Nelosella informatiiviset ohjelmat saivat osapuilleen neljänneksen koko tarjonnasta ja saman verran myös parhaasta katseluajasta. Viihteellinen ohjelmisto muodosti vajaat 70 prosenttia kanavan koko profiilista ja sen osuus kasvoi jonkin verran iltaisin. Koko tarjonnan informatiivisuus kasvoi kanavalla edellisvuodesta. Tätä selittää suurelta osin ulkomaisen fiktion tarjonnan supistuminen nimenomaan päiväsaikaan (ks. myös **taulukko 2.6**). Toisaalta kanava tarjosi myös runsaasti asiaohjelmia, jotka olivat selvästi ”hybridejä”, *Jamien kokkikoulusta Hurjaan remonttiin*. Samoin päivittäin arkisin lähetetty, palveluohjelmaksi luokiteltu amerikkalainen ihmissuhteita ja psykologiaa käsittelevä talk show *Dr. Phil* nosti edelleenkin vuonna 2005 informatiivisen tarjonnan määrää.

¹² Tässä selvityksessä kilpailuelementin sisältävät tosi-tv-ohjelmat ovat viihdettä, muut on luokiteltu asiaohjelmiksi (ks. liite 1).

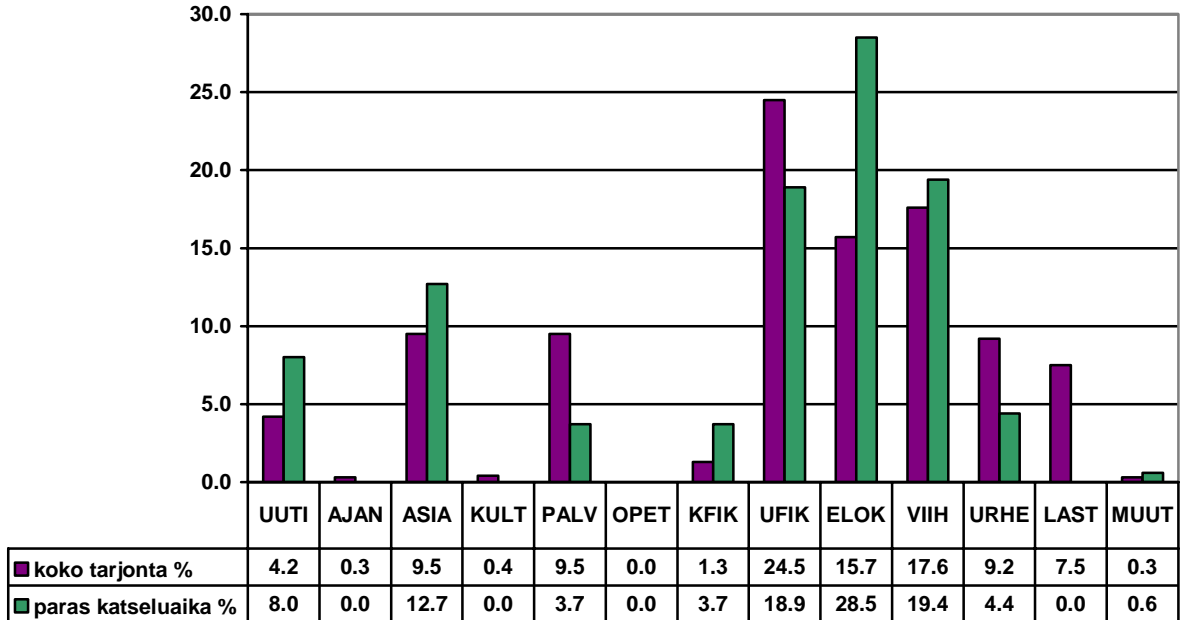
Taulukko 2.4.1. Nelosen ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	24,8	17,5	24,5	23,1
Viihteellisiä ohjelmia	67,4	74,8	75,0	76,6
Ensilähetysiä	68,2	61,8	78,8	74,5
Uusintoja	31,8	38,2	21,2	25,5
Sarjamuotoisia ohjelmia	79,2	76,2	67,7	70,1
Pisteohjelmia	20,8	23,8	32,3	29,9
Alkuperämaa:				
Suomi	31,7	31,7	29,5	31,8
Muut Pohjoismaat	1,3	3,5	0,0	0,7
Muu Eurooppa	13,1	14,7	12,8	15,1
Pohjois-Amerikka	53,0	47,8	56,3	52,4
Muut maat	0,9	2,3	1,4	-

Laskusuunta ulkomaisen fiktion tarjonnassa on selvästi ollut nähtävissä Nelosen profiilissa jo vuodesta 2002, jolloin peräti 44 prosenttia kanavan tarjonnasta koostui ulkomaisesta fiktiosta. Vaikka ulkomainen fiktio oli vuonna 2005 edelleen suurin yksittäinen ohjelmaluokka, sen osuus oli nyt vain hieman alle neljännes kokonaistarjonnasta. Viihteellinen tarjonta on kuitenkin runsasta ja nimenomaan viihdetarjonnan osuus oli hieman kasvanut, vuoden 2004 14 prosentista vuoden 2005 17 prosenttiin (ks. **taulukko 2.4.2**). Siten se oli ulkomaisen fiktion jälkeen seuraavaksi suurin ohjelmaluokka, jonka kanssa miltei samaan ylsi elokuvat. Toisaalta Nelonen tarjosi ajankohtaisohjelmia vain satunnaisesti, eikä kulttuuri- tai opetusohjelmia nähty kanavalla lainkaan.

Koko tarjonnan ja parhaan katseluajan vertailu osoittaa, että edellisvuoden tapaan Nelonen ei tee suurta eroa näiden kahden välille. Kanavan uutiset painottuvat iltaan, joten niiden suhteellisen osuus kasvoi prime time -aikana. Asiaohjelmistoa, erityisesti juuri hybridi-ohjelmia, nähtiin nimenomaan parhaaseen katseluaikaan (kun esim. *Discovery*-dokumentit lähetettiin usein sunnuntain aamuohjelmistona). Arki-iltapäivinä lähetetty saippuasarjatarjonta ei heijastunut iltaohjelmistoon, joten ulkomaisen fiktion osuus supistui. Suurimman muutoksen iltaprofiiliin toi kuitenkin tuttuun tapaan kanavan ”Viikonlopun leffaputki”, joka nosti selvästi elokuvien prime time -osuutta. (Ks. **kuvio 2.4**.)

Kuvio 2.4. Nelosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Taulukko 2.4.2. Nelosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
UUTI	4,2	3,6	8,0	7,9
AJAN	0,3	0,1	-	0,2
ASIA	9,5	8,5	12,7	12,1
KULT	0,4	0,2	-	-
PALV	9,5	5,0	3,7	2,9
OPET	-	-	-	-
KFIK	1,3	1,4	3,7	3,2
UFIK	24,5	33,3	18,9	21,3
ELOK	15,7	15,1	28,5	24,2
VIIH	17,6	13,7	19,4	22,9
URHE	9,2	11,3	4,4	5,1
LAST	7,5	7,4	-	-
MUUT	0,3	0,3	0,6	0,3
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	88,7	90,8	31,4	30,0

2.5 Kanavavertailu

Tämä osio kokoaa yhteen kanavakuvaukset ja tarkastelee kanavia rinnakkain eri ohjelmatyyppien osalta. Vuonna 2005 eniten ohjelma-aikaa tarjosi TV1 (112 viikkotuntia), sitä seurasivat järjestyksessä MTV3 (95 viikkotuntia ja hyvin tasaveroisina TV2 ja Nelonen (89 viikkotuntia kummatkin). MTV3 lähetti analogisista kanavista selvästi eniten muuta tarjontaa, josta suurin osa oli chatteja. Toisaalta TV2 lähetti runsaasti pelejä ja TV1 *Uutisikkunaa*. Yhteenlaskettuna vähiten muuta tarjontaa kuin varsinaisia ohjelmia oli TV2:lla ja Nelosella.

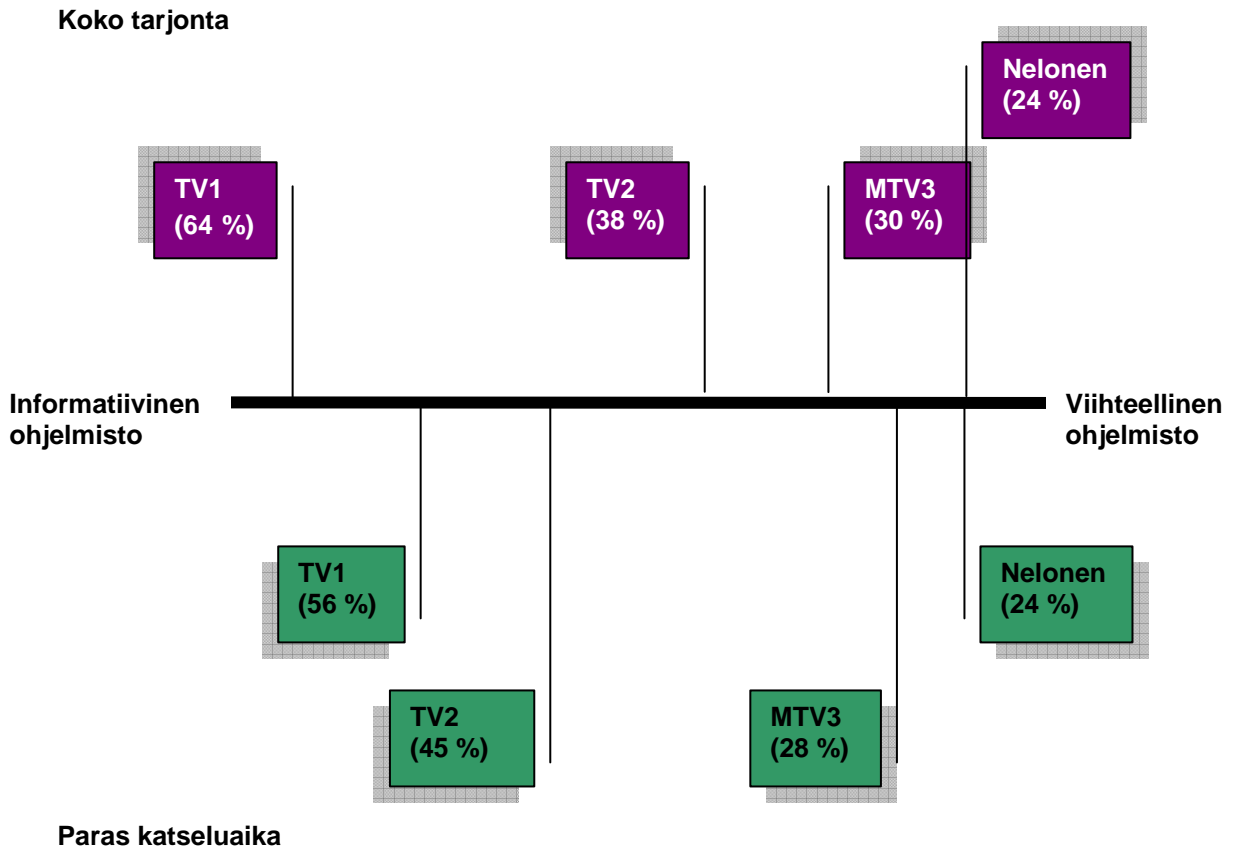
Kausivaihtelut olivat samankaltaisia joka kanavalla, mutta selvästi jyrkimpiä TV1:llä. Arjen ja viikonlopun vaihtelut näkyivät TV2-, MTV3- ja Nelos-kanavilla tarjonnan määrän kasvuna viikonloppuisin, kun taas TV1 hieman supisti viikonlopun tarjontaansa arkeen verrattuna. Aamuohjelmia tarjoavat TV1 ja MTV3 sekä *Tänään otsikoissa* -koostetta lähettävä TV2 vähensivät kaikki ajankohtaisohjelmien tarjontaa selvästi perjantai–sunnuntai-jaksolla. Lisäksi urheilun määrä kasvoi viikonloppuisin kaikilla kanavilla, selvimmin kuitenkin TV2:lla. Kun YLE:n kanavat kasvattivat viikonloppuisin ulkomaisen fiktion tarjontaa, supistui se selvästi kaupallisilla kanavilla. Suhteessa eniten viihdetarjontaa kasvattivat perjantai–sunnuntai-jaksolla MTV3 ja TV1: jälkimmäinen ei arkisin tarjonnut viihdeohjelmia kuin satunnaisesti. Neloselle taas ominaista oli loppuviikon runsas elokuvatarjonta. Ohjelmistotaan suhteellisesti suurimman osuuden sarjamoitoisille ohjelmille antoi TV1 (87 %), vähiten niitä lähetti urheilua runsaasti tarjoava TV2 (70 %). Uusintoja oli selvästi eniten TV1:llä (38 %) ja vähiten MTV3:lla (23 %).

Ohjelmistojen alkuperän perusteella joka kanavalla on omanlaisensa profiili. YLE:n kanavat panostivat kotimaiseen ohjelmistoon kumpikin, mutta TV2 oli edellisvuodesta poiketen syrjäyttänyt TV1:n paikan tarjoamalla eniten kotimaista ohjelmistoa (68 %). Muutoin TV2:n tarjonta jakautui analogisista kanavista ”tasaisimmin” alkuperämaitten osalta. TV1:n profiiliin kuului myös huomattava osuus suomalaisia ohjelmia (64 %); toisaalta sitä leimasi runsas eurooppalainen tarjonta (24 %). MTV3 keskittyi lähinnä kotimaisiin (52 %) ja amerikkalaisiin (39 %) ohjelmiin. Vain Nelonen tarjosi selvästi enemmän ulkomaisia kuin suomalaisia ohjelmia: Pohjois-Amerikassa tuotettuja ohjelmia oli kanavan annista yli puolet. Kotimaisen ohjelmiston osuus jäi vajaaseen kolmannekseen Nelosen tarjonnasta.

Aiempien vuosien tapaan kanavien profiileja havainnollistaa jo karkea jaottelu informatiivisiin ja viihteellisiin ohjelmistoihin. **Kuvio 2.5.1** asemoi kanavat informatiivisuus–viihteellisyys-akselille sekä koko tarjonnassa että parhaaseen katseluaikaan. Kuten aiempina vuosina, myös vuonna 2005 TV1 johti informatiivisuudessa. Se oli selvästi uutis-, ajankohtais- ja asiapainotteinen, TV2 asettui melko keskelle jatkumoa ja MTV3 ja Nelonen lähimmiksi toisiaan skaalan viihteellisempään päähän.

Kiinnostavaa on, että prime time -aikaan kaupallisten kanavien profiilit pysyvät tällä akselilla lähes muuttumattomina, kun taas YLE:n kanavat selvästi mukautuvat parhaaseen katseluaikaan. TV1:n ajankohtaistarjonnan osuus notkahtaa selvästi ja palveluohjelmat katoavat illan profiilista, kun taas viihteen ja urheilun osuudet korostuvat. TV2:n tarjonnassa tapahtuu pieniä muutoksia, lähinnä viihteen, ulkomaisen fiktion ja palveluohjelmien osuuden kasvussa prime time -aikana. Suurin syy informatiivisuuden kasvuun iltaisin on kuitenkin se, että kanavan runsas lastenohjelmatarjonta sijoittuu pääosin parhaan katseluajan ulkopuolelle.

Kuvio 2.5.1. Kanavat informatiivisuus–vihteellisyys-akselilla 2005 (koko tarjonta ja paras katseluaika, % informatiivisia ohjelmia)

Kanavien vertailu ohjelmatyypeittäin tarkentaa kanavaprofiileja ja kuvaa suomalaisen tv-tarjonnan työnjakoa. **Kuvio 2.5.2** kertoo siitä, mikä osuus kullakin ohjelmatyypillä on kunkin kanavan **koko tarjonnasta**.

Edellisvuosien tapaan sekä uutis- että ajankohtaistarjonta saivat suhteellisesti suurimmat osuudet TV1:n ohjelmistossa, ja niiden osuudet olivat melko suuret myös MTV3:lla. Neloselta ajankohtaisohjelmat puuttuivat käytännössä kokonaan: niitä edustivat aineistossa muutama *60 minuuttia* -lähetys. Ajankohtaisohjelmien kirjoa löytyy vain julkisen palvelun kanavilta, sillä MTV3:n ajankohtaistarjontaa hallitsee ylivoimaisesti sen aamuohjelmisto. Kuten vuonna 2004, Yleisradion kanavat lähettivät otosviikoilla ajankohtaistarjontaa yhteensä jopa 30:n eri ohjelmanimikkeen alla.

Asiaohjelmat saivat paitsi selvästi eniten ohjelma-aikaa YLE:n kanavilla olivat myös toisen tyyppisiä kuin kaupallisten kanavien tarjonnassa. Julkisen palvelun asiaohjelmat olivat pääosin perinteisiä reportaaseja, tv-dokumentteja ja dokumenttielokuvia, ja ne muodostivat vuoden 2004 tapaan yli kuudenneksen TV1:n ja yli kymmeneksen TV2:n ohjelmistoista. MTV3:lle ohjelmatyyppejä ei ollut merkittävä, mutta tosi-tv-tyyppisistä dokumenteista johtuen Nelosella asiaohjelmat saivat yli kymmenen prosenttia ohjelma-ajasta. Edellisvuosien tapaan monet kaupallisten kanavien asiaohjelmista olivatkin yleisesti ottaen dokumentaarisesti toteutettuja mutta aiheeltaan tai näkökulmaltaan viihteellisiä. Aineistossa oli

myös havaittavissa asia-, viihde- ja palveluohjelmien piirteitä sekoittavia ohjelmia, mikä heijastuu palveluohjelmien suhteellisen suureen osuuteen (10 %) Nelosella. MTV3:lla ja TV2:lla palveluohjelmiksi luokiteltava tarjonta sai kuutisen prosenttia sekä TV1:llä kolmisen prosenttia ohjelma-ajasta.

Kulttuuri- ja opetusohjelmatkin profiloituivat puolestaan täysin julkisen palvelun, tarkemmin TV1:n genreiksi. Edellinen sai kanavalla osapuilleen neljä prosenttia, jälkimmäinen ohjelmatyyppi jopa yhdeksän prosenttia sen ohjelma-ajasta. Opetusohjelmien osuus kanavalla oli kuitenkin selvästi supistunut edellisvuodesta. Lastenohjelmat on myös tyyppillinen YLE-genre: vaikka niitä lähetettiin kaikilla kanavilla, TV2:n profiilissa niillä oli selvästi suurin osuus, 16 prosenttia koko tarjonnasta.

Urheilutarjonta sai suhteellisen suuren osuuden, noin yhdeksän prosenttia, kummankin kaupallisen kanavan profiileista. Sillä on myös merkittävä rooli julkisen palvelun tarjonnassa, erityisesti TV2:n ohjelmistossa, josta se muodosti vuonna 2005 yli kuudenneksen.

MTV3 johti totutusti kotimaisen draaman tarjonnassa suureksi osaksi *Salatut elämät* -sarjan vuoksi, ja suomalainen fiktio saikin sen tarjonnasta jopa kuusi prosenttia. Muilla kanavilla osuus jäi runsaaseen prosenttiin. MTV3 oli myös ulkomaisen fiktiotarjonnan kärjessä. Se sai kanavalla 28 prosenttia eli osapuilleen saman verran kuin edellisvuonna, mutta aiemmin eniten ulkomaista fiktiota lähettänyt Nelonen jatkoi edellisvuosien suuntausta supistamalla sen tarjontaa vuoden 2004 33 prosentista vuoden 2005 25 prosenttiin. Myös julkinen palvelu lähetti suhteellisen runsaasti ulkomaista fiktiota, vaikkakin vähemmän kuin kaupalliset kanavat: ohjelmatyyppi sai osapuilleen viidenneksen TV1:n profiilista ja kymmenyksen TV2:n tarjonnasta.

Edellisvuosien järjestys muuttui vuonna 2005 myös viihteen osalta: Nelonen ohitti MTV3:n selvästi viihteen tarjoajana (kuudennes kanavan ohjelmistosta). MTV3 ja TV2 olivat tasoissa kymmenyksen osuuksillaan, kun taas TV1 antoi ohjelmatyypille ainoastaan neljä prosenttia. Elokuvien kohdalla kaupalliset kuitenkin erottautuivat YLE:n kanavista. Nelosen profiilista elokuvia oli vuoden 2004 tapaan noin 15 prosenttia, MTV3:n profiilista puolestaan 12 prosenttia. TV1 ja TV2 sisällyttivät vain noin viisi prosenttia elokuvia tarjontaansa.

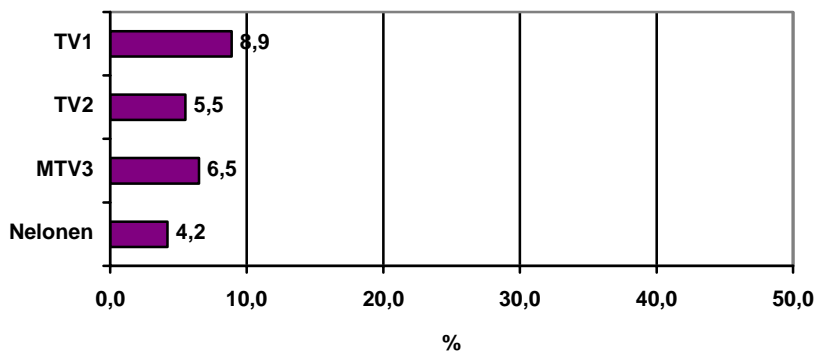
Parhaana katseluaikana uutistarjonnan osuus korostui kaikilla kanavilla, voimakkaimmin MTV3:lla. Ilta karsi suuren osan kaupallista ajankohtaistarjontaa eli MTV3:n aamulähetykset. Lasten- ja opetusohjelmat katosivat illan tarjonnasta käytännössä kokonaan. Asiaohjelmien tarjonta muuttui iltaa kohti huomattavasti ainoastaan TV1:n profiilissa: kanava kasvatti niiden osuutta kuudenneksestä neljännekseen. Ilta tasoitti kanavien eroja ulkomaisen fiktion tarjonnassa, mikä selittyy kaupallisten kanavien iltapäiväsaippuilla ja sarjauusinoilla (esim. *Aloha Havaiji*, *Chicagon lääkärit*, *Tunteita ja tuoksua*, MTV3; *Dawson's Creek*, *Päivien viemää*, *Starsky ja Hutch*, Nelonen). *Salatut elämät* taas korosti MTV3:n roolia illan kotimaisen fiktion tarjoajana. Vaikka Nelonen sisällytti reippaasti viihdettä koko tarjontaan, oli MTV3 illan viihdekanava 26 prosentin osuudellaan. Nelosella viihde sai 18 ja TV2:lla miltei yhtä paljon, 16 prosenttia, illan ohjelmistosta. TV1:lläkin viihde muodosti miltei kymmenneksen prime time -profiilista. Ohjelmatyypikohtaista kanavavertailua prime time -aikaan vuonna 2004 havainnollistetaan tarkemmin liitteessä 5 (kuvio A).

Suomalainen paras katseluaika vuonna 2005 havainnollistuu **kuviossa 2.5.3**, joka esittää TV1:n, TV2:n, MTV3:n ja Nelosen katsojilleen tarjoamat ohjelmatyypivaihtoehdot esi-

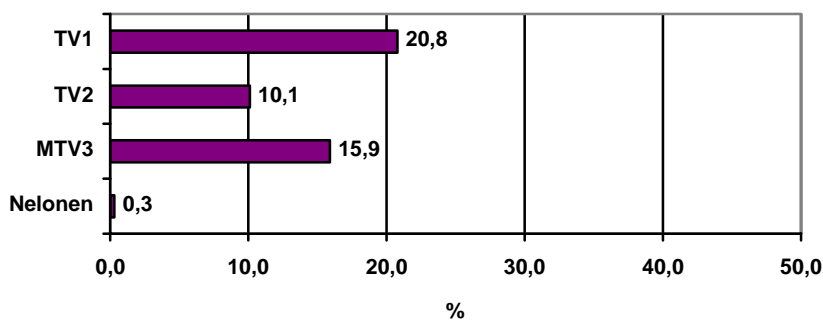
merkki-iltana keskiviikkona 16.2.2005. Ohjelmaluokitus on tiivistetty kuuteen vaihtoehtoon (vrt. Hellman 1999, 377–380 ja Aslama & Wallenius 2004, 47): 1) uutiset ja ajankohtaisohjelmat; 2) asia-, kulttuuri-, palvelu-, ja opetusohjelmat; 3) urheilu; 4) kotimainen ja ulkomainen fiktio sekä elokuvat; 5) viihde; ja 6) lastenohjelmat, muut ohjelmat. Se osoittaa, että kanavat eivät kovinkaan voimakkaasti kilpaile katsojien suosiosta samanlaisilla ohjelmilla. Esimerkkipäivänä samankaltaista tarjontaa löytyi kolmelta kanavalta ainoastaan iltayhdeksän jälkeen, muutoin yleisöt voivat valita useammasta kuin kahdesta vaihtoehdosta. Samoin taulukko havainnollistaa ohjelmien kirjoa tyypittelyjen sisällä: esimerkiksi asiaohjelmat laajasti ymmärrettynä (luokka 2) tarjoavat niin luontohetkeä kuin sisustusvihjeitä ja elämäntalouden neuvoja. Toisaalta se kertoo myös illan profiloitumisesta kanavittain, varsinkin Nelosen ”sekaohjelmien”¹³ putkesta mutta myös TV1:n perinteisemmästä asiaohjelmajatkumosta. Niin esimerkki-ilta kuin informatiivisuus–vihteellisyys-tarkastelu (**kuvio 2.5.1**) osoittavat, että parhaana katseluaikanakin kanavat jakavat työnsarkaa.

Kuvio 2.5.2. Kanavien vertailu ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

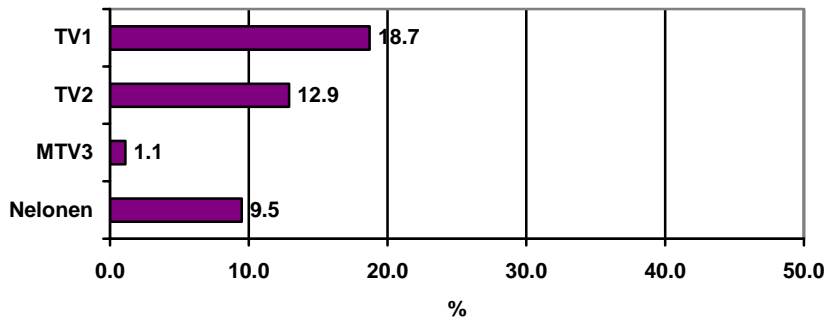
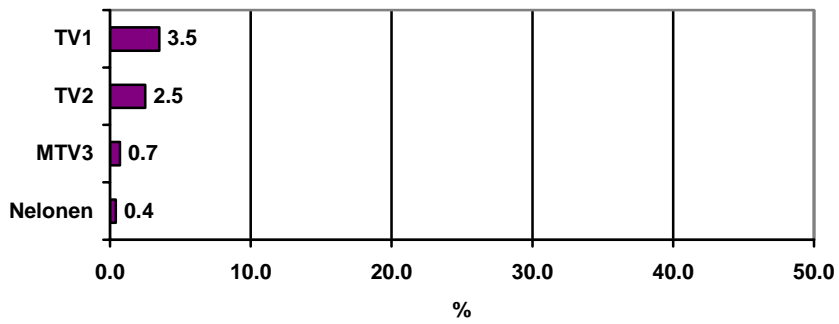
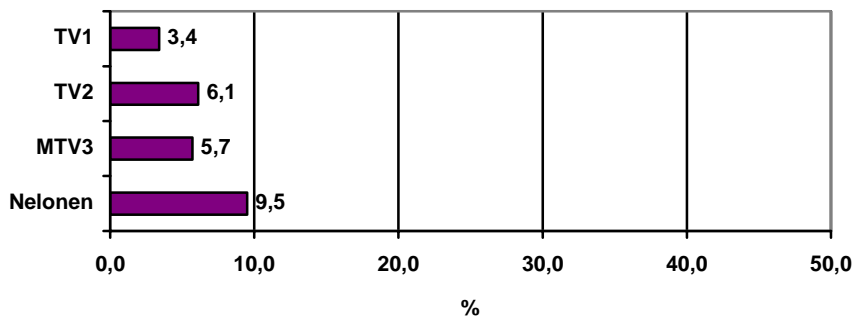
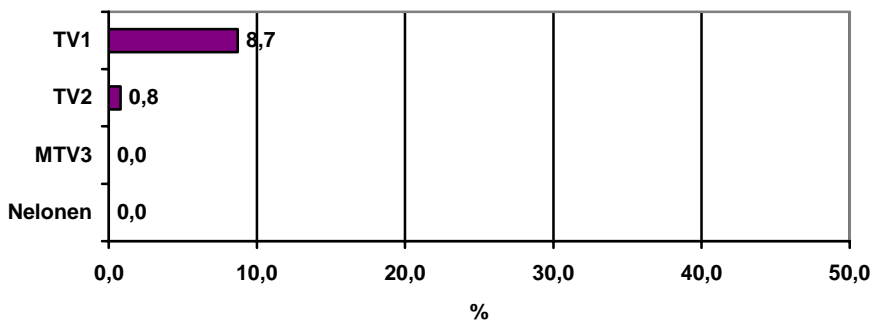
Uutiset

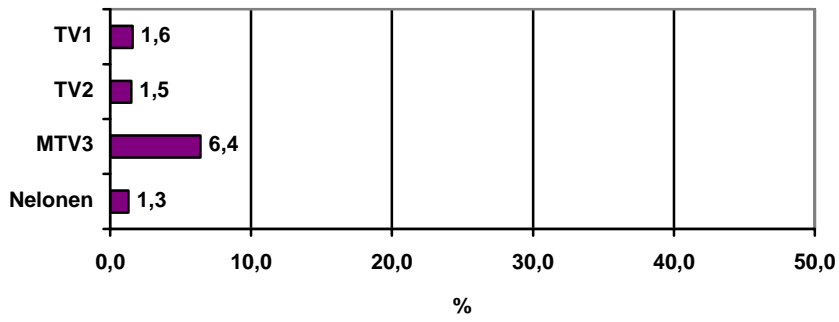
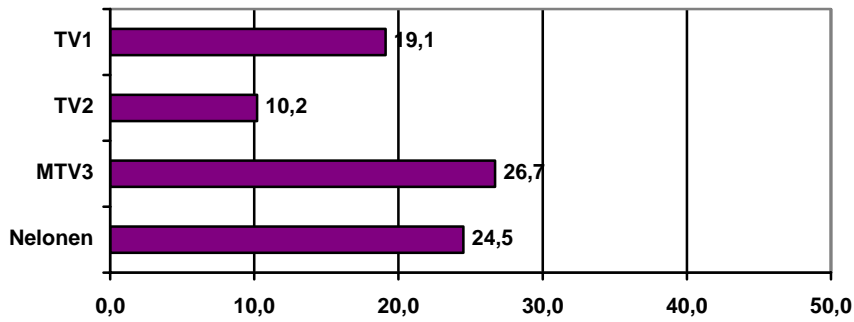
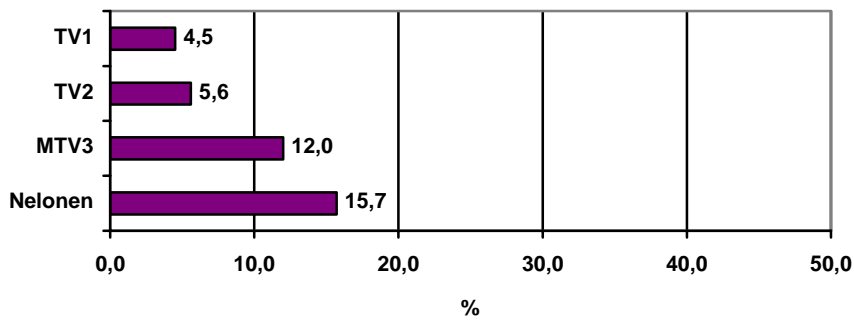
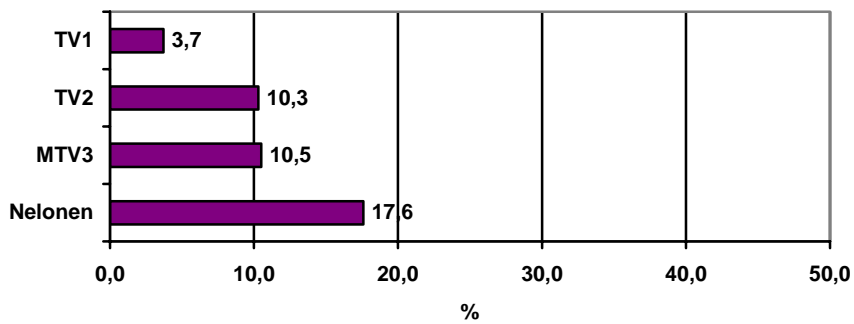

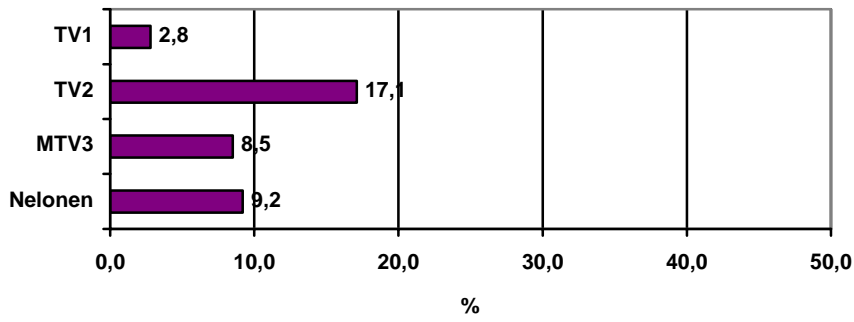
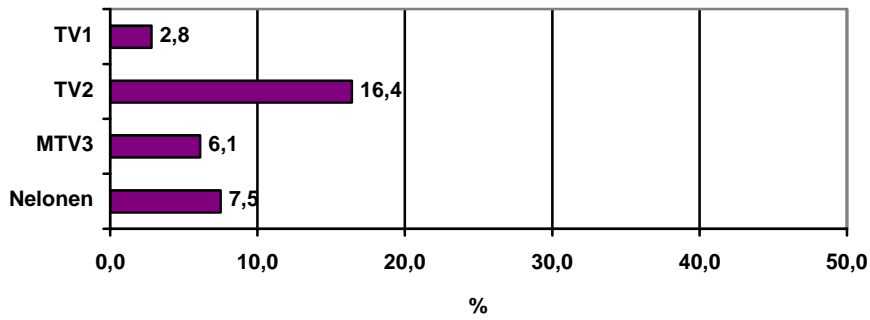
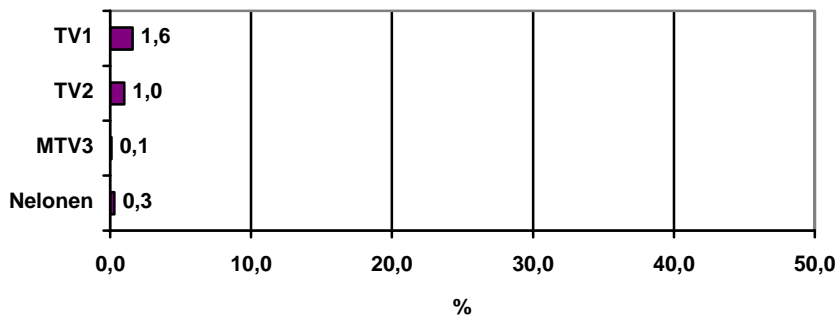
Ajankohtaisohjelmat

¹³ Sekaohjelmat, *blandprogram*, on ruotsalaisen tv-tarjontatutkimuksen termi (ja erillinen ohjelmaluokka) informaatiota ja vihteellisiä elementtejä yhdisteleville ohjelmille (esim. GRN 2006).

Asiaohjelmat**Kulttuuriohjelmat****Palveluohjelmat****Opetusohjelmat**

Kotimainen fiktio**Ulkomainen fiktio****Elokuvat****Viihde**

Urheiluoohjelmat**Lastenohjelmat****Muut**

Kuvio 2.5.3. Kanavien parhaan katseluajan tarjonta esimerkki-iltana 16.2.2005

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen
18:00	BUU-klubben	Tv-uutiset ja Kuuden talous	Kauniit ja rohkeat	Dr. Phil
	TV-nytt	Kakkosen talvisää Suomi puhuu	Kauniit ja rohkeat	Loman tarpeessa
18:30	Uutisotsikot Luontohetki: Korenon valtakunta		Viihdeuutiset	
19:00	Ulkolinja: Turisti-paratiisin tuho ja nousu	Hallitsen mieltäsi - Derren Brown	Seitsemän uutiset Kauppalehden talousuutiset Päivän sää	Jamien keittiössä
19:30		Sabrina - teininoita	Salatut elämät	Inno
	Antiikkia, antiikkia	Mr. Bean		
20:00		Jopet-show	45 minuuttia	Kahdeksan uutiset
		Banaanuuutiset VoiceOut!		Nelosen sää
20:30	Tv-uutiset ja sää			Sillä silmällä
21:00	Urheiluruutu	Ojat on rajat	Ilman johtolankaa	
	A-talk			
21:30		Loirin lyhyet		Ikuisesti minun
	Daniel Deronda	Tv-uutiset, sää ja urheilu	Vikinglotto	
22:00			Kymmenen uutiset	

UUTI, AJAN	ASIA, KULT, PALV, OPE	URHE	KFIK, ELOK	UFIK,	VIIH	LAST, MUUT
------------	-----------------------	------	------------	-------	------	------------

2.6 Muutokset 2004–2005

Vuosien 2004 ja 2005 vertailua on tehty jo kanavakohtaisessa tarkastelussa, mutta seuraavassa tarkastellaan absoluuttisten ohjelmatuntimäärien muutoksia ohjelmatyypeittäin. Näin kuvataan ohjelmistoja pikemminkin katsojien kuin kanavien sisäisten painotusten näkökulmasta. **Taulukko 2.6** vertaa kehitystä eri kanavilla vuodesta 2004 vuoteen 2005 ja kuvaa muutokset eri ohjelmatyyppien viikoittaisen ohjelma-ajan kasvuna tai vähentymisenä.

Kaikki analogiset kanavat supistivat viikoittaista tarjontaansa jonkun verran. TV1:n suurin muutos kuitenkin oli, että se kasvatti määrällisesti ulkomaisen fiktion tarjontaa saman verran kuin vähensi opetusohjelmia. Kanavan kokonaistarjonta väheni vuodessa pari tuntia, mikä osin selittyy ajankohtaisohjelmien viikkotuntimäärän laskulla. TV2:n merkittävin viikkotuntimuutos taas oli elokuvien tuntimäärän lasku ja urheilun määrän kasvu.

Kaupallisilta kanavilta löytyi kaksi huomattavasti selvempää tuntimääräistä muutosta, jotka heijastuivat siten myös selvemmin suhteellisiin ohjelmatyyppiin. MTV3 – joka oli tyypistänyt tuntimääräistä tarjontaansa eniten – karsi viihdettä miltei kuudella viikkotunnilla ja lisäsi vastapainoksi hieman sekä elokuvien että lastenohjelmien tarjontaa. Nelonen vähensi puolestaan ulkomaista fiktiota keskimäärin jopa yhdeksällä viikkotunnilla. Myös urheilun osuus supistui muutamalla tunnilla. Toisaalta kanava lisäsi palveluohjelmia ja viihdettä yhteensä noin kuudella viikkotunnilla.

Kuitenkin suomalaisen tv-tarjonnan kanavaprofiilit vuonna 2005 olivat yleisellä informaation ja viihteen akselilla hyvin samanlaisia kuin vuosina 2002–2004. TV1 oli edelleenkin tietopainotteisin; TV2 sijoittui akselin keskivaiheille; MTV3 tarjosi osapuilleen kolmanneksen informatiivista ja kaksi kolmannesta viihteellistä ohjelmaa, kun taas Nelonen asettui viihteellisimmäksi kanavaksi. Pidemmän aikavälin tarkastelu informatiivisten ja viihteellisten ohjelmien osuuksista eri kanavilla osoittaa, että Nelosen tulon johdosta viihteellinen tarjonta lisääntyi, mutta samalla kanavat ryhtyivät entistä selvemmin toteuttamaan työnjakoa. Tästä on seurannut se, että informatiivinen kokonaistarjonta on pysytellyt samalla tasolla vuodesta 2000 lähtien (jopa kasvanut hieman vuodesta 2004 vuoteen 2005) ja samalla kanavien yhteenlaskettu viihteellisten ohjelmien osuus on hivenen laskenut vuodesta 2002 lukien. Toisaalta viime vuosien informatiivisten ja viihteellisten ohjelmistojen ”tasapainottuminen” sekä MTV3:n ja Nelosen ”lähentymisen” tällä akselilla on osaltaan Nelosen ansiosta. Kanava on selvästi vähentänyt viihteellistä tarjontaansa – tarjoamalla tilalle sekaohjelmia. (Ks. liite 5, kuvat B ja C.)

Taulukko 2.6. Ohjelmatarjonnan muutokset kanavittain 2004–2005 (h/vko)

	Ohjelma-aika kasvoi 2004–2005 h/vko	Ohjelma-aika väheni 2004–2005 h/vko
TV1	Ulkomainen fiktio 5,1 Muut ohjelmat 1,3 Asiaohjelmat 1,2 Viihde 0,5 Lastenohjelmat 0,1	Opetusohjelmat -5,1 Ajankohtaisohjelmat -2,3 Urheilu -0,8 Elokuvat -0,7 Kulttuuri -0,7 Kotimainen fiktio -0,5 Palveluohjelmat -0,3
TV2	Urheilu 2,1 Viihde 1,5 Asiaohjelmat 0,7 Lastenohjelmat 0,6 Opetusohjelmat 0,3 Uutiset 0,1	Elokuvat -3,5 Palveluohjelmat -1,2 Ulkomainen fiktio -1,0 Ajankohtaisohjelmat -0,9 Muut ohjelmat -0,7 Kulttuuri -0,5
MTV3	Elokuvat 1,8 Lastenohjelmat 1,4 Palveluohjelmat 0,5 Kulttuuri 0,5 Kotimainen fiktio 0,4	Viihde -5,8 Urheilu -1,8 Ulkomainen fiktio -1,5 Asiaohjelmat -1,1 Uutiset -0,7 Ajankohtaisohjelmat -0,2 Muut ohjelmat -0,1
Nelonen	Palveluohjelmat 3,9 Viihde 2,3 Asiaohjelmat 1,3 Uutiset 0,4 Kulttuuri 0,3 Elokuvat 0,2 Ajankohtaisohjelmat 0,2	Ulkomainen fiktio -8,5 Urheilu -2,1 Kotimainen fiktio -0,1 Lastenohjelmat -0,1

3 DIGITAALISET TELEVISIOKANAVAT 2005

Tässä luvussa luodaan yleiskuva vapaasti saatavilla olevien valtakunnallisten, vuonna 2001 aloittaneiden digitaalisten kanavien – YLE24:n, YLE Teeman, FST-D:n, Subtv:n ja Urheilukanavan – ohjelmatarjontaan vuonna 2005.¹⁴ Analogisten kanavien kuvausta mukailleen digi-ohjelmistojä tarkastellaan ensin yhteenlaskettuna tarjontana, sillä näin havainnollistuu digi-ajan tuoma lisätarjonta kokonaisuutena. Sen jälkeen kuvataan yksittäisten kanavien ohjelmaprofiilit. Tässä yhteydessä ei käsitellä kokonaisuudessaan edellisissä luvuissa jo tarkasteltujen analogisten kanavien digitaalisia rinnakkaiskanavia,¹⁵ mutta esitellään lopuksi niiden digitaalinen lisätarjonta.

3.1 Digitaalisten kanavien kokonaistarjonta

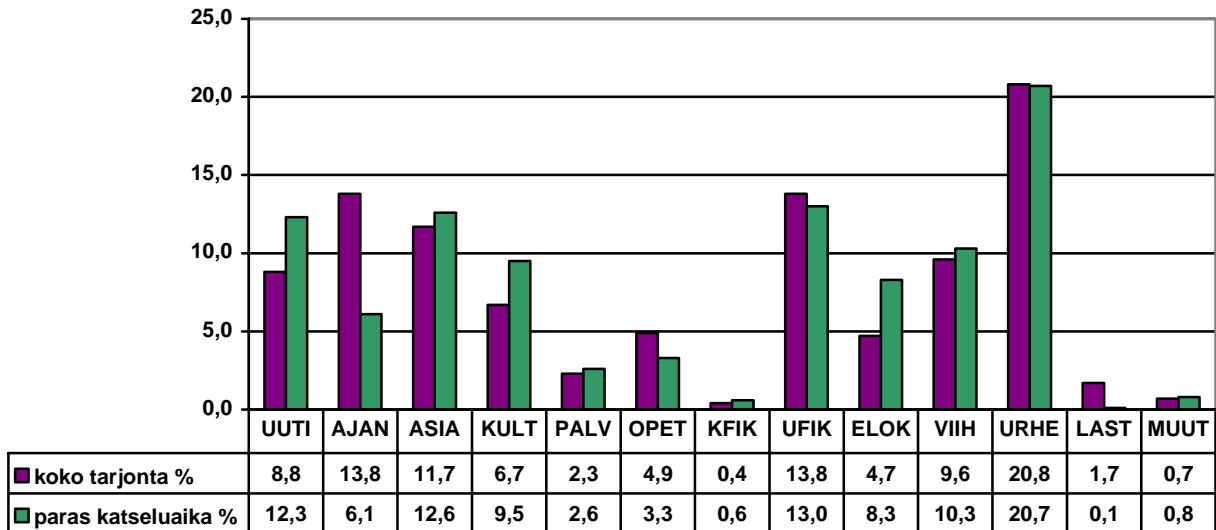
Yllämainitut digikanavat lähettivät vuonna 2005 yhteensä osapuulleen 330 viikkotuntia ohjelmaa. Eniten ohjelmia tarjosi Subtv (82 viikkotuntia) ja miltei tasaväkisesti YLE24 (78 viikkotuntia), joiden yhteenlaskettu tarjonta muodosti puolet viiden kanavan kokonaistarjonnasta. Urheilukanava ja YLE Teema lähettivät kummatkin yli kuusikymmentä tuntia viikossa; kanavat olivat vuodessa lisänneet tarjontaansa huomattavasti. FST-D:n tarjonta oli vähäisintä ja pysytellyt edellisvuoden tasolla eli hieman yli 40 viikkotunnissa. (Vrt. luku 1.1; **taulukko 1.1.1.**)

Kanavien kokonaistarjonta jakautui ohjelmatyypeittäin suhteellisen tasaisesti. Suurin yksittäinen ohjelmaluokka oli urheilu, joka sai viidenneksen niin kokonaistarjonnasta kuin parhaasta katseluajasta. Urheilun suuren osuuden selittää se, että vaikka YLE Teema ja Subtv eivät tarjoa urheilua lainkaan, Urheilukanavan koko ohjelmisto koostui tästä ohjelmatyypistä. Urheilua seurasivat järjestyksessä ajankohtaisohjelmat, ulkomainen fiktiio ja viihde. Suhteessa vähiten tarjottiin palvelu- sekä lastenohjelmia. Kotimaista fiktiota nähtiin uusilla digikanavilla vain satunnaisesti. Paras katseluaiika ei suurestikaan muuttanut digitaalisen tarjonnan profiilia. Selvin muutos iltaohjelmistossa oli edellisvuosien tapaan ajankohtais- tarjonnan selvä supistuminen. Yleisesti ottaen sekä koko digitarjonnan että digitaalisen parhaan katseluajan ohjelmaprofiilit olivat vuonna 2005 hyvin samanlaisia kuin muutamana aiempänä vuonna. (Ks. **kuvio 3.1.1.**)

¹⁴ Tässä ei kuvata keväällä 2004 aloittaneita kanavia. Canal+-kanavat ovat maksukanavia ja The Voicen ja Digiviihteen ohjelmatarjontatiedot eivät toistaiseksi sisälly Finnpanelin mittaritutkimuksen aineistoon.

¹⁵ TV1-D, TV2-D, MTV3+ ja Nelonen Plus.

Kuvio 3.1.1. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonta 2005 (%)

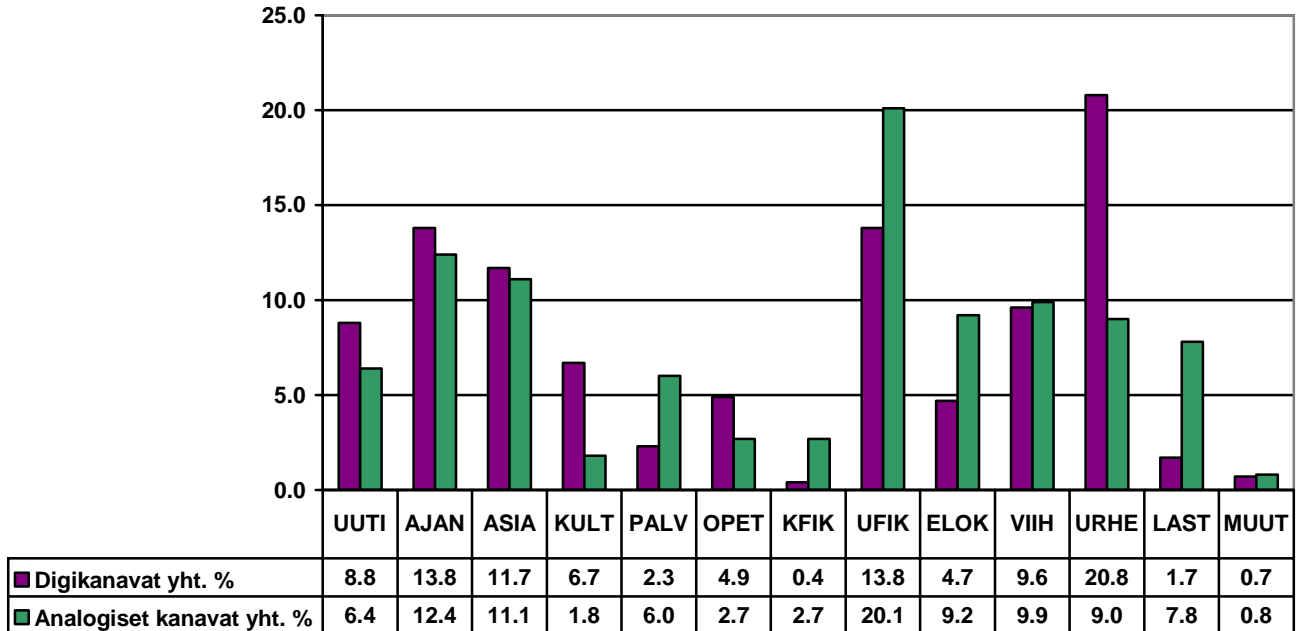

Vaikka digikanavat ovat FST-D:tä lukuun ottamatta selvästi erikoistuneet, niiden yhteinen ohjelmaprofiili muistutti pääosin neljän täyden palvelun analogisen kanavan yhteisprofiilia (ks. **kuvio 3.1.2**). Digitaalisten kanavien yhteenlaskettu tarjonta sisälsi analogista tarjontaa selvästi enemmän urheilua sekä kulttuuri- ja opetusohjelmia. Toisaalta digitarjontaan sisältyi vähemmän ulkomaista fiktiota, elokuvia sekä lasten- ja palveluohjelmia. Parhaaseen katseluaikaan erot korostuivat entisestään nimenomaan urheilun ja kulttuuriohjelmien osalta. Lisäksi analoginen prime time sisälsi huomattavasti enemmän viihdettä kuin digitaalinen iltahjelmisto. (Ks. **kuvio 3.1.3**.)

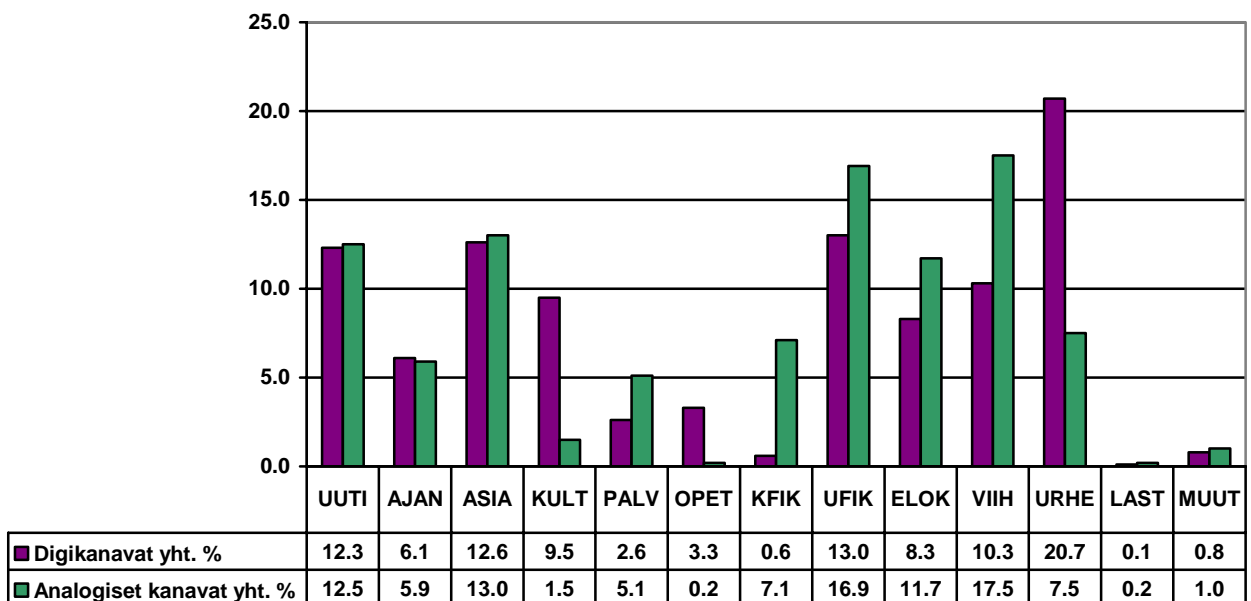
Yleisesti ottaen digitaalisten kanavien yhteenlaskettu tarjonta koostuikin jonkin verran informatiivisemmasta ohjelmistosta kuin analogisten kanavien tarjonta. Digiohjelmistosta 48 prosenttia oli informatiivista tarjontaa (mikä on hieman vähemmän kuin edellisvuonna). Viihteellisiä ohjelmistoja oli käytännössä saman verran eli ne muodostivat 49 prosenttia digitarjonnasta. Tällä akselilla vertailtuna paras katseluaika digitaalisilla kanavilla ei juuri poikennut koko tarjonnan profiilista. Iltaisin informatiivisia ohjelmia tarjottiin 46 prosenttia, ja viihteellinen tarjonta sai 53 prosenttia illan ohjelma-ajasta. Analogisten kanavien yhteenlaskettu tarjonta oli hieman vähemmän informatiivista kuin digitaalisen järjestelmän ohjelmistot sekä koko tarjonnassa että iltaihaan. (Ks. myös luku 1.2.)

Eri kanavien tarjontaa havainnollistetaan esimerkkiviikon 43 ohjelmanimikkeillä liitteessä 3.

Kuvio 3.1.2. Vertailu: digitaalisten ja analogisten kanavien koko ohjelmatarjonta 2005 (%)

Kuvio 3.1.3. Vertailu: digitaalisten ja analogisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjonta 2005 (%)

Edellisvuosien tapaan digitaalisten kanavien ohjelmistot olivat vuonna 2005 yhteenlasketuna erittäin kotimaisia: kotimainen ohjelmisto muodosti yhteensä 54 prosenttia kokonais-

tarjonnasta eli miltei yhtä paljon kuin vuosina 2003 ja 2004. Käytännössä digitaalinen tarjonta oli kotimaisuusasteeltaan tasoissa analogisen tarjonnan kanssa (ks. luku 1, **taulukko 1.4.1**). Pohjoisamerikkalainen tarjonta muodosti yli viidenneksen ja eurooppalainen kuudenneksen digikanavien yhteenlasketusta ohjelmistosta. Digitaaliset kanavat erottautuivat toisistaan ohjelmistojen alkuperän suhteen vieläkin selvemmin kuin analogiset kanavat (vrt. luku 2). Urheilukanava ja YLE24 olivat miltei täysin kotimaisia. FST-D antoi 52 prosenttia ohjelma-ajastaan kotimaiselle tuotannolle ja erottautui muista kanavista varsinkin pohjoismaisen ohjelmiston tarjoajana. Osapuilleen 40 prosenttia YLE Teeman ohjelmistosta oli suomalaista, yli 40 prosenttia eurooppalaista. Subtv poikkesi linjasta rakentamalla 80 prosenttia tarjonnastaan pohjoisamerikkalaisten ohjelmien varaan. Erityisesti Subtv mutta myös YLE Teema olivat vähentäneet kotimaisen ohjelmiston tarjontaa vuodesta 2004, edellinen lisäen pohjoisamerikkalaisia ohjelmia, jälkimmäinen kasvattaen eurooppalaista tarjontaa. Urheilukanava puolestaan osoittautui hivenen kotimaisemmaksi kuin vuotta aiemmin. (**Taulukko 3.1.**)

Taulukko 3.1. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonnan alkuperä 2005 (%)

	YLE24	YLE Teema	YLE FST-D	SubTV	Urheilukanava	Yhteensä
Suomi	85,3	37,2	52,1	7,0	93,3	54,4
Muut Pohjoismaat	2,8	4,4	17,1	2,6	-	4,3
Muu Eurooppa	11,6	42,4	23,9	7,0	5,3	16,5
Pohjois-Amerikka	0,3	10,9	5,3	80,1	1,4	22,9
Muu maailma	-	5,0	1,5	3,2	-	1,9
Yht.	100	100	100	100	100	100
Yht. h/vko	78,1	60,3	42,9	81,8	66,4	329,5

Kuvio 3.1.4 havainnollistaa uusien digitaalisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjontaa esimerkkipäivänä 16.2.2005 (vrt. luku 2). Kuvio konkretisoikin kanavien eroavuuksia ja erikoistumista tiettyihin ohjelmatyyppeihin. Samalla se kertoo myös siitä, ettei kilpailua samoilla ohjelmatyypeillä juuri tapahdu edes parhaana katseluaikana. Erikoistuminen merkitsee katsojille valinnanvaraa useista ohjelmatyypivaihtoehdoista. Samoin kuvio kuvastaa FST-D:n roolia kanavana, joka erikoistuu kielellisesti mutta tarjoaa parhaaseen katseluaikaan hyvin monentyyppisiä ohjelmia. Lisäksi kuvio osoittaa myös, kuinka erilaisia samaan laajaan kategoriaan kuuluvat ohjelmat voivat olla esimerkiksi YLE Teemalla ja Subtv:llä.

Tarkemmat profiilit kanavittain vuonna 2005 esitellään alaluvuissa 3.2–3.6.

Kuvio 3.1.4. Digitaalisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjontaa esimerkkiihtana 16.2.2005

	Yle24	YleTeema	FST-D	Subtv	Urheilukanava
18:00	Tv-uutiset ja Kuuden talous Talvisää	Kiikarissa oma yritys	Buu-klubben	E! Entertainment	NBA Action -makasiini
	Viittomakieliset uutiset		TV-nytt		
18:30	HARDtalk	Muodon vuoksi Kansalaisen ABC	Tohtori perheessä	Pilanpäiten	Golfia: European Tour Highlights
19:00	Tv-uutiset Talvisää	Jään polte		Frendit	
	Kulttuuriuutiset				
	Uudenmaan uutiset				
19:30	Lounais-Suomen uutiset	Idiootti	Toklas & Stein Elvis	Dharma&Greg	V5 ravit Vermo
	Kaakkois-Suomen uutiset				
	Hämeen uutiset				
20:00	Tv-uutiset		Tv-nytt	Farmarit	
	Kulttuuriuutiset				
	Keski-Suomen uutiset				
	Itä-Suomen uutiset				
20:30	Tv-uutiset ja sää	Kulttuuriuutiset Muodon vuoksi Kirjojen Suomi	Bettina S.	Sukuvika	Urheilu-uutiset V5 ravit Vermo
	Vikinglotto				
21:00	Urheiluruutu	Kolmas ulottuvuus	Sportmagasinet	New Yorkin kadut	MotorStars
	Pohjanmaan uutiset				
	Pohjois-Suomen uutiset				
21:30	HARDtalk		Ei bisneksiä tänään		Urheilustudio
22:00	Tv-uutiset, sää ja urheilu				Olympiamitalistit
					Jalkapallon Espanjan liiga

UUTI, AJAN	ASIA, PALV, OPET	KULT, URHE	KFIK, ELOK	UFIK, VIIH	LAST, MUUT
------------	------------------	------------	------------	------------	------------

3.2 Profiili: YLE24

Julkisen palvelun Yleisradio tarjoaa digitaalisesti paitsi peruskanavat TV1-D:n ja TV2-D:n, myös kolme uutta ”kohderyhmäkanavaa”. YLE24 on Yleisradion ”ympäri vuorokautinen uutis- ja ajankohtaispalvelu monissa medioissa”.¹⁶ Yksi YLE24:n palveluista on tässä tarkasteltava digitaalinen televisiokanava.

Vuonna 2005 YLE24 lähetti noin 78 tuntia ohjelmaa viikossa eli hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yli puolet tarjonnasta oli ajankohtaisohjelmistoa ja uutisia oli miltei kolmannes ohjelma-ajasta. Muut kanavalla nähdyt ohjelmatyypit olivat urheilu, joka muodosti kuutisen prosenttia, asiaohjelmat, jotka muodostivat neljä prosenttia, ja kulttuuri, joka muodosti kaksi prosenttia kanavan profiilista. Kanava oli selvästi vähentänyt urheilutarjontaansa edellisvuoteen verrattuna, mikä näkyy myös kanavan informatiivisuusasteen nousuna (ks. **taulukko 3.2.1**). Parhaan katseluajan ohjelmistossa uutiset ja ajankohtaisohjelmat ”vaihtavat paikkaa” mittasuhteissaan kanavan profiilissa.

Uutispalveluna ja -kanavana YLE24:lle oli ominaista erittäin kotimainen ja hyvin omatuotantoinen, sarjamuotoisiin ohjelmiin keskittyvä ohjelmisto. Vain hieman yli puolet kanavan tarjonnasta oli ensilähetyksiä – kun ensilähetyksiksi luetaan juuri tällä kanavalla ensi kertaa nähdyt ohjelmat.¹⁷ YLE24 oli vuodessa lisännyt uusintojen osuutta huomattavasti. Kanava lähetti pääosin Yleisradion analogisilta kanavilta tuttua tarjontaa, mutta sieltä löytyi myös hieman omaa ohjelmistoa: esimerkiksi saamenkielinen uutislähetys *Tv-oddasat*, sekä hankintaohjelmia BBC:n tuottama ajankohtaiskeskustelu *HardTalk* (ks. **taulukko 3.2.1**, **kuvio 3.2** ja **taulukko 3.2.2**, myös liite 3).

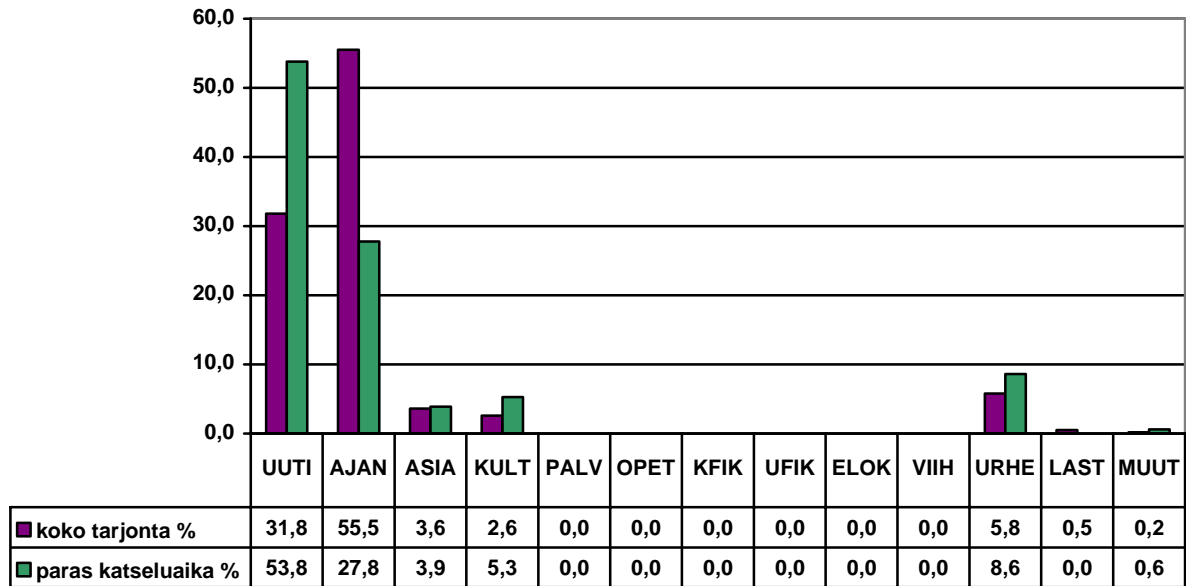
Taulukko 3.2.1. YLE24:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katselu aika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	93,5	87,1	90,8	84,1
Viihteellisiä ohjelmia	5,8	12,4	8,6	15,7
Ensilähetyksiä	55,4	73,5	39,2	73,1
Uusintoja	44,6	26,5	60,8	27,1
Sarjamuotoisia ohjelmia	93,8	85,3	97,8	86,6
Pisteohjelmia	6,2	14,7	2,2	13,6
Alkuperämaa:				
Suomi	85,3	85,2	82,2	85,5
Muut Pohjoismaat	2,8	2,2	2,1	0,9
Muu Eurooppa	11,6	10,6	15,2	12,6
Pohjois-Amerikka	0,3	2,0	0,5	0,1
Muut maat	-	-	-	-

¹⁶ Ks. www.digitv.fi, myös www.yle.fi/yle24.

¹⁷ Ks. Johdanto.

Kuvio 3.2. YLE24:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Taulukko 3.2.2. YLE24:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
UUTI	31,8	27,2	53,8	44,7
AJAN	55,5	54,2	27,8	30,0
ASIA	3,6	3,4	3,9	4,8
KULT	2,6	2,1	5,3	4,6
PALV	-	-	-	-
OPET	-	0,2	-	-
KFIK	-	-	-	-
UFIK	-	-	-	-
ELOK	-	-	-	-
VIIH	-	-	-	-
URHE	5,8	12,4	8,6	15,7
LAST	0,5	0,3	-	-
MUUT	0,2	0,2	0,6	0,3
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	78,1	82,0	25,2	26,5

3.3 Profiili: YLE Teema

YLE Teema profiloituu ”kulttuurin, tieteen ja oppimisen” erikoiskanavaksi. Vuonna 2005 kanava lähetti ohjelmaa noin 60 tuntia viikossa eli noin kahdeksan ja puoli tuntia vuorokaudessa. Kanava tarjosi nyt selvästi enemmän ohjelmaa kuin vuotta aiemmin ja oli kasvatanut tarjontaansa vuodesta 2003 jo kahdella tunnilla vuorokaudessa. YLE Teema on profiilinsa mukaisesti informatiivispainotteinen (kolme neljännestä informatiivisia ohjelmia), eikä paras katseluaika käytännössä muuttanut tilannetta.

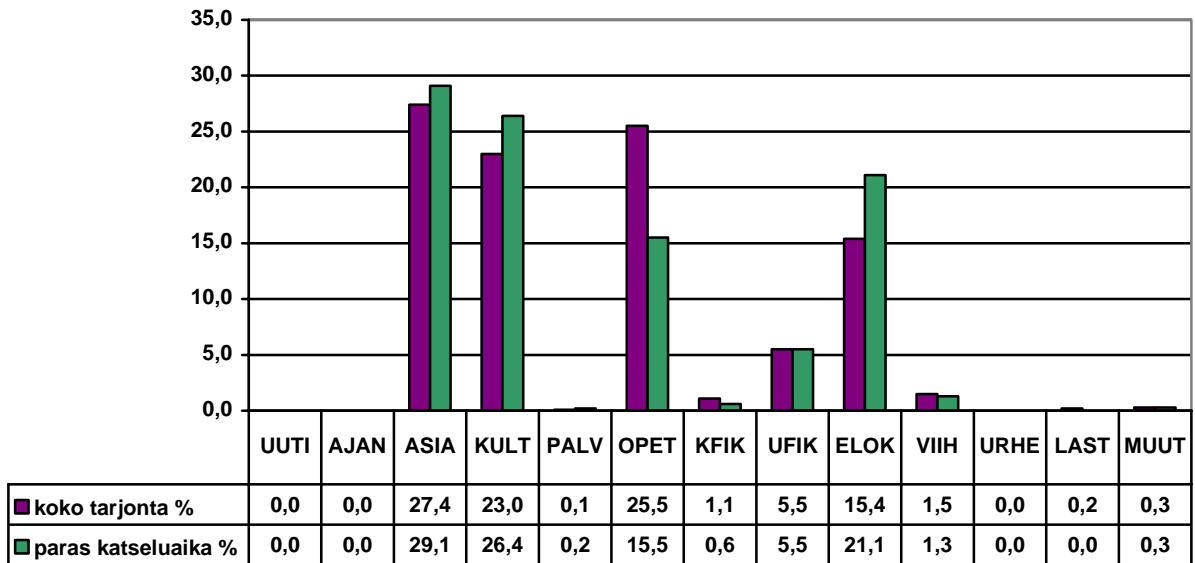
YLE Teeman ohjelmistosta kolme neljäsosaa muodostui asia-, opetus- ja kulttuuri-ohjelmista. Elokuviin osuus oli osapuilleen kuudennes. Ulkomainen fiktio muodosti kuutisen prosenttia, viihde alle kaksi prosenttia kanavan tarjonnasta. Prime time -aika ei tuonut suuria muutoksia YLE Teeman tarjontaan mutta vaikutti yksittäisten ohjelmatyyppeihin keskinäisiin mittasuhteisiin: opetuksen osuus laski, kun taas asia- ja kulttuuri-ohjelmien osuudet korostuivat. Teema suosi kotimaisia ja eurooppalaisia ohjelmistoja (kumpiakin noin 40 prosenttia tarjonnasta). Kanavan amerikkalaisuusaste jäi noin kymmeneen prosenttiin. Sarjamuotoisia ohjelmia kanavalla oli, kuten kahtena edellisvuonna, noin 70 prosenttia koko tarjonnasta.

YLE Teema oli kuitenkin muuttunut selvästi vuoteen 2004 verrattuna. Se oli vähentänyt informatiivisuuttaan ja vastaavasti korostanut viihteellisten ohjelmien osuutta. Yksittäisten ohjelmatyyppeihin osalta merkittävimmät muutokset olivat opetusohjelmien osuuden väheneminen kolmanneksesta neljännekseen, ja toisaalta elokuvien osuuden kasvu kahdeksasta prosentista yli 15 prosenttiin koko tarjonnasta. Lisäksi kanavan kotimaisuusaste oli kaventunut vuoden 2004 miltei 50 prosentista vuoden 2005 alle 40 prosenttiin. Huomattava muutos edellisvuoteen oli myös se, että uusintoja nähtiin nyt suhteessa selvästi enemmän, ja tämä kehitys on jatkunut vuodesta 2003. (Ks. taulukko 3.3.1, kuvio 3.3 ja taulukko 3.3.2, myös liite 3.)

Taulukko 3.3.1. YLE Teeman ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	76,1	84,8	71,2	82,5
Viihteellisiä ohjelmia	23,5	14,9	28,5	17,1
Ensilähetyksiä	17,7	47,9	28,1	60,5
Uusintoja	82,3	52,1	71,9	39,5
Sarjamuotoisia ohjelmia	70,5	71,4	68,1	64,0
Pisteohjelmia	29,5	28,6	31,9	36,0
Alkuperämaa:				
Suomi	37,2	48,1	33,1	40,9
Muut Pohjoismaat	4,4	1,9	5,9	2,5
Muu Eurooppa	42,4	34,4	38,7	35,9
Pohjois-Amerikka	10,9	8,7	14,8	13,8
Muut maat	5,0	6,9	7,4	7,0

Kuvio 3.3. YLE Teeman ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Taulukko 3.3.2. YLE Teeman ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
UUTI	-	-	-	-
AJAN	-	-	-	0,1
ASIA	27,4	29,9	29,1	34,5
KULT	23,0	21,1	26,4	31,1
PALV	0,1	0,6	0,2	1,1
OPET	25,5	33,2	15,5	15,7
KFIK	1,1	0,8	0,6	0,6
UFIK	5,5	4,7	5,5	4,9
ELOK	15,4	8,4	21,1	10,8
VIIH	1,5	0,9	1,3	0,9
URHE	-	-	-	-
LAST	0,2	-	-	-
MUUT	0,3	0,3	0,3	0,4
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	60,3	52,3	28,5	27,8

3.4 Profili: FST-D¹⁸

Finlands Svenska Televisionin FST-D on digitaalinen kanava, jonka kohderyhmä ei määrity teeman vaan kielen perusteella. Tässä tarkastelluista digikanavista sen tarjonta oli määrällisesti vähäisintä. Vuonna 2005 FST-D lähetti keskimäärin kuusi tuntia ohjelmaa vuorokaudessa.

FST-D on YLE24- ja YLE Teema -kanavista poiketen täyden palvelun kanava. Täyden palvelun periaate näkyi edellisvuosien tapaan FST-D:n ohjelmaprofiilissa: kanavalta löytyi kaikkia ohjelmatyyppejä, eikä yksikään genre selvästi hallinnut tarjontaa. Tätä osoittaa niiden ohjelmatyyppeiden kirjo, jotka muodostivat osapuilleen tai yli kymmeneksen tarjonnasta. Suurin luokka muodostui asiaohjelmista (17 %), ja sitä seurasivat ulkomainen fiktio, lastenohjelmat, viihde ja kulttuuriohjelmat. FST-D:n ohjelmatyypit jakautuivatkin tasapainoisemmin kuin muilla digitaalisilla kanavilla. FST-D oli vuodessa vähentänyt hieman informatiivista ja lisännyt viihteellistä ohjelmistoaan, joten tällä skaalalla sen profiili näyttäytyi hyvin tasapainoisena. (Vrt. myös monipuolisuus, luku 4.)

Parhaaseen katseluaikaan FST-D:n profiili muuttui jonkin verran, osin analogisten täyden palvelun kanavien suuntaisesti. Suurimmat muutokset olivat lastenohjelmien katoaminen illan profiilista, sekä uutisten ja ulkomaisen fiktion korostuminen. Kaiken kaikkiaan kanavan profiili oli edellisvuosien kaltainen; näkyvimät muutokset olivat huomattavissa ulkomaisen fiktion ja viihdeohjelmien osuuden kasvussa useammankin informatiivisen genren kustannuksella.

Taulukko 3.4.1. FST-D:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

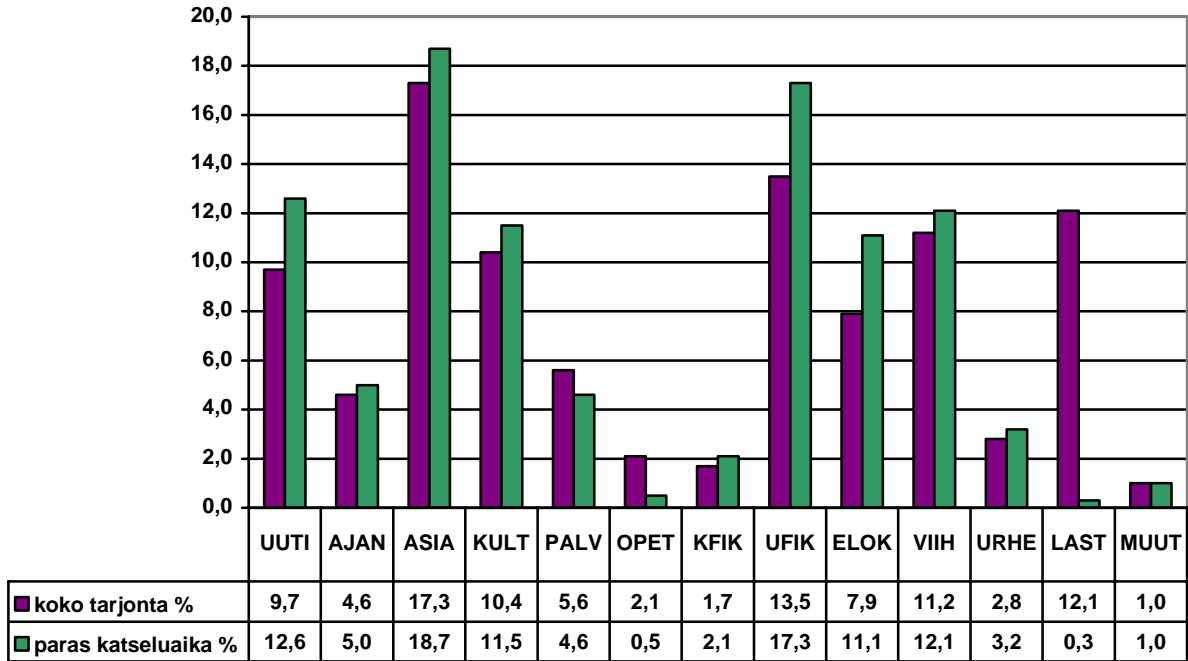
	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	49,8	56,2	52,9	57,0
Viihteellisiä ohjelmia	37,1	32,4	45,8	38,6
Ensilähetyksiä	68,3	54,3	60,3	53,3
Uusintoja	31,7	45,6	39,7	46,7
Sarjamuotoisia ohjelmia	77,4	72,0	75,5	70,4
Pisteohjelmia	22,6	28,0	24,5	29,6
Alkuperämaa:				
Suomi	52,1	55,7	50,0	53,2
Muut Pohjoismaat	17,1	15,6	14,3	16,4
Muu Eurooppa	23,9	17,3	27,8	16,2
Pohjois-Amerikka	5,3	7,3	7,6	9,4
Muut maat	1,5	4,1	0,2	4,8

Alkuperältään 52 prosenttia FST-D:n ohjelmista oli kotimaisia. Muutoin kanava oli hyvin eurooppalainen. Pohjoismaiset ohjelmat muodostivat 17 prosenttia ohjelma-ajasta, muun Euroopan ohjelmat jopa neljänneksen. Pohjoisamerikkalaisia ohjelmia oli viitisen prosenttia ja muualla maailmassa tuotettuja ohjelmia vain alle kaksi prosenttia kanavan tarjonnasta.

¹⁸ Tässä selvityksessä käytetään digitaalisesta kanavasta nimeä FST-D erotukseksi Finlands Svenska Televisionin (FST) tuottamasta analogisesta tarjonnasta, ks. luku 5.

Edellisvuoden tapaan sarjajamuotoiset ohjelmat muodostivat kolme neljänestä FST-D:n profiilista. Vaikka kanava oli kartuttanut uusintojen osuutta ohjelmistostaan muutaman edellisvuoden ajan, vuonna 2005 se oli kasvattanut ensilähetysten osuutta selvästi – toisin kuin YLE24 ja YLE Teema. (Ks. taulukko 3.4.1, kuvio 3.4 ja taulukko 3.4.2, myös liite 3.)

Kuvio 3.4. FST-D:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Taulukko 3.4.2. FST-D:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
UUTI	9,7	10,1	12,6	12,8
AJAN	4,6	6,6	5,0	7,7
ASIA	17,3	16,8	18,7	16,9
KULT	10,4	9,9	11,5	11,7
PALV	5,6	7,3	4,6	7,5
OPET	2,1	5,7	0,5	0,5
KFIK	1,7	2,0	2,1	2,2
UFIK	13,5	9,5	17,3	12,0
ELOK	7,9	8,7	11,1	12,0
VIIH	11,2	7,5	12,1	8,9
URHE	2,8	4,6	3,2	3,5
LAST	12,1	10,9	0,3	4,2
MUUT	1,0	0,5	1,0	0,2
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	42,9	40,7	29,5	29,2

3.5 Profiili: Subtv

Subtv tarjoaa ”kokonaisuuden hittisarjoja, elokuvia, animaatiota, tosi-tv:tä, kotimaista ohjelmaa sekä tv-pelejä ja chat-ohjelmia. Uutiset ja urheilun Subtv jättää suosiolla muille kanaville”.¹⁹ Vuonna 2005 Subtv:n viikoittainen ohjelma-aika oli 82 tuntia eli muutaman viikkotunnin vähemmän kuin vuotta aiemmin. Viihteellisten ohjelmatyyppeiden osuus oli 80 prosenttia kanavan tarjonnasta. Lisäksi kanava lähetti kuvauksensa mukaisesti runsaasti muuta kuin varsinaista ohjelmatarjontaa: chatteja ja pelejä oli kanavalla jopa hieman enemmän kuin perinteisiä tv-ohjelmia (vrt. luku 1.1, **taulukko 1.1.2**).

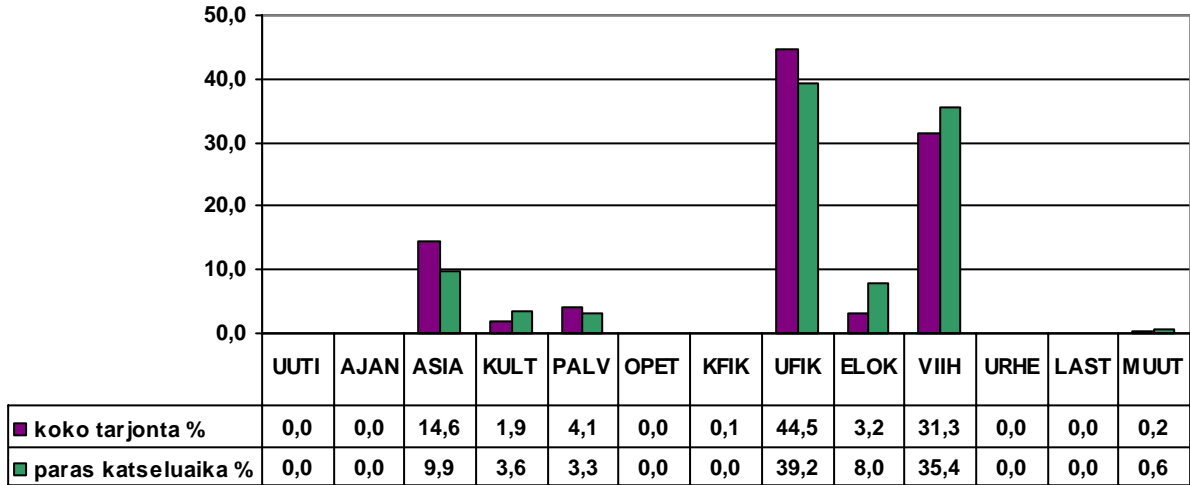
Subtv:n profiili oli suhteellisen samanlainen kuin vuotta aiemmin ja rakentui suurelta osin ulkomaisen fiktion ja viihteen varaan. Näkyvin muutos oli ulkomaisen fiktion tarjonnassa: ohjelmatyypin osuus oli kanavalla supistunut muutamana edellisvuonna, mutta nyt merkittävästi kasvanut vuodesta 2004 vuoteen 2005. Muutos näkyy myös ohjelmien alkuperämaissa: amerikkalaisen ohjelmiston tarjonta lisääntyi selvästi vuonna 2005 kotimaisen ja eurooppalaisen tarjonnan kustannuksella. Otosviikoilla suomalaista tarjontaa hallitsi syksyn 2005 suomalainen versio tosi-tv-sarjasta *Big Brother*, jolla oli arkisin useampikin lähetys. Pohjoisamerikkalaisesta ohjelmistosta löytyi monikertainen määrä eri ohjelmanimikkeitä, esimerkiksi *E! Entertainment* -ohjelma-perheeseen kuuluvia populaarikulttuurin tähdistä kertovia dokumentaarisia ohjelmia, MTV3-kanavalta tuttua fiktiota (*Melrose Place*, *Salaiset kansiot*) sekä arki-iltaisina lähetettävää *Conan O’Brian* -viihdeohjelmaa. Edellisvuoden tapaan Subtv:n voi sanoa rakentuvan käytännössä täysin sarjamoitoisista ohjelmista. Ensilähetyksiä oli koko tarjonnassa yli puolet, parhaana katseluaikana kolme neljänestä. (Ks. **taulukko 3.5.1**, **kuvio 3.5** ja **taulukko 3.5.2**, myös liite 3.)

Taulukko 3.5.1. Subtv:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	20,7	24,0	16,8	15,3
Viihteellisiä ohjelmia	79,1	75,8	82,6	84,5
Ensilähetyksiä	56,8	49,8	75,2	71,5
Uusintoja	43,2	50,2	24,8	28,5
Sarjamoitoisia ohjelmia	95,9	94,8	90,3	86,6
Pisteohjelmia	4,1	5,2	9,7	13,4
Alkuperämaa:				
Suomi	7,0	19,4	13,8	15,5
Muut Pohjoismaat	2,6	-	3,9	-
Muu Eurooppa	7,0	13,8	8,6	15,0
Pohjois-Amerikka	80,1	62,8	71,3	65,9
Muut maat	3,2	4,0	2,4	3,7

¹⁹ Ks. www.digitv.fi.

Kuvio 3.5. Subtv:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Taulukko 3.5.2. Subtv:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
UUTI	-	0,1	-	0,3
AJAN	-	4,2	-	-
ASIA	14,6	15,8	9,9	8,4
KULT	1,9	1,6	3,6	3,7
PALV	4,1	2,4	3,3	3,0
OPET	-	-	-	-
KFIK	0,1	0,5	-	0,8
UFIK	44,5	36,8	39,2	38,5
ELOK	3,2	4,2	8,0	12,1
VIIH	31,3	32,9	35,4	32,9
URHE	-	1,4	-	0,2
LAST	-	-	-	-
MUUT	0,2	0,2	0,6	0,2
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	81,8	85,6	29,3	29,5

3.6 Profiili: Urheilukanava

Urheilukanavan esittely määrittelee sen ”Suomen laadukkaimmaksi urheiluun erikoistuneeksi kohderyhmämediaksi”.²⁰ Erikoistuneisuus ja kohderyhmäajattelu näkyvätkin edellisvuosien tapaan kanavan profiilissa. Koska selvityksessä urheiluohjelmat on määritelty ohjelmien asiasisällön mukaan (esim. *Urheilu-uutiset* lasketaan urheilu-, ei uutisohjelmiksi), Urheilukanavan ohjelmaprofiili muodostui hyvin selkeäksi.

Kanavan profiili rakentui miltei yksinomaan urheiluohjelmista, joita se lähetti vuonna 2005 keskimäärin 66 tuntia viikossa – eli 15 viikkotuntia enemmän kuin vuotta aiemmin. Tarjonnasta löytyi tosin myös joitakin palveluohjelmia, esimerkiksi *TV-urheilulääkäri* ja *Urheilijakokkikoulu*. Lisäksi Urheilukanava lähetti nelisenkymmentä viikkotuntia pelejä ja chatteja (ks. luku 1.1.2).

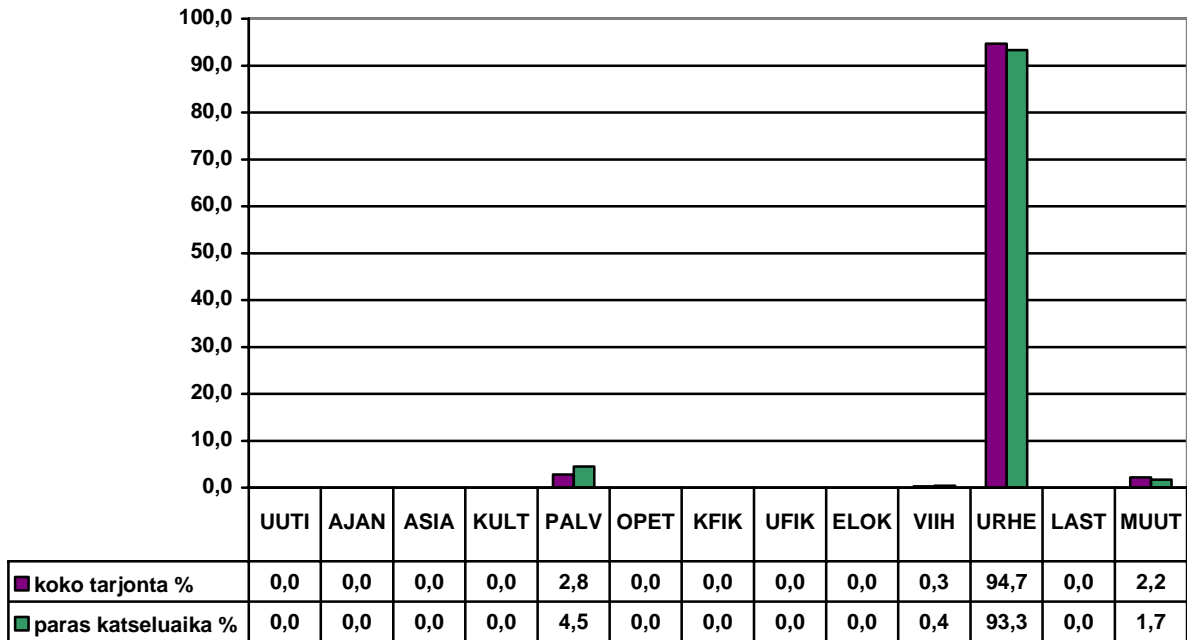
Kanavan ohjelmisto oli pääosin suomalaista alkuperää ja sen kotimaisuusaste oli jopa kasvanut edellisvuodesta. Lisäksi kanavalla nähtiin jonkin verran eurooppalaista tuotantoa (mm. *Futbol Mundial*, *Golf-makasiini*). Pohjoisamerikkalainen tarjonta pelkistyi otosviikoilla *NBA-makasiiniin*. Urheilutarjontaan keskittyneen kanavan ohjelmistossa pisteohjelmien ja ensilähetysten osuudet ovat luonnollisestikin korkeat verrattuna muiden kanavien tarjontaan, joskin kanava oli selvästi lisännyt uusintojen osuutta tarjonnassaan. (Ks. **taulukko 3.6.1**, **kuvio 3.6** ja **taulukko 3.6.2**, myös liite 3.)

Taulukko 3.6.1. Urheilukanavan ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	2,8	0,5	4,5	1,0
Viihteellisiä ohjelmia	95,0	98,4	93,7	98,0
Ensilähetysiä	67,6	84,8	76,4	85,3
Uusintoja	32,4	15,2	23,6	14,7
Sarjamuotoisia ohjelmia	39,7	43,8	40,8	45,8
Pisteohjelmia	60,3	56,2	59,2	54,2
Alkuperämaa:				
Suomi	93,3	83,9	92,3	85,5
Muut Pohjoismaat	-	-	-	-
Muu Eurooppa	5,3	13,5	5,9	11,9
Pohjois-Amerikka	1,4	1,2	1,8	2,3
Muut maat	-	1,4	-	0,2

²⁰ Ks. www.digitv.fi.

Kuvio 3.6. Urheilukanavan ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Taulukko 3.6.2. Urheilukanavan ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2004	% 2004	% 2004
UUTI	-	-	-	-
AJAN	-	-	-	-
ASIA	-	-	-	-
KULT	-	-	-	-
PALV	2,8	0,5	4,5	1,0
OPET	-	-	-	-
KFIK	-	-	-	-
UFIK	-	-	-	-
ELOK	-	-	-	-
VIIH	0,3	0,5	0,4	1,0
URHE	94,7	97,8	93,3	97,0
LAST	-	-	-	-
MUUT	2,2	1,1	1,7	1,0
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	66,4	50,0	27,7	26,1

3.7 Pääkanavien digitaalinen lisätarjonta

Digitaaliset YLE TV1-D ja YLE TV2-D ovat tarjonnaltaan pääsääntöisesti samanlaiset kuin niiden analogiset vastineet. Tilanne on samankaltainen myös MTV3:n ja Nelosen osalta. Jälkimmäiset tarjoavat kuitenkin digitaalisia lisäpalveluja MTV3+- ja Nelonen Plus -kanavilla. Kuten **taulukko 3.7** osoittaa, kummankin kanavan lisäpalvelut ovat käytännössä vain urheilua. MTV3+-kanava on vähentänyt tarjontaansa huomattavasti, vuoden 2004 noin 25 viikkotunnista vuoden 2005 17 viikkotuntiin, kun taas Nelonen Plus on lisännyt tarjontaansa kahdella ja puolella viikkotunnilla.

Taulukko 3.7. Pääkanavien digitaalinen lisätarjonta 2005 (h/vko)

	MTV3+	Nelonen Plus
UUTI	-	-
AJAN	-	-
ASIA	-	-
KULT	-	-
PALV	0,4	-
URHE	14,8	9,4
KFIK	-	-
UFIK	1,5	0,2
ELOK	-	-
LAST	-	-
OPET	-	-
VIIH	0,6	-
MUUT	-	-
Yht. h/vko	17,3	9,6

4 MONIPUOLISUUS 2005

Tässä selvityksessä tarkastellaan vuosien 2000–2004 raporttien tapaan suomalaisia tv-ohjelmistoja niiden monipuolisuuden kannalta. Monipuolisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä ohjelmiston kokoonpanoa: mitä useammat ohjelmatyypit ovat tarjonnassa edustettuina ja mitä tasaisemmin ne jakautuvat ohjelmakaaviossa, sen monipuolisempi ohjelmisto on. Tavoitteena on siten ollut arvioida, miten suomalainen kanavavalikoima ohjelmistoihin palvelee yleisöä. Ohjelmiston monipuolisuutta on *Tv-tarjonta*-selvityksissä mitattu ”suhteellisen entropian” matemaattisella mittarilla, josta on tullut hyvin yleinen juuri mitattaessa viestintäsisältöjen monipuolisuutta eli diversiteettiä. (Ks. liite 2, myös Hellman 2001; vrt. Aslama & Karlsson 2001, 2002 ja Aslama & Wallenius 2003, 2004, 2005.)

Mittarin kuvaama ohjelmiston suhteellinen entropia on sitä korkeampi, mitä tasaisemmin ohjelmisto jakautuu eri ohjelmatyypien kesken. Indeksien minimiarvo on 0 (kaikki ohjelmat yhdessä ohjelmaluokassa) ja maksimi 1 (kaikissa ohjelmaluokissa yhtä paljon ohjelmia). Mittarilla laskettavaa indeksilukua on tulkittu niin, että 0,00–0,34 edustavat erittäin vähäistä monipuolisuutta, 0,35–0,54 vähäistä, 0,55–0,69 keskimääräistä, 0,70–0,79 suurta ja 0,80–1,00 erittäin suurta monipuolisuutta.²¹

Alla havainnollistetaan sekä analogisten että digitaalisten kanavien monipuolisuutta niin koko tarjonnan kuin parhaan katseluajan ohjelmistojenkin osalta. Lisäksi tässä luvussa kuvataan analogisten kanavien monipuolisuutta neljännen analogisen kanavan toiminnan aloittamisesta lähtien eli kahdeksan vuoden ajanjaksolla 1997–2005. Samoin tarkastellaan myös kanavien välisiä eroavuuksia tällä ajanjaksolla.

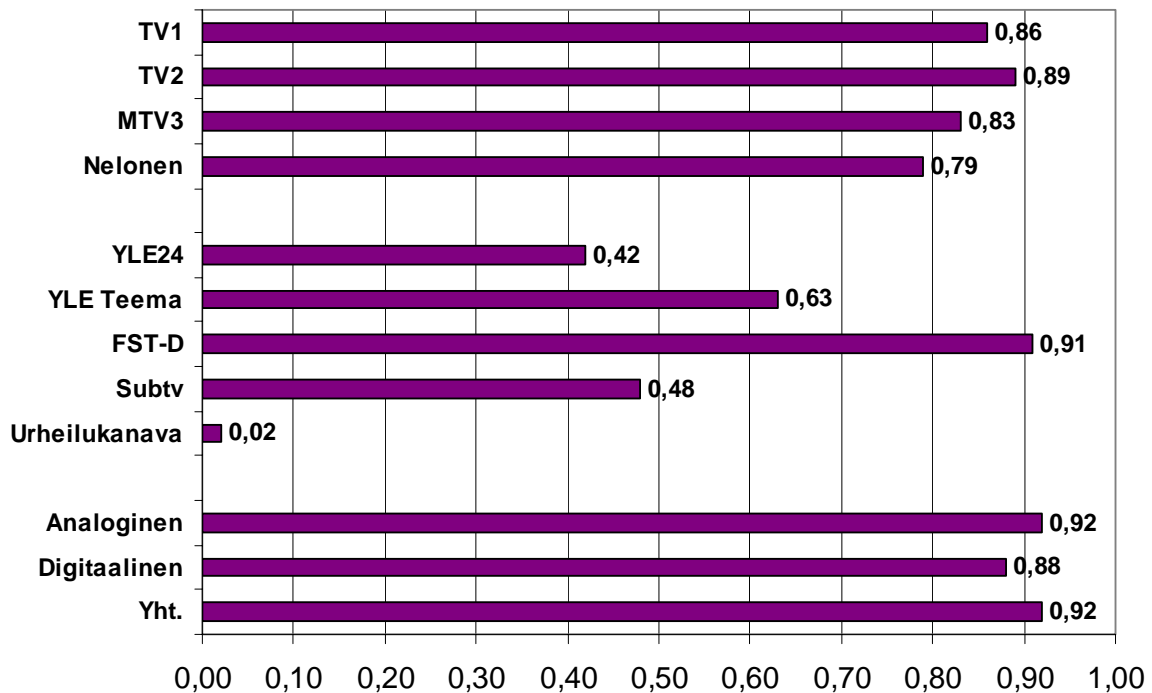
Kuvio 4.1 kuvaa suomalaisten analogisten ja digitaalisten kanavien monipuolisuutta vuonna 2005. Koko ohjelmiston kanavakohtaisessa tarkastelussa parhaiten selviytyi digitaalinen FST-D indeksiluvulla 0,91, joka osoittaa kanavan hieman kaventaneen tarjontaansa edellisvuodesta (0,94). Kakkoseksi ylsi analoginen TV2 (0,89), myös aavistuksen kapeampana kuin vuotta aiemmin (0,91). TV2 oli kuitenkin vuosien 2003 ja 2004 tapaan monipuolisin analoginen kanava. Myös TV1:n tarjonta oli erittäin monipuolista (0,86) eikä muutosta ollut tapahtunut vuoteen 2004 verrattuna. Yleisradion kanavia seurasi MTV3, joka on muutamina viime vuosina laventanut ohjelmistoaan (vuoden 2003 indeksiluvusta 0,80 ja vuoden 2004 luvusta 0,82 vuoden 2005 indeksilukuun 0,83). Samoin Nelonen on jo muutaman vuoden ajan kasvattanut tarjontansa monipuolisuutta, joka notkahti selvästi vuosina 2000–2002. Kuten edellisvuonna (0,75) myös nyt kanavan monipuolisuus oli suurta (0,79). YLE Teemakin oli laventanut ohjelmistoaan ja se saavutti vuonna 2005 erikoistuneisuudestaan huolimatta keskimääräisen monipuolisuustason (0,63). Vähäistä monipuolisuutta osoittivat sen sijaan indeksiluvuillaan Subtv (0,48) ja YLE24 (0,42). Subtv näyttäisikin kaventaneen tarjontaansa muutaman viime vuoden ajan. Kapein kanavista oli luonnollisesti urheilutarjontaan erikoistunut Urheilukanava.

Vuonna 2005 suomalaisten analogisten täyden palvelun tv-kanavien tarjonta oli kokonaisuutena ohjelmatyypivalikoimaltaan hyvin monipuolista. YLE:n kanavat olivat edellisvuoden tapaan hieman kaventuneet ja kaupalliset laventuneet. Analogisen kokonais-tarjonnan tasolla muutokset näkyivät yhden indeksipisteen laskuna (vuoden 2004 indeksi-

²¹ Mittarin logaritmisuudesta johtuen asteikko ei ole tasavälinen.

luvusta 0,93 vuoden 2005 indeksilukuun 0,92). Digitaalinen tarjonta taas oli kaventunut selvästi edellisvuodesta: kuten todettu, ainoastaan YLE Teema oli hieman laventanut tarjontaansa, kun taas monipuolisuus oli selvästi laskenut YLE24-, FST-D- ja Subtv-kanavilla. Toisaalta digitaaliset kanavat eivät lisänneet ohjelmiston kokonaismonipuolisuutta, sillä analogiset ja digitaaliset kanavat yhdessä tarjosivat yhtä laavaa ohjelmistoa kuin pelkkä täyden palvelun analoginen järjestelmä yksinään. Kaikkien kanavien yhteinen indeksiluku oli laskenut tuntuvasti vuodesta 2004 (0,96) mutta ylsi edelleenkin erittäin suureen monipuolisuuteen (0,92).

Kuvio 4.1. Koko ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 2005

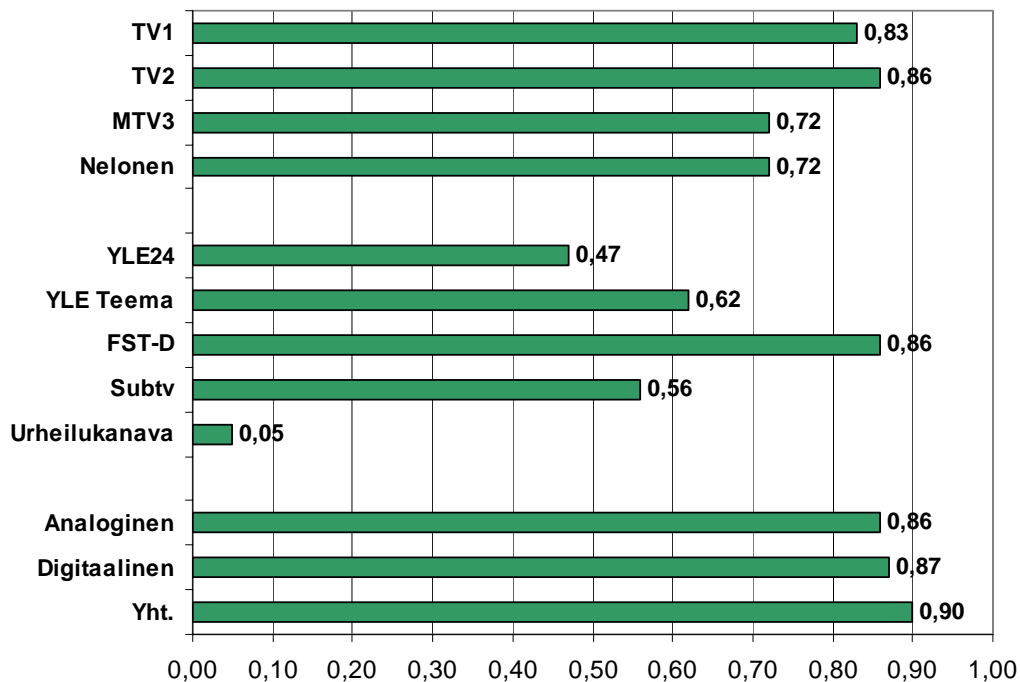

Kuvio 4.2 puolestaan havainnollistaa tilannetta parhaaseen katselu-aikaan. Analogisista kanavista eniten kaventui koko tarjontaan verrattuna MTV3, mutta myös muut kanavat vähensivät ohjelmistojensa monipuolisuutta iltaisin. Digitaalisilla kanavilla muutos oli erityyppinen. YLE24 ja erityisesti Subtv olivat jopa monipuolisempia parhaaseen katselu-aikaan kuin koko tarjonnassaan.

Parhaan katseluajan monipuolisuus ei ollut vuodessa juuri muuttunut. TV1 oli nyt hieman kapeampi ja analogiset kaupalliset kanavat hivenen monipuolisempia kuin vuonna 2004. Samoin illan monipuolisuuttaan oli edellisvuodesta nostanut digitaalinen YLE Teema, kun taas YLE24 sekä varsinkin FST-D ja toisaalta Subtv olivat kaventaneet myös parhaan katseluajan tarjontaansa. Silti sekä analoginen että digitaalinen tarjonta olivat vuonna 2005 iltaisin käytännössä yhtä monipuolisia kuin vuotta aiemmin. Koko suomalaisen parhaan katseluajan indeksiluku oli 0,90, eli korkeampi kuin analogisilla (0,86) tai digitaalisilla (0,87) kanavilla erikseen. Tämä osoittaa, että ilta-aikaan analogiset ja digitaaliset kanavat muodostavat yhdessä järjestelmän, jossa ohjelmatyypit jakautuvat tasaisemmin kuin analogisessa tai digitaalisessa järjestelmässä erikseen. Parhaana katseluajana työnjaon merkitys koros-

tui: yhdessä koko järjestelmä pystyi tarjoamaan katsojille monipuolisemman ohjelmiston kuin vain analogiset tai digitaaliset kanavat yhdessä. Toisin kuin vuonna 2004 analoginen tarjonta tosin kaventui kokonaisuudessaan prime time -aikaan hiukan enemmän kuin digitaalinen ohjelmisto, joka ei kokonaisuutena juuri muuttunut. Analogiset ja digitaaliset kanavat säilyttivät kuitenkin illan tarjonnan erittäin monipuolisena – niin järjestelminä kuin kokonaisuutenakin.

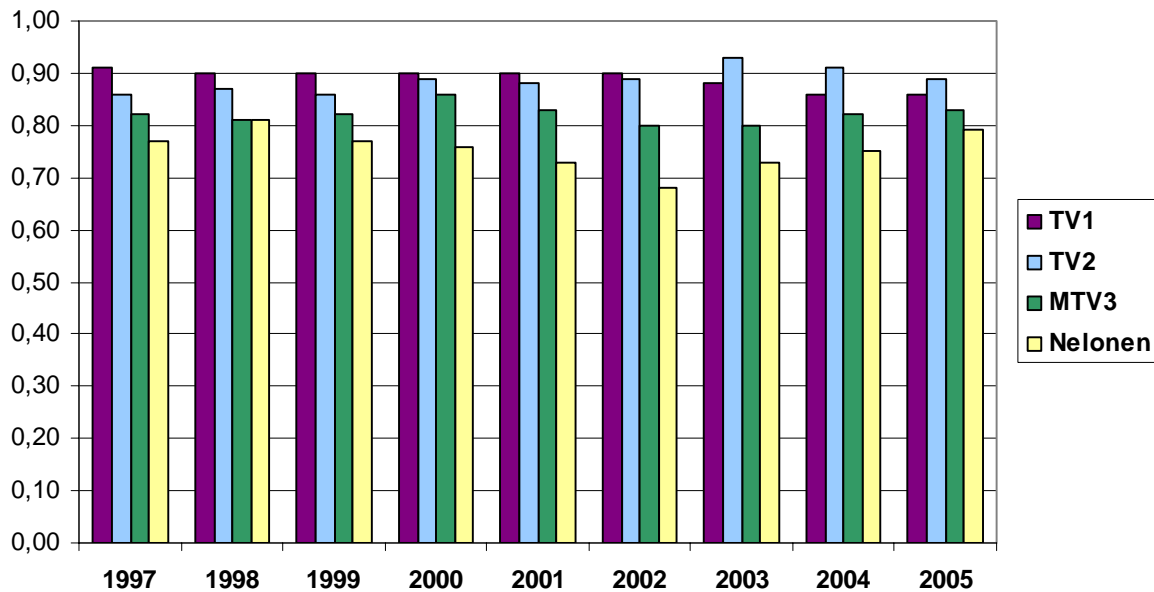
Kuvio 4.2. Parhaan katseluajan ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 2005

Analogisten kanavien monipuolisuuden kehitystä on seurattu aiemmissakin *Tv-tarjonta*-raporteissa vuodesta 1997 lukien (Aslama & Karlsson 2001, 2002; Aslama & Wallenius 2003, 2004, 2005). **Kuvio 4.3** vertailee monipuolisuutta analogisilla kanavilla kahdeksan vuoden ajanjaksolla 1997–2005.

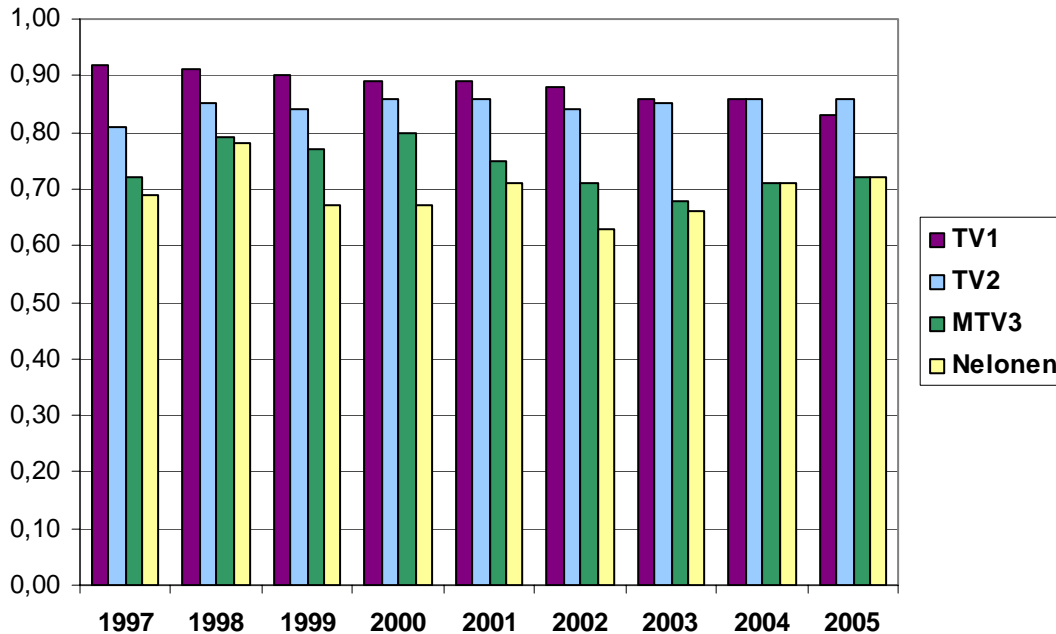
Tarkastelu osoittaa, että vuonna 2003 tapahtunut muutos – TV2:n nousu TV1:n ohi monipuolisimmaksi kanavaksi – pitää edelleen paikkaansa. TV1:n tarjonta olikin vuosina 2004 ja 2005 kapeampaa kuin koskaan aiemmin tarkastellun kahdeksan vuoden aikana. Toisaalta, edellisvuoden tapaan, TV2 oli kuitenkin hivenen kaventanut monipuolisuuttaan. Kaupalliset kanavat olivat puolestaan jonkin verran monipuolisempia kuin vuotta aiemmin. Nelosen selvä monipuolistuminen johtuu pääosin siitä, että kanava on jo muutaman vuoden ajan lieventänyt ulkomaisen fiktion dominanssia profiilissaan – jopa niin, että MTV3 on ohittanut sen ohjelmatyypin suurimpana tarjoajana (vrt. luku 2). Sekä YLE:n kanavat että MTV3 ylsivät tarjonnassaan erittäin suureen monipuolisuuteen. Tällä mittarilla mitattuna Nelosenkin on hyvin lähellä erittäin suurta monipuolisuutta indeksiluvullaan 0,79 – kun rajana pidetään lukua 0,80.

Kuvio 4.3. Analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1997–2005

Kuvio 4.4 kuitenkin osoittaa, että parhaana katseluaikana molemmat Yleisradion kanavat tarjosivat kaupallisia kilpailijoitaan selvästi monipuolisemman ohjelmiston. TV2:n indeksiluku oli tällöin 0,86 ja TV1:n 0,83, mikä merkitsee edelleenkin erittäin monipuolista tarjontaa kummallakin kanavalla. TV1:n prime time -ajan monipuolisuus on ollut hienoisessa laskussa vuodesta 1997 lukien. TV2 on puolestaan vuoden 1997 jälkeen pysytellyt käytännössä samalla tasolla. MTV3 tarjosi vuonna 2003 kapeampaa iltahjelmistoa kuin kertaa-kaan aiemmin nelikanavajärjestelmän aikana (0,68), mutta oli sittemmin nostanut monipuolisuuttaan niin vuosina 2004 kuin 2005 jonkin verran paitsi koko tarjonnassa myös parhaan katseluajan ohjelmistoissa (0,72). Nelosen prime time -ohjelmisto noudatti muutaman viime vuoden laventumistrendiä ja ylsi vuoden 2004 tapaan samaan indeksilukuun kuin kaupallinen kilpailijansa.

Kuvio 4.4. Parhaan katseluajan analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1997–2005

Kanavakohtaisen tarkastelun täydennykseksi **kuviot 4.5 ja 4.6** vertailevat julkisen palvelun ja kaupallisen television monipuolisuutta. Yleisradion kaksi kanavaa TV1 ja TV2 tarjosivat vuosina 1997–2005 yhteenlaskettuina johdonmukaisesti monipuolisemman ohjelmiston kuin kaksi kaupallista kanavaa MTV3 ja Nelonen yhdessä. Vaikka TV1:n ja TV2:n kanavakohtaiset ohjelmistot osoittautuivat vuosina 2004 ja 2005 hieman kapeammiksi kuin aiemmin, tämä ei siis vaikuttanut julkisen palvelun tarjonnan monipuolisuuteen kokonaisuutena. Kuten vuosina 2003–2004, Yleisradion yhteenlaskettu tarjonta oli yhtä monipuolista kuin analoginen kokonaistarjonta. Tämä, sekä TV1:n ja TV2:n kanavakohtaiset muutokset, havainnollistavat lähinnä YLE:n kanavien välistä jatkuvaa työnjakoa.

Kokonaistarjonnan monipuolisuuteen vaikutti lisäksi osaltaan kaupallisen tarjonnan indeksi, joka oli yhtä korkea kuin vuonna 2004 (0,85) ja siten korkeampi kuin aiemmin tutkimusjakson aikana. Kaupallisten kanavien yhteenlaskettu ohjelmakirjo olikin edellisvuoden tapaan suurempi kuin MTV3:n yksinään (0,83), mikä indikoi sitä, että myös kaupalliset kanavat jakavat työsaaraa. Kaiken kaikkiaan kanavien työnjako näyttäisi palvelevan katsojia, sillä kaikkien neljän kanavan yhteenlaskettu monipuolisuusindeksi (0,92) oli suurempi kuin minkään yksittäisen kanavan.

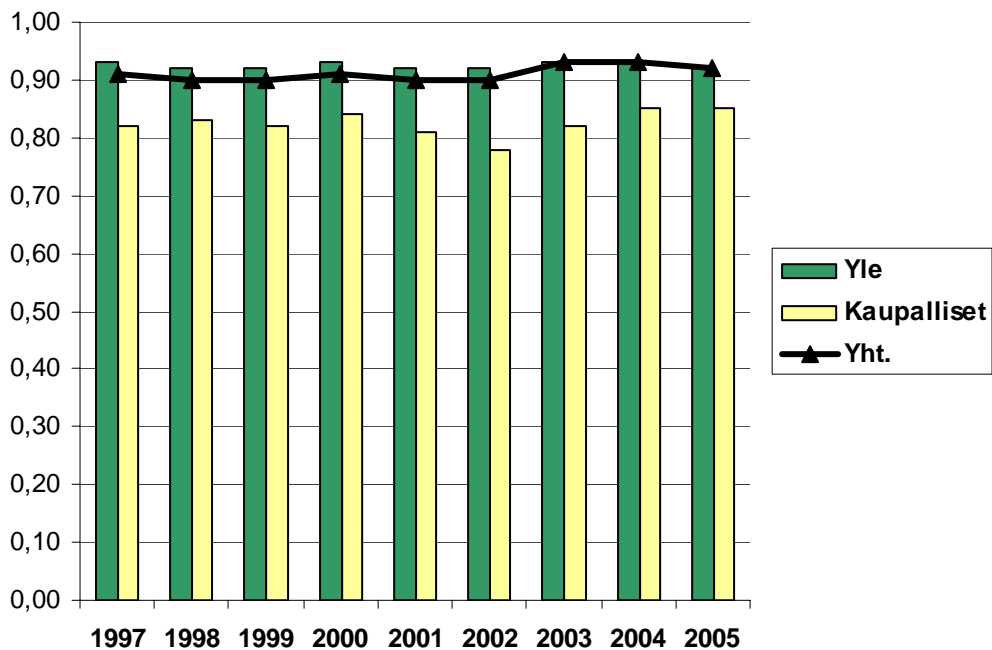
Kuvion 4.6 esittämä parhaan katseluajan monipuolisuus kahdeksan vuoden jaksolla kertoo siitä, että suomalainen prime time -ohjelmisto on ollut säännönmukaisesti erittäin monipuolista koko nelikanavajärjestelmän ajan. Yleisradion tarjonnan monipuolisuus on käytännössä pitäytynyt samalla tasolla kahdeksan vuoden ajan mutta vuonna 2005 laskenut jonkin verran muutamaan edellisvuoteen verrattuna. Parhaaseen katseluaikaan korostui edelleen Yleisradion kanavien työnjako: TV1 ja TV2 yhdessä onnistuivat tarjoamaan selvästi monipuolisemman ohjelmiston kuin erikseen. Samoin niiden yhteenlasketun iltahjelmiston

monipuolisuus (0,88) oli korkeampi kuin koko prime time -tarjonnan monipuolisuus (0,86).

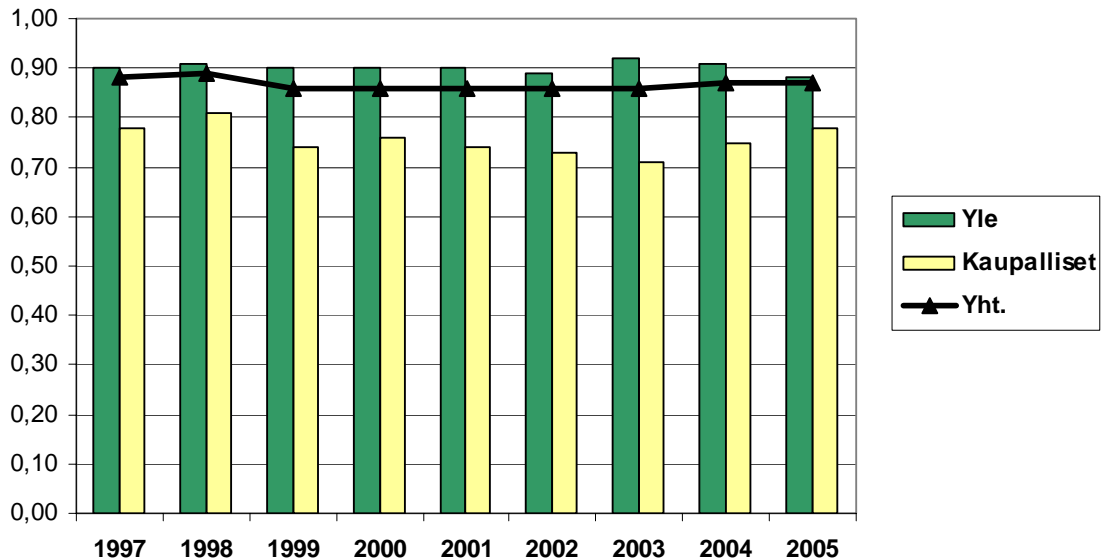
Myöskään kaupalliset kanavat eivät näyttäneet vuonna 2005 kilpailevan edes parhaaseen katselu-aikaan jätin samankaltaisella ohjelmistolla, vaan ne jakoivat työaika: MTV3:n ja Nelosen prime time -indeksit (0,72 kumpikin) olivat selvästi alhaisemmat kuin kaupallisten kanavien yhteenlaskettu monipuolisuus (0,78). Kaupallinen parhaan katseluajan tarjonta oli lantunut edellisvuosista paitsi kanavakohtaisesti myös kokonaisuudessaan (2003: 0,71; 2004: 0,75; 2005: 0,78).

Yleisesti ottaen Suomen neljä valtakunnallista analogista tv-kanavaa lähettivät vuonna 2005 ohjelmatyyppijakaumaltaan hyvin monipuolista tarjontaa. Vaikka Yleisradion kanavat olivat erikseen hieman kapeampia kuin vuotta aiemmin, YLE säilytti edelleenkin suuren kokonaistarjonnan monipuolisuuden. Kun myös kaupalliset kanavat olivat hieman lantuneet, monipuolisuusindeksin osoittama kanavien työnjako näytti toimivan kokonaistarjonnan kannalta hyvin: monipuolisuus oli sama kuin edellisvuonna. Kolmentoista vuoden monipuolisuusvertailu (1993–2005) on esitetty liitteessä 6 (kuvio D).

Kuvio 4.5. Analogisen ohjelmiston monipuolisuus yli kanavien 1997–2005

Kuvio 4.6. Parhaan katseluajan analogisen ohjelmiston monipuolisuus yli kanavien 1997–2005

Diversiteettianalyysi ei siis ainoastaan todenna suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuutta, vaan viittaa myös siihen, että kanavat toteuttavat entistä selvempää työnjakoa. Tämän kehityksen tarkastelemiseksi kanavien tarjonnasta on *Tv-tarjonta 2002-*, *2003-* ja *2004-* selvitysten (Aslama & Wallenius 2003, 2004, 2005) tapaan laskettu nk. erilaisuusindeksi. Se kertoo, kuinka paljon yhden kanavan ohjelmatyypiprofiili eroaa toisen kanavan vastaavasta profiilista (kanavaerilaisuus). Vuosittainen kanavakohtaisten indeksilukujen keskiarvo puolestaan kertoo kokonaistarjonnan erilaisuudesta. Erilaisuus lasketaan vähentämällä yhden kanavan ohjelmatyypiosuuksista toisen kanavan vastaavat (prosentti)osuudet ja laskemalla saadut erotukset yhteen. Mitä suurempi yhteenlaskettu erojen summa on, sitä erilaisempia kanavat ovat keskenään; mitä pienempi luku, sitä samankaltaisempia kanavat ovat. Indeksien suurin arvo on 2 ja pienin 0 (ks. esim. Hellman 2001).

Taulukko 4 kuvaa erilaisuusindeksejä sekä kanavien välillä että kokonaistarjonnan vuosittaisina keskiarvoina ajanjaksolla 1997–2005. TV1 ja Nelonen olivat aiempien vuosien tapaan keskenään erilaisimmat kanavat. Toisin kuin edellisvuosina, seuraavaksi toisistaan poikkeavimmat profiilit olivat TV1:llä ja TV2:lla, mikä kuvastaa edelleen kanavatyönjakoa. Toisaalta myös TV1 ja MTV3 olivat lähestulkoon yhtä erilaisia kuin julkisen palvelun kanavat keskenään. Lähimpänä toisiaan olivat koko tutkimuskauden olleet MTV3 ja Nelonen. Kanavien keskimääräinen erilaisuus on hivenen pienempi kuin muutamana edellisvuonna. Tämä yhdessä hieman kaventuneen monipuolisuuden kanssa viittaisi siihen, että kanavat ovat muutaman vuoden ajan vallinneen erilaistumissuuntauksen sijaan hivenen samankaltaistuneet vuonna 2005. Esimerkkejä ovat aiemmin informatisoituneen TV1:n vuoden 2005 profiili, johon oli tullut selvästi lisää ulkomaista fiktiota, ja toisaalta Nelosen aiemmin ulkomaista fiktiota painottanut profiili, josta ohjelmatyyppejä oli nyt selvästi karsittu.

Taulukko 4. Kanavien erilaisuus 1997–2005

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	1997– 2005
TV1/TV2	0,69	0,67	0,71	0,61	0,59	0,60	0,66	0,76	0,77	0,67
TV1/MTV3	0,73	0,80	0,76	0,72	0,74	0,73	0,78	0,83	0,76	0,77
TV1/Nelonen	0,89	0,91	0,99	0,97	1,00	1,09	1,07	1,07	0,94	0,99
TV2/MTV3	0,57	0,63	0,65	0,65	0,65	0,75	0,78	0,65	0,70	0,67
TV2/Nelonen	0,44	0,61	0,57	0,75	0,74	0,87	0,81	0,66	0,68	0,68
MTV3/Nelonen	0,64	0,45	0,55	0,61	0,56	0,48	0,46	0,49	0,51	0,53
Keskim. erilaisuus	0,66	0,68	0,70	0,72	0,71	0,75	0,76	0,74	0,73	0,72

5 JULKISEN PALVELUN OHJELMATARJONNAN OMINAISUUKSIA 2005

Seuraavassa tarkastellaan vuoden 2005 televisiotarjontaa erikseen julkisen palvelun kanalta. Kanavakohtaiset profiilit löytyvät luvuista 2 ja 3; monipuolisuutta käsitellään sekä kanavittain että julkinen–kaupallinen-jaon mukaan luvussa 4. Siksi alla keskitytäänkin kuvaamaan erikseen Yleisradion televisio-ohjelmistoja ensin kokonaisuutena, sitten analogisen ja digitaalisen tarjonnan vertailuna. Tarkastelua syvennetään katsauksella erityisyleisöjen ohjelmiin. Yhtäältä kuvataan YLE:n Finlands Svenska Televisionin (FST) tarjontaa; kuvaus on rajattu näin, sillä muilla kanavilla ruotsinkielinen tarjonta on satunnaista. Toisaalta erityisyleisöjen analyysiin sisällytetään aiempien *Suomalainen tv-tarjonta* -selvitysten tapaan myös lastenohjelmat (vrt. Aslama & Karlsson 2001, 2002 ja Aslama & Wallenius 2003, 2004, 2005).

5.1 Yleisradion kanavat

Yleisradion tarkastelu televisioyhtiönä, jonka kokonaistarjonta jakaantuu kahdelle analogiselle ja kolmelle digitaaliselle kanavalle, osoittaa yhtiön tarjoavan kokonaisuutena hyvin kattavan ohjelmakirjon ja erittäin kotimaisen ohjelmiston.²² YLE lähetti vuonna 2005 TV1-, TV2-, YLE24-, YLE Teema- ja FST-D -kanavillaan yhteensä 382 tuntia ohjelmaa viikossa eli noin 55 tuntia vuorokaudessa. YLE tarjosi täten osapuilleen saman verran ohjelmaa kuin vuotta aiemmin; vaikka TV1, TV2 ja YLE24 olivat hieman supistaneet tarjontaansa, FST-D ja erityisesti YLE Teema olivat kasvattaneet viikkotuntimääriään selvästi. YLE panostaa informatiivisiin ohjelmistoihin, sillä viiden kanavan yhteenlasketusta kokonaisprofiilista 64 prosenttia voidaan luokitella informatiiviseksi tarjonnaksi. Viihteellisen ohjelmiston osuus oli runsas neljännes. Parhaaseen katseluaikaan informatiivisuuden aste laski vain hieman, mutta lastenohjelmien poistuessa illan tarjonnasta viihteellisten ohjelmien osuus nousi hieman yli kolmannekseen.

Yksittäisten ohjelmaluokkien tarkastelu (**kuvio 5.1.1**) havainnollistaa YLE:n kokonaistarjonnan painotuksia. Viiden kanavan yhteenlasketussa tarjonnassa ei yksikään ohjelmaluokka selvästi hallinnut kokonaisuutta. Ohjelma-ajasta suurimmat osuudet, yli kymmenen prosenttia, saivat järjestyksessä ajankohtaisohjelmat (20 %), asiaohjelmat (16 %) ja uutiset (12 %). Parhaana katseluaikana osuudet muuttuivat lähinnä siten, että ajankohtaisohjelmien tarjonta laski osapuilleen kymmenen prosenttiyksikköä ja uutisten osuus korostui. Kymmenyksen osuuteen ylsivät tällöin yllämainittujen lisäksi kulttuuriohjelmat, paljolti YLE Teeman ansiosta. YLE:n ohjelmistorakenne näyttääkin vakiintuneen, sillä suuria muutoksia vuoteen 2004 verrattuna ei ollut havaittavissa kanavien yhteenlasketussa tarjonnassa (ks. myös luku 2 ja 3).

YLE:n kanavilla näytettiin suomalaista ohjelmistoa yli kaksi ja puolisataa tuntia viikossa; täten kotimainen ohjelmisto vei yhteensä 64 prosenttia YLE:n analogisesta ja digitaalisesta ohjelma-ajasta. Muutoin YLE panosti selvästi ”muun Euroopan” tarjontaan, jota oli viidenes koko tarjonnasta ja neljännes parhaasta katseluajasta. Pohjois-Amerikan osuus oli vain

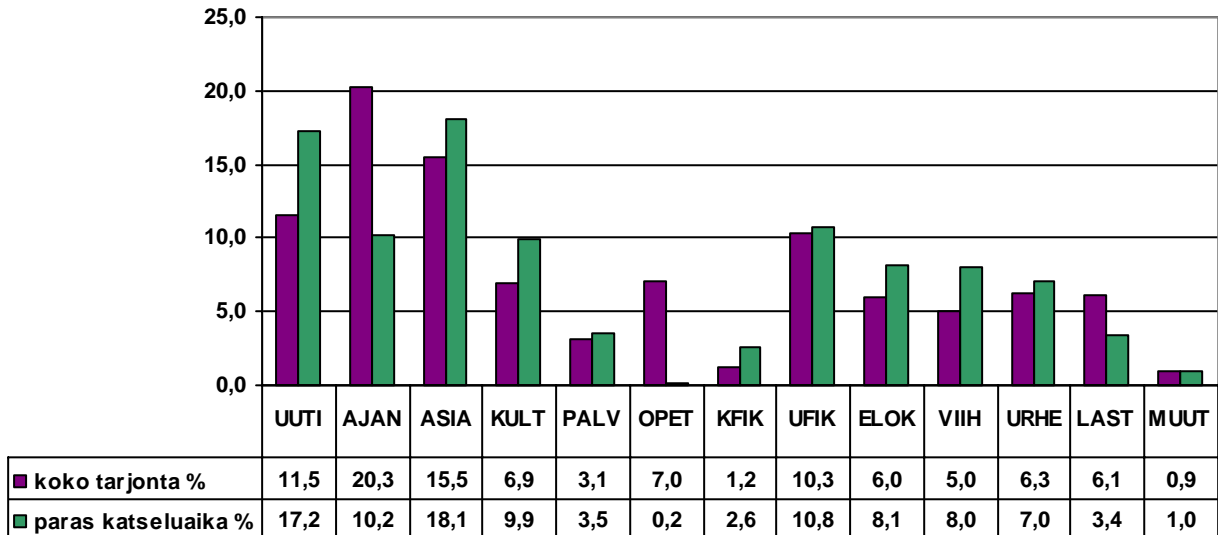
²² Tarkasteluun on tässä sisällytetty kaikki TV1- ja TV2-kanavien ohjelmat sekä YLE:n kolmen digitaalisen kanavan ohjelmat. Analogisilla kanavilla lähetettyä Finlands Svenska Televisionin (FST) tuottamaa tarjontaa tarkastellaan erikseen ”erityisyleisöjen ohjelmatarjonnan” näkökulmasta, ks. alaluku 5.2.

seitsemän prosenttia viiden kanavan yhteenlasketusta tarjonnasta. Pohjoismaisia ohjelmia taas nähtiin vajaat viisi prosenttia. Muualla maailmassa tuotettua ohjelmaa löytyi kanavilta suhteellisen vähän (2 %). Sarjamuotoisuus hallitsi YLE:n tarjontaa. Yli 40 prosenttia sen ohjelmistoista oli uusintoja (ks. taulukko 5.1.1).

Taulukko 5.1.1. Yleisradion ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2005 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
Informatiivisia ohjelmia	64,2	66,4	62,1	66,3
Viihteellisiä ohjelmia	28,8	27,3	36,7	32,1
Ensilähetyksiä	56,5	62,2	60,6	71,4
Uusintoja	43,5	37,8	39,4	28,6
Sarjamuotoisia ohjelmia	80,9	77,7	79,2	75,4
Pisteohjelmia	19,1	22,3	20,8	24,6
Alkuperämaa:				
Suomi	64,0	66,1	59,8	63,7
Muut Pohjoismaat	4,8	4,5	6,0	5,3
Muu Eurooppa	21,9	18,7	24,9	20,3
Pohjois-Amerikka	7,2	8,0	7,5	8,1
Muut maat	2,1	2,6	1,8	2,6

Kuvio 5.1.1. Yleisradion koko ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

Analogiset TV1 ja TV2 yhdessä ja toisaalta digitaaliset YLE24, YLE Teema ja FST-D yhdessä näyttäytyvät tietyiltä ominaisuuksiltaan samanlaisina. Ensilähetyksen ja uusintojen suhteen eroja ei juuri löytynyt: ainoastaan parhaaseen katselu-aikaan analogiset tarjosivat selvästi vähemmän uusintoja kuin digitaaliset kanavat. Sarja- ja pisteohjelmien tarjonta oli analogisilla ja digikanavilla kovin samankaltaista, eikä alkuperämaitten osuuksissakaan ollut suuria eroja. (Ks. **taulukko 5.1.2.**) Vaikka YLE:n analoginen ja digitaalinen tarjonta ovatkin osin samankaltaisia, ohjelmatyypikohtaisia eroavaisuuksia löytyy. **Kuvioiden 5.1.2 ja 5.1.3** ohjelmistoprofiilit havainnollistavatkin kahden täyden palvelun kanavan (TV1 ja TV2) sekä suurelta osin erikoistuneen digitarjonnan eroja (YLE24 ja YLE Teema).

Analoginen tarjonta koostui edellisvuosien tapaan parista sadasta viikkotunnista. TV1:n ja TV2:n yhteenlasketusta kokonaistarjonnasta 52 prosenttia voidaan luokitella informatiiviseksi ohjelmiksi. Viihteellisen ohjelmiston osuus oli reilu kolmannes (ks. **taulukko 5.1.2**). Kun vuosina 2002 ja 2003 kahden analogisen kanavan kokonaistarjonnan informatiivisuus oli selvästi kasvanut, vuosina 2004 ja 2005 YLE vähensi hieman analogisen informatiivisen ohjelmiston osuutta. Vuonna 2005 erityisesti TV1:n informatisoituminen oli pysähtynyt ja informatiivisen tarjonnan osuus sen profiilista laskenut (ks. **kuvio 5.1.2**). Parhaaseen katselu-aikaan analogisen tarjonnan informatiivisuus ei juurikaan laskenut, mutta viihteellinen tarjonta sai suhteessa selvästi lisää ohjelma-aikaa – lastenohjelmien karsiutuessa illan ohjelmistosta.

Monipuolisuusanalyysi (ks. luku 4) viittasi siihen, että ohjelmatyypit jakautuvat tasaisesti YLE:n analogisessa ohjelmaprofiilissa. Suurimmat ohjelmaluokat olivat kuudenneksen osuuksillaan asia- ja ajankohtaisohjelmat sekä ulkomainen fiktio (jonka osuus analogisesta tarjonnasta oli noussut muutaman prosenttiyksikön vuodesta 2004). YLE:n analogisen tarjonnan paras katselu-aika muistutti kovin koko tarjontaa; vaikka ohjelmatyypien osuuksissa oli hienoisia muutoksia, ainoastaan ajankohtaisohjelmien osuus supistui ja uutisten sekä viihteen saama suhteellinen ohjelma-aika korostui selvästi iltaisin. (Ks. **kuviot 5.1.2 ja 5.1.3** ja **taulukko 5.1.2.**)

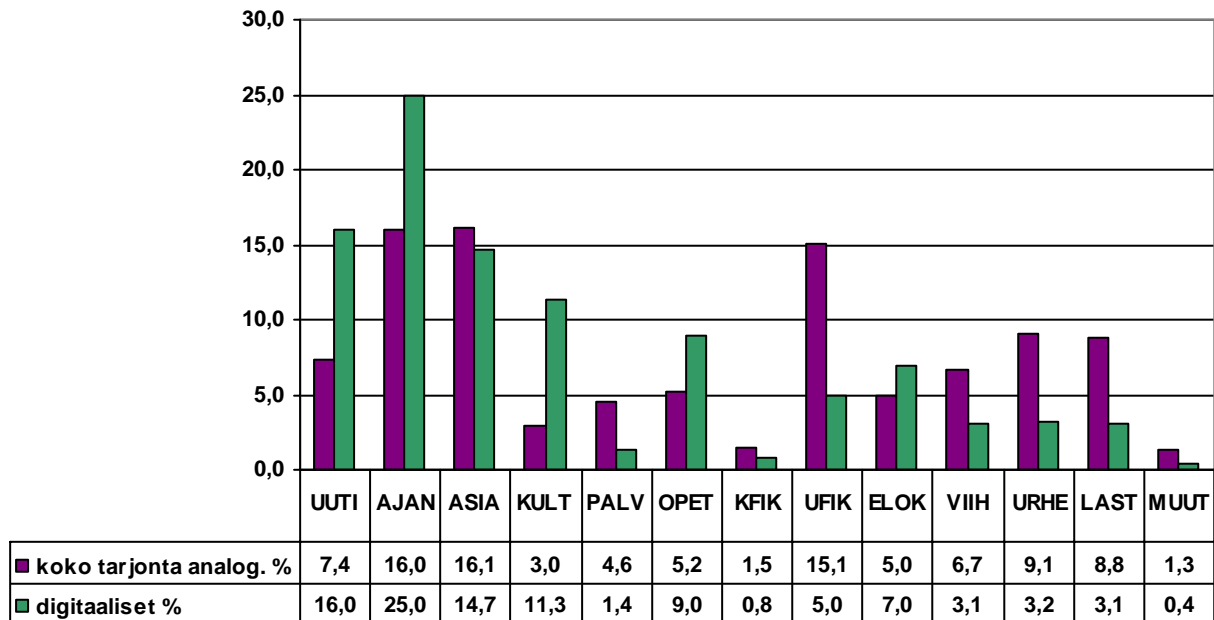
Digitaalisista kanavista vain FST-D tarjosi täyden palvelun ohjelmiston eli kaikkia ohjelmatyyppejä. Tämä näkyy selvästi YLE:n digitaalisessa kokonaistarjonnassa: informatiivisia ohjelmia oli koko tarjonnasta jopa 77 prosenttia. Yleisradion kolme digikanavaa olivat yhdessä kuitenkin hieman vähentäneet informatiivisuusastettaan jo muutaman viime vuoden ajan, erityisesti parhaaseen katselu-aikaan. Informatiivisuus–viihteellisyys-akselilla YLE:n digitarjonnan illan profiili muuntuikin, toisin kuin edellisvuonna, selvästi: informatiivisen tarjonnan osuus supistui ja viihteellisen tarjonnan osuus kasvoi vajaasta viidenneksestä reiluun neljännekseen. (Ks. **taulukko 5.1.2.**)

Yleisradion digitaalista kokonaistarjontaa hallitsivat selvästi ajankohtaisohjelmat, jotka edellisvuosien tapaan muodostivat osapuilleen neljänneksen sen ohjelma-ajasta. Uutis- ja asiaohjelmien luokat muodostivat kumpikin noin kuudenneksen tarjonnasta. YLE Teeman ansiosta sekä kulttuuri- että opetusohjelmat ylsivät noin kymmenekseen digitaalisesta kokonaistarjonnasta. Palveluohjelmia ja kotimaista fiktiota taas nähtiin digikanavilla vain satunnaisesti. Huomattavin muutos parhaaseen katselu-aikaan oli ajankohtaisohjelmien tarjonnan väheneminen. Opetusohjelmat eivät kuuluneet illan ohjelmistoon käytännössä lainkaan. Sitä vastoin varsinkin uutisten mutta myös asia- ja kulttuuriohjelmien osuus korostui. (Ks. **kuviot 5.1.2 ja 5.1.3.**)

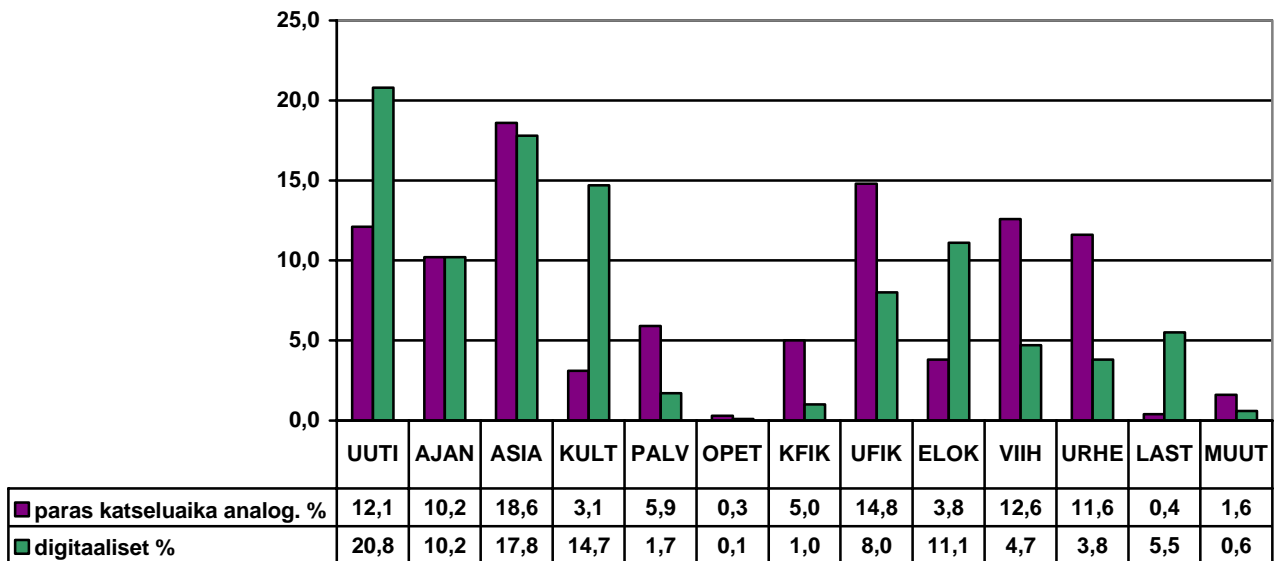
Taulukko 5.1.2. Yleisradion ohjelmatarjonnan ominaisuuksia analogisilla ja digitaalisilla kanavilla 2005 (%)

	Koko tarjonta %		Paras katseluaika %	
	Analogiset	Digitaaliset	Analogiset	Digitaaliset
Informatiivisia ohjelmia	52,4	77,4	50,2	65,3
Viihteellisiä ohjelmia	37,5	19,1	47,8	27,9
Ensilähetyksiä	66,0	45,9	86,3	42,6
Uusintoja	34,0	54,1	13,7	57,3
Sarjamoitoisia ohjelmia	79,8	82,2	79,1	79,3
Pisteohjelmia	20,2	17,8	20,9	20,7
Alkuperämaa:				
Suomi	66,2	58,8	68,3	53,8
Muut Pohjoismaat	2,9	6,8	3,2	8,0
Muu Eurooppa	19,4	24,8	20,9	27,8
Pohjois-Amerikka	9,3	5,0	7,0	7,9
Muut maat	2,2	2,1	0,7	2,6

Kuvio 5.1.2. Yleisradion analoginen ja digitaalinen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005, koko tarjonta (%)

Kuvio 5.1.3. Yleisradion analoginen ja digitaalinen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005, paras katseluaika (%)

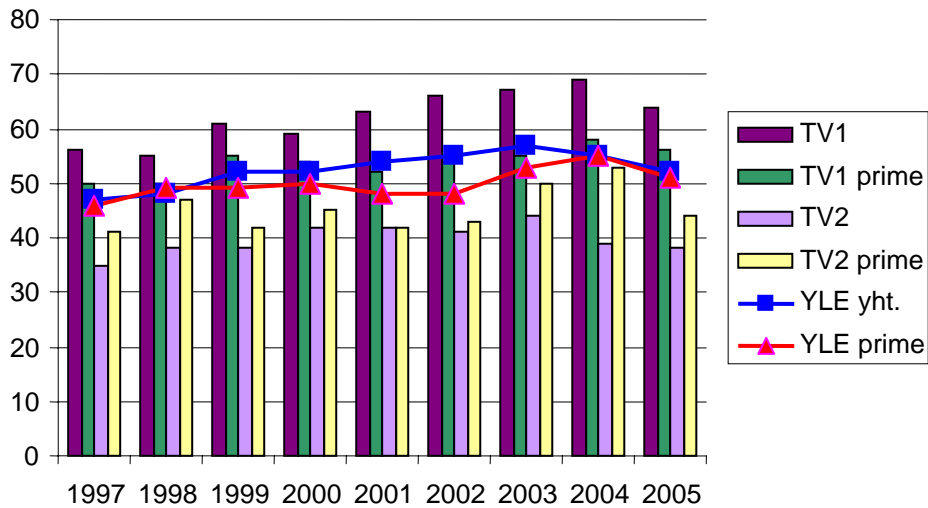
YLE:n digitaalisten kanavien profiilit ovat pysyneet jokseenkin samankaltaisina koko niiden olemassaoloajan, mutta analoginen julkinen palvelu on reagoinut muutoksiin tv-järjestelmässä. **Kuviot 5.1.4 ja 5.1.5** kuvaavat YLE:n analogisen informatiivisen ja viihteellisen tarjonnan muutoksia nelikanavajärjestelmän alusta eli vuodesta 1997 lukien. Kuten **kuvio 5.1.4** osoittaa, YLE:n analogisten kanavien informatiivisuusaste on kasvanut tasaisesti nelikanavajärjestelmän alusta lukien vuoteen 2003 asti. Kuitenkin vuonna 2004 TV2:n informatiivisuus notkahti selvästi kanavan siirrettyä asiaohjelmistoa TV1:lle, ja vuonna 2005 TV1 lisäsi ulkomaista fiktiota informatiivisen tarjonnan kustannuksella. Julkinen palvelu ei kuitenkaan kevennä ohjelmistojaan ilta-aikaan: YLE:n analogisen tarjonnan parhaan katseluajan informatiivisuus on ollut kasvussa vuodesta 2002 asti, ja vaikka pieni lasku informatiivisuudessa on havaittavissa vuonna 2005, TV1:n ja TV2:n yhteenlaskettu prime time on vuodesta 2004 lukien ollut yhtä informatiivista kuin koko tarjonta. Viihteellisten ohjelmien kehitys on miltei päinvastaista. **Kuvio 5.1.5** havainnollistaa, miten TV1 on varsinkin vuodesta 1999 lähtien vähentänyt viihteellisiä ohjelmia kokonaistarjonnastaan, kunnes lisäsi selvästi viihteellistä ohjelmistoa vuonna 2005.

YLE:n analogisen ja digitaalisen tarjonnan eroa havainnollistavat myös sekä monipuolisuus että kanavaeroavuudet. TV1 ja TV2 eroavat selvästi enemmän toisistaan (indeksiluku 0,77) kuin YLE:n digitaaliset kanavat keskimäärin toisistaan (0,52). YLE:n viiden kanavan yhteenlaskettu tarjonta on indeksiluvulla 0,91 miltei yhtä monipuolista kuin kaikkien analogisten kanavien yhteenlaskettu tarjonta (0,92), ja YLE:n kahden kanavan analoginen tarjonta ylittää samaan kuin koko analoginen tarjonta. YLE:n kahden erikoistuneen ja yhden täyden palvelun digikanavan yhteenlaskettu monipuolisuus (0,84) jää puolestaan hieman alle koko digitarjonnan monipuolisuuden (0,88).

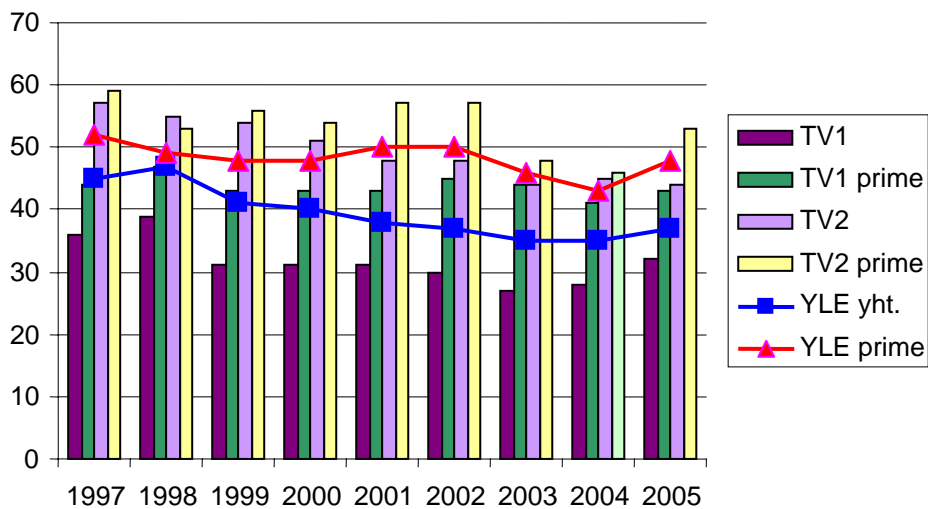
Lisäksi Yleisradion ja kaupallisten kanavien työnjako näyttää toimivan hyvin suomalaisen tv-järjestelmän ja katsojien kannalta, sillä sekä analoginen että digitaalinen kokonaistarjonta ylsivät vuonna 2005 käytännössä samaan monipuolisuusindeksipisteeseen ja näyttäytyivät erittäin monipuolisina. Lisäksi niiden yhteenlaskettu kokonaistarjonta oli jopa hivenen

monipuolisempaa kuin analogisen tai digitaalisen järjestelmän tarjonta yksinään. (Ks. luku 4.)

Kuvio 5.1.4. Informatiiviset ohjelmat Yleisradion analogisilla kanavilla koko tarjonnassa ja parhaaseen katseluaikaan 1997–2005 (%)

Kuvio 5.1.5. Viihteelliset ohjelmat Yleisradion analogisilla kanavilla koko tarjonnassa ja parhaaseen katseluaikaan 1997–2005 (%)

5.2 Julkisen palvelun erityisyleisöjen ohjelmat: ruotsinkielinen tarjonta

Luvussa 3 on käsitelty erikseen digitaalista FST-D-kanavaa. Siksi tässä keskitytäänkin Finlands Svenska Televisionin ohjelmiin analogisilla TV1- ja TV2-kanavilla sekä vertaillaan FST:n analogista ja digitaalista tarjontaa.

FST:n ohjelmia lähetettiin vuonna 2005 analogisilla kanavilla osapuilleen 18 tuntia viikossa eli keskimäärin kaksi ja puoli tuntia päivässä. Niiden osuus TV1:n ja TV2:n yhteenlasketusta ohjelmatarjonnasta oli noin yhdeksän prosenttia ja se oli pysynyt likipitään samana kuin neljänä edellisvuonna. TV1:lla nähtiin jonkin verran enemmän FST:n ohjelmistoa (61 % kaikista FST:n ohjelmista) kuin TV2:lla (39 %) (**taulukko 5.2.1**).

FST:n tarjonta on hyvin kotimaista: vuonna 2005 70 prosenttia sen ohjelmista oli suomalaisia. FST oli kasvattanut merkittävästi suomalaisen ohjelmistonsa osuutta vuodesta 2000 (40 %) vuoteen 2001 (64 %) ja on nyt säilyttänyt korkean kotimaisuusasteen jo parin vuoden ajan. Kuudennes vuoden 2005 ohjelmista oli pohjoismaista alkuperää; eurooppalaiset ohjelmat saivat osapuilleen kymmenyksen tarjonnasta (**taulukko 5.2.1**).

Taulukko 5.2. FST:n analogisen ohjelmatarjonnän ominaisuuksia 2005 (%)

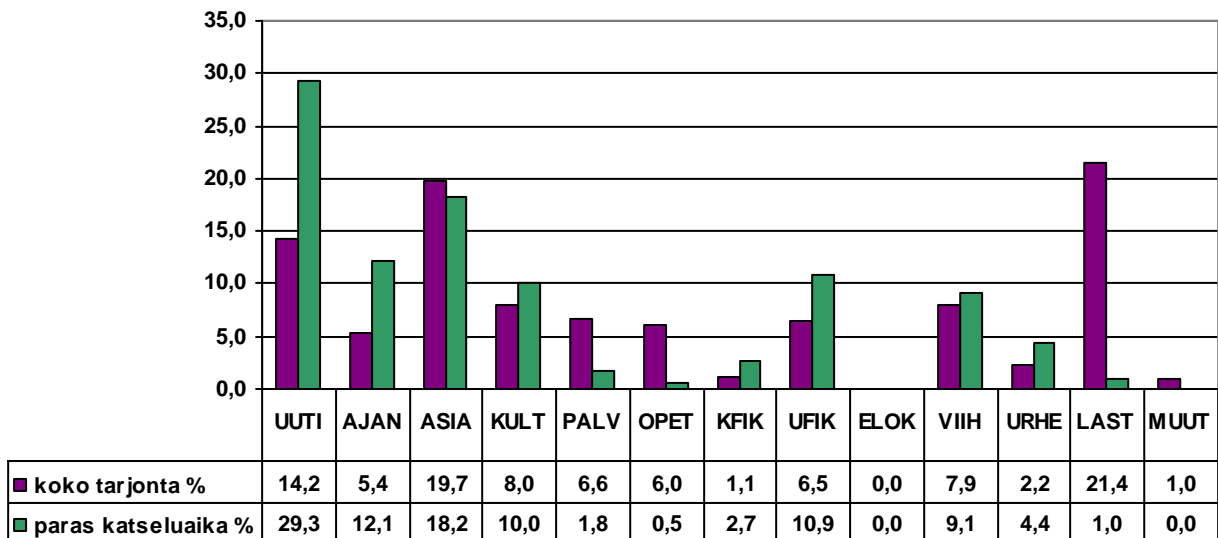
	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2005	% 2004	% 2005	% 2004
TV1-kanavalla	60,9	59,3	51,5	50,6
TV2-kanavalla	39,1	40,7	48,5	49,4
Informatiivisia ohjelmia	59,9	59,9	72,0	71,6
Viihteellisiä ohjelmia	17,7	20,2	27,1	26,9
Ensilähetyksiä	76,4	73,0	87,2	86,0
Uusintoja	23,6	27,0	12,8	14,0
Sarjamuotoisia ohjelmia	85,4	81,3	93,7	86,0
Pisteohjelmia	14,6	18,7	6,2	14,0
Alkuperämaa:				
Suomi	70,7	74,5	78,2	81,3
Muut Pohjoismaat	16,4	11,0	8,9	9,8
Muu Eurooppa	9,0	9,6	10,0	4,5
Pohjois-Amerikka	1,2	4,2	3,0	4,3
Muut maat	2,7	0,8	-	-

Vaikka FST:n analoginen tarjonta jakautuu TV1:n ja TV2:n kesken, sitä voidaan myös vertailun vuoksi tarkastella ikään kuin omana kanavanaan: tällöin vertailu mahdollistuu niin suomenkielisiin analogisiin kanaviin kuin FST:n omaan digitaaliseen kanavaankin (ks. luku 3). Edellisvuoden tapaan FST esitti uusintoja huomattavasti harvemmin kuin varsinaiset analogiset kanavat, sarjoja se taas lähetti suhteessa enemmän kuin YLE:n analogiset kanavat keskimäärin. Informatiivisuus–viihteellisyys-akselilla FST:n tarjonta oli vuonna 2005 edellisvuosien tapaan hivenen informatiivisempaa kuin TV1:n ja TV2:n yhteenlaskettu kokonaistarjonta, mutta se lähetti huomattavasti vähemmän viihteellistä ohjelmistoa, sillä lastenohjelmilla oli merkittävä osuus sen tarjonnassa. (**Ks. taulukot 5.1.1 ja 5.2.**)

Kuvio 5.2.1 havainnollistaa, että analoginen FST tarjosi miltei ”täyden palvelun” eli kaikkia ohjelmatyyppejä paitsi elokuvia. Kokonaistarjonnassa suurimman ohjelmaluokan muodostivat lasten- ja asiaohjelmat, kummatkin noin viidenneksen osuudellaan; jälkimmäisen ohjelmatyyppin osuus oli kasvanut edellisvuodesta.

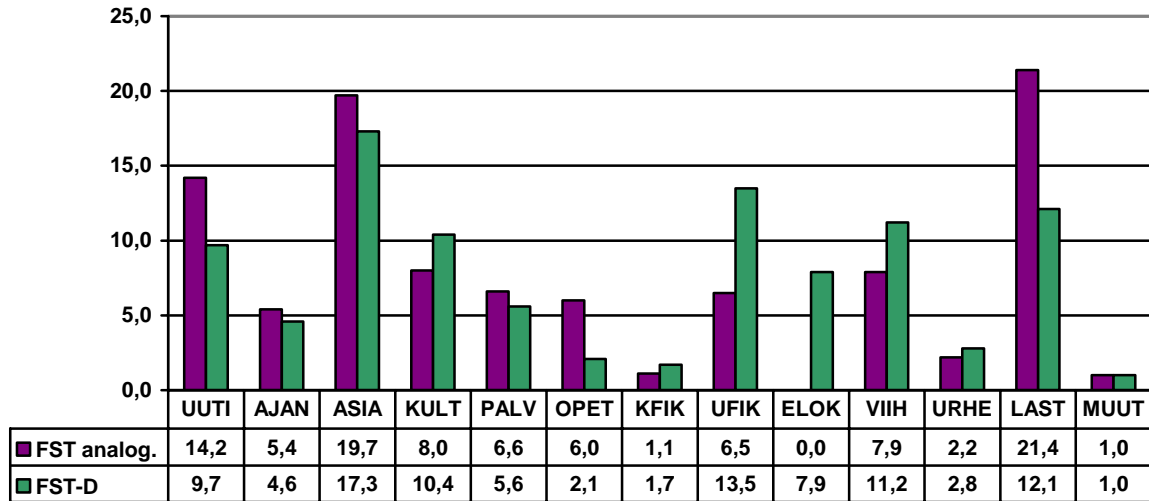
Uutiset muodostivat kuudenneksen analogisesta ruotsinkielisestä tarjonnasta. FST tarjosi koko julkisen palvelun analogiseen tarjontaan verrattuna suhteellisen runsaasti myös opetus- ja kulttuuriohjelmia. Parhaaseen katseluaikaan FST kasvatti eniten uutisten osuutta. Samoin ajankohtaistarjonnan ja ulkomaisen fiktion osuudet korostuivat jonkin verran. Toisaalta opetus- ja lastenohjelmat eivät käytännössä kuuluneet sen prime time -ohjelmistoon. FST tosin sisällytti koko analogiseen tarjontaansa suhteessa runsaammin lastenohjelmia kuin YLE:n lastenohjelmiin erikoistunut TV2 – tai kumpikaan kaupallisista kanavista.

Kuvio 5.2.1. FST:n analoginen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

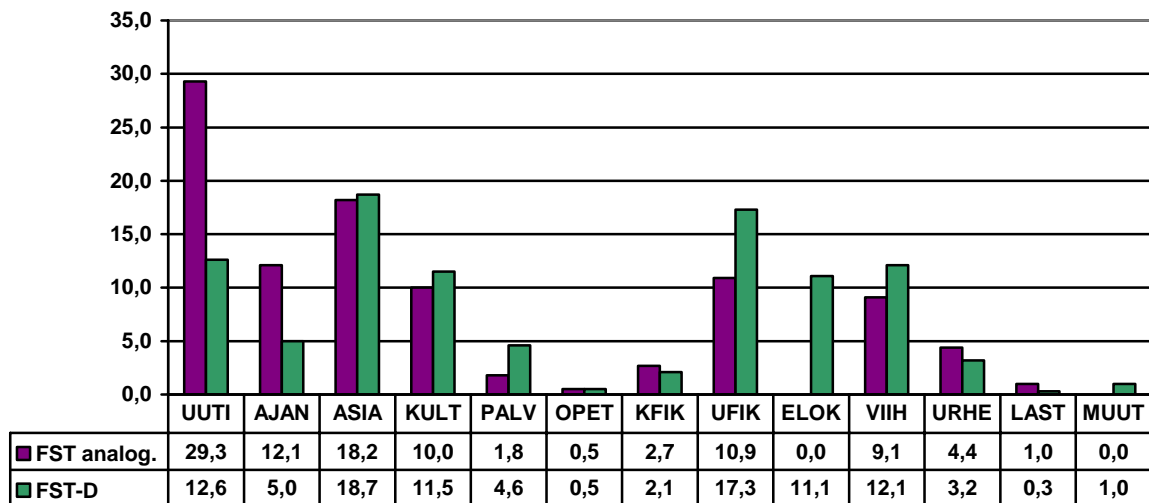

Analogisen FST-tarjonnan ja digitaalisen FST-D:n vertailu osoittaa, että vaikka kummatkin tarjoavat miltei ”täyttä palvelua”, kanavat eroavat eritoten lastenohjelmien ja fiktion tarjoajina: analoginen FST lähetti huomattavasti enemmän lastenohjelmia, FST-D taas ulkomaista fiktiota ja elokuvia. Lisäksi analogisen FST:n tehtävä oli selvästikin tarjota parhaaseen katseluaikaan ruotsinkielinen vaihtoehto uutis- ja ajankohtaistarjonnalle. Tämä kuvastaa osaltaan sitä, että FST-D on täyden palvelun ruotsinkielinen kanava, kun FST taas tarjoaa ruotsinkielisen vaihtoehdon suomenkielisen ohjelmiston lomassa. (**Kuvio 5.2.2** ja **5.2.3.**)

Kuvio 5.2.2. Vertailu: analoginen FST- ja FST-D-ohjelmisto 2005, koko tarjonta (%)

Kuvio 5.2.3. Vertailu: analoginen FST- ja FST-D-ohjelmisto, paras katseluaika 2005 (%)

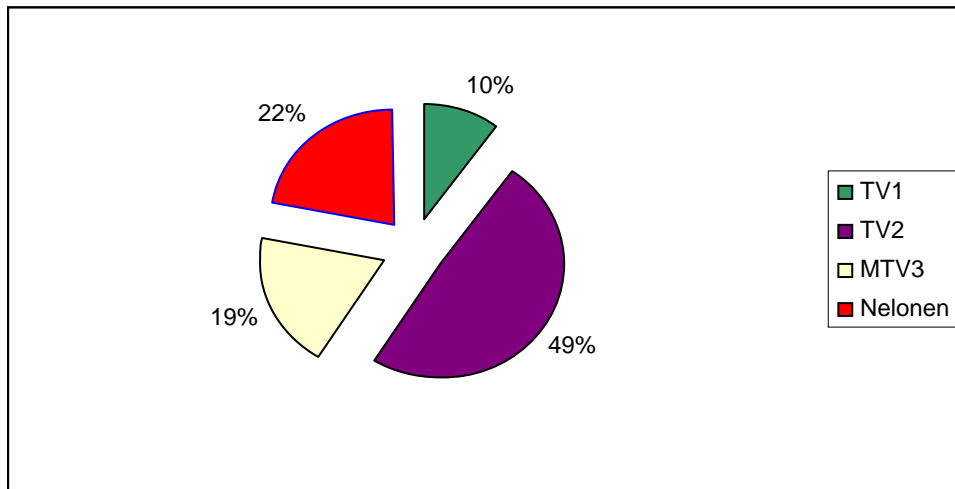

5.3 Julkisen palvelun erityisyleisöjen ohjelmat: lastenohjelmat

Suomalaisen television lastenohjelmien tarjonta ei ole ainoastaan julkisen palvelun varassa: lastenohjelmia löytyy myös kaupallisilta analogisilta kanavilta. **Kuvio 5.3** havainnollistaa kuitenkin, että YLE:n kanavien tarjonta muodosti enemmistön eli 60 prosenttia analogisesta lastenohjelmatarjonnasta. Vaikka YLE:n lastenohjelmien kokonaistarjonta oli pysynyt samana edellisvuosiin verrattuna (ja jopa hieman kasvanut vuodesta 2004), TV1 lähetti nyt vain 10 prosenttia lastenohjelmista, kun muutamaa vuotta aiemmin kanavan osuus oli ollut jopa viidennes. Tämä on seurausta TV1:n ja TV2:n työnjaosta lastenohjelmien osalta.

Kun sekä Yleisradio että kaupalliset analogiset täyden palvelun kanavat sisällyttivät ohjelmistoihinsa tarjontaa lapsille, oli FST-D digikanavista käytännössä ainoa lastenohjelmia tarjoava, joskin myös YLE24-kanavalla nähtiin satunnaisesti kestoaltaan lyhyitä lastenohjelmia. Suhteutettuna kanavien kokonaistarjontaan lastenohjelmat saivat jopa kuudesosan TV2:n tarjonnasta, 12 prosenttia FST-D:n ohjelma-ajasta, kahdeksan prosenttia Nelosen ohjelmistosta, kuusi prosenttia (eli hieman enemmän kuin vuonna 2004) MTV3:n ohjelmistosta ja vajaat kolme prosenttia TV1:n tarjonnasta (**taulukko 5.3.1**).

Kuvio 5.3. Lastenohjelmien analogisen tarjonnan jakautuminen kanavittain 2005 (%)

Taulukko 5.3.1. Lastenohjelmien osuus kanavittain 2005 (% ja h/vko)

	%	h/vko
TV1	2,8	3,1
TV2	16,6	14,7
MTV3	6,1	5,8
Nelonen	7,5	6,7
<i>Analog. yht.</i>	7,9	30,3
FST-D	12,1	5,2
YLE24	0,5	0,4
<i>Digit. yht.</i>	1,7	5,6

Taulukko 5.3.2 osoittaa, että lastenohjelmien korkea kotimaisuusaste oli YLE:n kanavien ominaispiirre. Kaupallisista kanavista Nelonen lähetti myös runsaasti suomalaista tarjontaa, jota käytännössä edusti edellisvuosien tapaan useasti viikossa lähetetty puolituntinen *Buus-teri*-ohjelma. Selvästi vähiten kotimaisia lastenohjelmia lähetti MTV3. Myös eurooppalaista tarjontaa löytyi kaikilta kanavilta, erityisesti MTV3:lta. Pohjois-Amerikassa tuotetut ohjelmat olivat samoin hyvin edustettuina niin MTV3:n kuin Nelosen ja TV2:n lastenohjelmistoissa. ”Muun maailman” tarjontaa löytyi suhteessa eniten MTV3:lta (esim. japanilainen *Hamtaro*) ja TV2:lta (esim. australialaiset *Vili Vilperi* ja *Tervemenoa ötökät*).

Taulukko 5.3.2. Lastenohjelmien alkuperä kanavittain 2005 (%)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	FST-D	YLE24
Suomi	86,5	47,9	10,1	48,6	60,3	32,1
Muut Pohjoismaat	7,5	0,2	9,0	4,7	18,4	19,2
Muu Eurooppa	4,0	14,0	23,3	9,5	15,1	28,1
Pohjois-Amerikka	-	27,7	38,5	36,1	-	20,6
Muu maailma	-	10,5	19,1	1,2	6,1	-
Yht.	100	100	100	100	100	100

6 VERTAILU RUOTSALASEEN TELEVISIOTARJONTAAN 2005

Ruotsin Granskningsnämnden för radio och TV on vuodesta 1997 alkaen tutkinut ja kuvannut ruotsalaista televisiotarjontaa vuosittaisissa raporteissa,²³ osin tämän selvityksen tapaan. Kuten *Suomalainen tv-tarjonta 2001-, 2002-, 2003- ja 2004 -raporteissa* (Aslama & Karlsson 2002, Aslama & Wallenius 2003, 2004, 2005), myös tässä on haluttu soveltuvin osin vertailla Suomen tilannetta Ruotsin tarjontaan. Edellisvuosista poiketen vertailuun on nyt sisällytetty myös ruotsalaisia ja suomalaisia digikanavia.

Ruotsin ja Suomen selvitykset jäljittävät televisiotarjonnan kehityssuuntauksia ja mahdollistavat karkean tason kanavavertailun ohjelmatarjonnan informatiivisuuden ja viihteellisyyden akselilla.²⁴ Tämän luvun vertailussa poiketaan hieman muualla tässä selvityksessä käytetystä luokittelusta. Ensinnäkin urheilu esitetään omana kategorianaan. Toiseksi informatiivisten, viihde- ja urheiluohjelmien suhteellisten kanavaosuuksien vertailu tehdään tässä ruotsalaisen selvityksen mukaisesti siten, että nämä kolme luokkaa yhdessä muodostavat sata prosenttia. Lasten- ja ”muiden” ohjelmien luokkia ei siis sisällytetä vertailuun lainkaan – toisin kuin muissa tämän raportin luvuissa.²⁵

Ruotsalainen televisiokenttä on osin suomalaisen kaltainen: siellä toimii kaksi julkisen palvelun kanavaa. Toisaalta Ruotsin kaupallinen televisio eroaa suomalaisesta siinä, että maanpäällisiä kanavia on vain yksi (TV4). Sen lisäksi Ruotsissa toimii useita satelliitti- ja kaapeliteitse välitettäviä kaupallisia kanavia. SVT1 ja SVT2 ovat Sveriges Televisionin, Ruotsin julkisen palvelun yleisradioyhtiön, kanavia ja vertautuvat siten YLE:n TV1- ja TV2-kanaviin. Lisäksi Granskningsnämnden för radio och TV:n vuotta 2005 käsittelevässä raportissa on tarkasteltu julkisen palvelun digitaalista tarjontaa: uutis- ja ajankohtaiskanava SVT24:ää sekä lastenohjelmiin keskittyvää Barnkanalenia ja asiaohjelmapainotteista Kunskapskanalenia. Kahden jälkimmäisen ohjelmia lähetetään samalla kanavalla ja siksi ne raportoidaan yhtenä kokonaisuutena (B/K). Näiden ohella Granskningsnämndenin tutkimuksen kohteina ovat seuraavat kaupalliset kanavat: TV4, TV3, Kanal 5, ZTV ja TV8, sekä uutena kanavana TV4:n sisarkanava TV4+ (vrt. kanavakuvaukset liitteessä 4).

Taulukko 6 kuvaa ruotsalaisten ja suomalaisten kanavien informatiivista, viihteellistä ja urheiluohjelmatarjontaa viikkotunteina. Se havainnollistaa sen, että Ruotsissa kaupallinen tarjonta on määrällisesti huomattavasti runsaampaa sekä kokonaisuudessaan että kanava-kohtaisesti. Julkisen palvelun analoginen tarjonta on osapuilleen yhtä suurta, mutta ruotsalaiset SVT:n digikanavat lähettävät YLE:n kanavia enemmän ohjelmaa. Merkittävää muutosta vuodesta 2004 vuoteen 2005 ei tuntimäärissä ole juuri tapahtunut. Tosin toisin kuin edellisvuonna ruotsalainen TV4 oli nyt selvästi kasvattanut informatiivista tarjontaansa;

²³ Ks. GRN (2006); siitä ja muista raporteista lisätietoja, ks. www.grn.se.

²⁴ Informatiivisia ohjelmatyyppejä ovat uutiset, ajankohtaisohjelmat, asiaohjelmat, palvelu- ja harrasteohjelmat, opetusohjelmat sekä kulttuuriohjelmat. Viihteellisiä ohjelmia ovat urheilu, kotimainen fiktio, ulkomainen fiktio, elokuva ja viihde. Luokittelun ulkopuolelle jäävät lastenohjelmat ja muut ohjelmat. Ks. myös liite 1.

²⁵ Lisäksi prime time -aika on GRN-raportissa määritelty hieman toisin kuin tässä raportissa: edelliseen lasketaan ohjelmat, jotka alkavat aikavälillä 19.00–21.59, kun taas Suomea koskevassa analyysissä parhaaseen katse-luokaan lasketaan aikavälillä 18.05–22.05 alkaneet ohjelmat. Koska kyse on kuitenkin suhteellisista osuuksista ja lavean informaatio-viihde-urheilu-skaalan vertailusta, määritelmäerolla ei ole käytännössä merkitystä.

mahdollisesti sisarkanavansa viihteellisemmän profiilin vuoksi. Lisäksi SVT:n täyden palvelun pääkanavat SVT1 ja SVT2 olivat yhteensä lisänneet hieman tarjontaansa.

Taulukko 6. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien määrä Suomen ja Ruotsin kanavilla 2005 (h/vko)²⁶

	Informaatio	Viihde	Urheilu	Yhteensä
Ruotsi – julkinen palvelu				
SVT1	46	49	11	106
SVT2	48	26	9	83
SVT24 (digi)	105	4	18	127
B/K (digi)	28	73	-	101
Ruotsi – kaupalliset kanavat				
TV4	42	106	12	160
TV4+	31	80	18	129
TV3	4	151	1	156
Kanal 5	12	141	5	150
ZTV	1	162	5	167
TV8	163	5	-	168
Suomi – julkinen palvelu				
TV1	71	32	3	106
TV2	34	25	15	74
YLE24 (digi)	73	-	5	78
YLE Teema (digi)	46	14	-	60
FST-D (digi)	21	15	1	37
Suomi – kaupalliset kanavat				
MTV3	28	53	8	89
Nelonen	22	52	8	82
Subtv (digi)	17	65	-	82
Urheilukanava (digi)	2	-	63	65

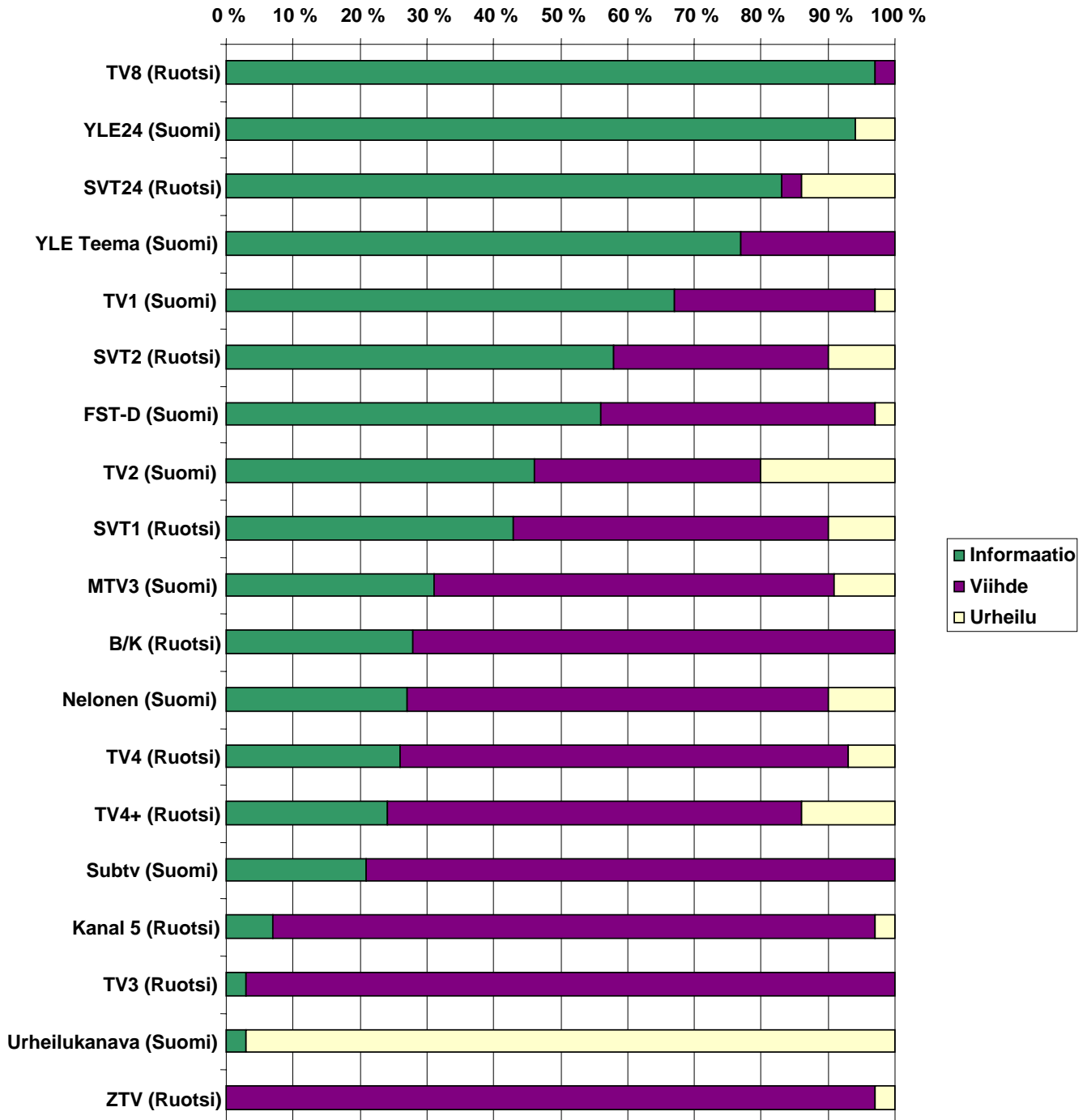
Kuviot 6.1 ja 6.2 kertovat informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuuksista kullakin kanavalla, toisaalta koko tarjonnan osalta, toisaalta parhaaseen katseluaikaan. Kanavat on järjestetty kummassakin kuviossa informatiivisen ohjelmatarjonnan osuuden mukaan.

Kuten **kuvio 6.1** osoittaa, ruotsalaisen uutiskanavan TV8:n kokonaistarjonta sisälsi eniten informatiivisia ohjelmia, sillä sen ohjelmistosta ei löytynyt käytännössä urheiluohjelmia ja vain muutama prosentti viihdeohjelmia (useat *talkshow*-tyyppisiä ohjelmia). YLE24 oli TV8:n kaltainen, mutta sisälsi viihteen sijaan urheilua. Kolmas profiililtaan samantyyppinen kanava oli ruotsalainen julkisen palvelun digikanava SVT24, joka tarjosi informatiivisten ohjelmien ohella hieman viihdettä ja kuudenneksen urheilua. YLE Teema oli marsijärjestyksessä seuraavana, ja sitä seurasivat suomalaiset ja ruotsalaiset täyden palvelun kanavat TV1 sekä sen ruotsalainen vastine SVT2, digitaalinen FST-D, TV2 ja sen vastine SVT1 sekä MTV3. Erikoistunut julkisen palvelun B/K asemoitui yllättävän viihteelliseksi koko tarjonnassaan. Nelonen, TV4 ja TV4+ omasivat tällä karkealla mittarilla mitattuna hyvin samankaltaiset profiilit. Subtv erosi näistä siten, että sen tarjonnasta puuttui urheilu täysin.

²⁶ Ruotsin raportin mukaisesti taulukko ei sisällä lasten- ja muiden ohjelmien tuntimääriä. Tuntimäärät ilmoitetaan täysin tunteina, toisin kuin tämän selvityksen muissa luvuissa. Digi-merkintä viittaa tässä yhteydessä terrestriaaliseen digikanavaan (ks. kanavakuvaukset, liite 4).

Kanal 5 ja TV3 olivat selvästi viihdekanavia, ja pienimmät informatiivisuusasteet olivat hyvin erikoistuneilla Urheilukanavalla sekä musiikkikanava ZTV:llä.

Kuvio 6.1. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuudet Suomen ja Ruotsin kanavilla 2005 (%)

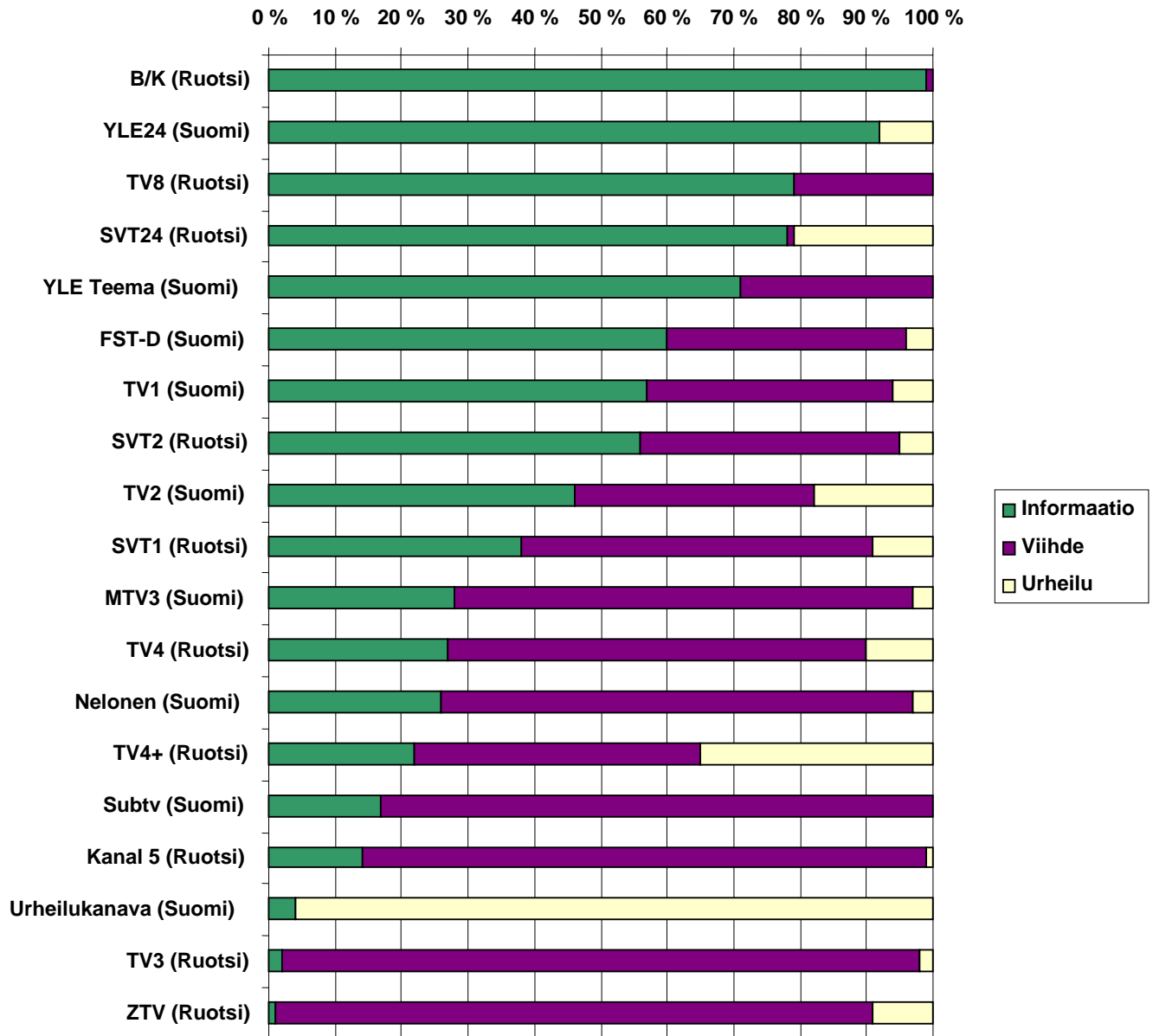

Kuvio 6.2 havainnollistaa, että parhaaseen katseluaikaan kanavien marssijärjestys informatiivisuuden mukaan muuttuu vain hieman. Selvän poikkeuksen tekee B/K, joka iltaisin keskittyi asiaohjelmiin: sen profiili informatisoitui prime time -aikaan huomattavasti. Samoin asiapainotteinen TV8 tarjosi enemmän viihteellistä ohjelmaa iltaisin. Kun Suomen TV1 kar-

si selvästi informatiivisuuttaan parhaaseen katseluaikaan, sen ruotsalainen vastinpari SVT2 ei juuri muuttanut profiiliaan. Sama tapahtui käänteisesti TV2:n ja SVT1:n osalta: edellinen säilytti profiilinsa samanlaisena myös iltaisin, kun taas jälkimmäinen lisäsi viihteellisten ohjelmien osuutta. Kaupalliset täyden palvelun kanavat MTV3 ja sen ruotsalainen vastine TV4 eivät juuri muuttuneet iltaisin. Nelosen muutos on urheilun vähentäminen, TV4+ taas lisäsi sen osuutta runsaasti. Subtv, Kanal 5, TV3 ja ZTV olivat iltaisinkin selvästi viihdekanavia ja Urheilukanava nimensä mukaisesti käytännössä täysin urheiluun keskittynyt.

Yleisesti ottaen Suomen ja Ruotsin järjestelmät muistuttavat yllättävän paljon toisiaan: analogiset julkisen palvelun kanavat SVT1, SVT2, TV1 ja TV2 ovat samankaltaisia; samoin kaupalliset MTV3 ja TV4. Vaikka ruotsalaiseen järjestelmään kuuluu useampi viihdekanava, kuviot havainnollistavat että kummankin maan järjestelmä rakentuu yhdistelmästä erikoistuneita ja yleiskanavia, joiden profiilit asettuvat laveasti informatiivisen ja viihdepainotteisen tarjonnan jatkumolle.

Kuvio 6.2. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuudet ruotsalaisilla ja suomalaisilla kanavilla parhaaseen katseluaikaan 2005 (%)

7 ERITYISOSIO: NAISET JA MIEHET UUTISISSA 2005

WHO
MAKES THE
NEWS?

Uutisten ihmiskuvaa tarkastelevan kansainvälisen Global Media Monitoring – Who Makes the News? -projektin (GMMP) tutkimuspäivä, keskiviikko 16. helmikuuta 2005, ajoittui *Tv-tarjonta*-selvityksen otosviikolle 7 ja tarjosi siten mahdollisuuden sisällyttää tasa-arvonäkökulmaan liittyvä tapaustutkimus tähän selvitykseen. GMMP on yhden uutispäivän poikkileikkaus, jonka tavoitteena on valottaa määrällisen analyysin avulla naisten ja miesten esiintymistä uutisissa, toimittajuuden merkitystä uutisten ihmiskuvalle sekä tasa-arvoasioita tai sukupuolirooleja käsittelevien teemojen näkyvyyttä. GMMP on toteutettu vuosina 1995, 2000 ja 2005. Joka kierroksella mukana on ollut yli 70 maata ja täten projekti on laajin koskaan toteutettu nk. gender-tutkimushanke. Vuoden 2005 projektiin osallistui 76 maata ja kokonaisaineistoksi kertyi 12 893 uutisjuttua. (Gallagher 2005.)

Tämän selvityksen yhteydessä ei tarkastella vain televisiouutisia, vaan GMMP:n mukaisesti myös lehdistöä ja radiota. Suomessa keskeisistä sähköisistä uutislähetyksistä otettiin analysoitaviksi televisiosta TV1:n kello 20.30:n lähetys sekä kello 18.15 lähetetty *TV-Nytt*, MTV3:n *Seitsemän uutiset* ja Nelosen *Kahdeksan uutiset*; radiosta puolestaan YLE:n *Päivän peili* ja *Aktuellt*. Kansainvälisen projektin ohjeistusta noudattaen aineistoksi valittiin suurilevikkisiä sanomalehtiä: *Helsingin Sanomat*, *Aamulehti*, sekä suurin ruotsinkielinen *Hufvudstadsbladet*. Mukana ovat myös levikkiensä vuoksi ilmaisjakelulehdet *Metro* ja *Uutislehti 100*. Sähköisten viestimien uutiset on koodattu kokonaisuudessaan, kun taas lehdistä on mukaan sisällytetty etusivulle nostetut aiheet. Suomen aineistoon sisältyi yhteensä 92 uutisjuttua.²⁷

Helmikuun 16. päivän poikkileikkaus suomalaisista uutisista kertoo siitä, että toimittajakunnassa sukupuolijakauma on kovin tasainen mutta että naisten osuus uutisten toimijoista (juttujen ”päähenkilöistä”, haastateltavista, jne.) on huomattavasti pienempi kuin miesten eli ainoastaan alle 30 prosenttia (kuviot 6.1 ja 6.2).²⁸ Naisten osuus uutisten toimijoina myötä-

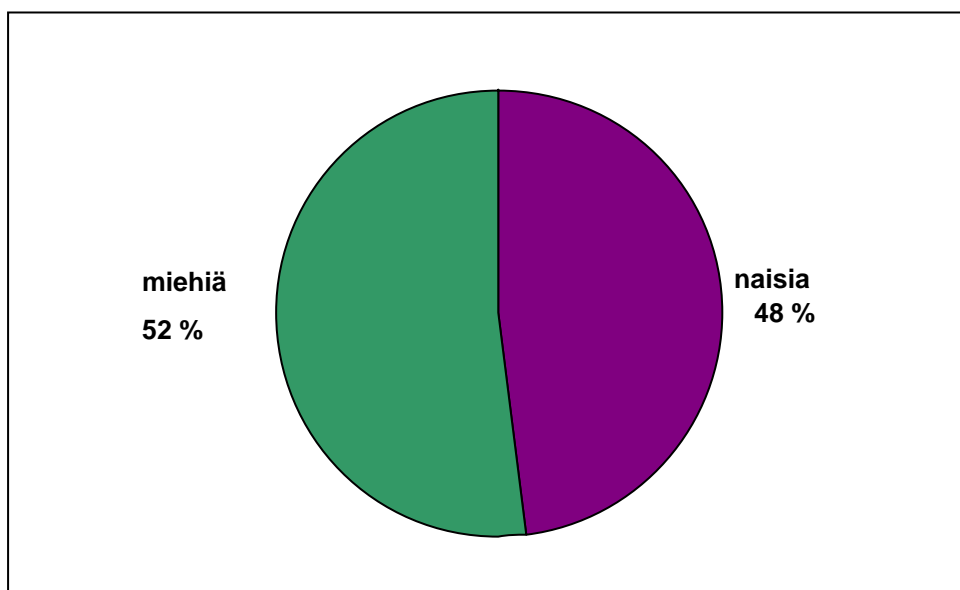
²⁷ Suomen aineiston koodasi Eva Nummelin.

²⁸ Toimijoiksi on tässä koodattu kaikki nimetyt toimijat siinä järjestyksessä kun he nousevat jutusta esiin. Nimetyillä toimijoilla tarkoitetaan joko nimeltä mainittuja tai muuten identifioituja toimijoita (helsinkiläiset, naispapat, Nokia). Toimijat on koodattu vain kerran, vaikka heidät mainittaisiin tai heitä haastateltaisiin jutussa useampaan otteeseen. Suomen yhden päivän poikkileikkausaineistossa oli yhteensä 391 toimijaa.

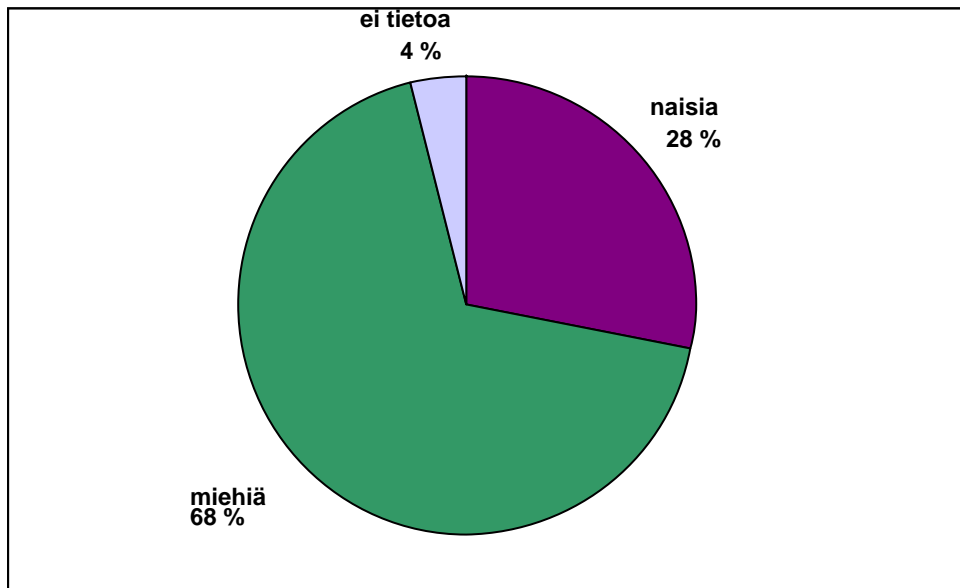
lee vuoden 2002 tuloksia suomalaisista tv-uutisista (Aslama & Wallenius 2003): silloin viikon määrällinen kartoitus osoitti, että suomalaiset pääuutislähetykset olivat keski-ikäisten miesten kansoittamia, eikä muutosta aiempiin tutkimuksiin vuosilta 1989 ja 1995 ollut juuri tapahtunut.

Koska kyseessä on vain päivän aineisto, ei eri välineiden vertailu kerro yksittäisen maan osalta validia tietoa, mutta verrattuna 76 maan kokonaisaineistoon se antaa suuntaa: helmikuun 16. päivän 2005 uutisissa niin Suomessa kuin globaalistikin tasaisin toimijoiden sukupuolijakauma oli televisiossa, epätasaisin radiossa (vrt. Gallagher 2005).

Kuvio 7.1. Toimittajien sukupuoli 16.2.2005 uutisissa (%)

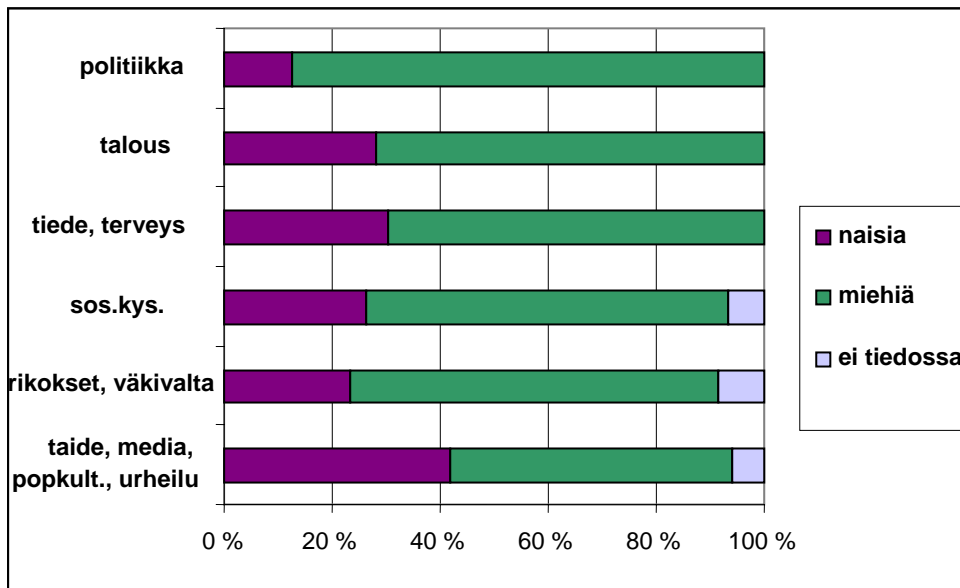
Kuvio 7.2. Toimijoiden sukupuoli 16.2.2005 uutisissa (%)²⁹

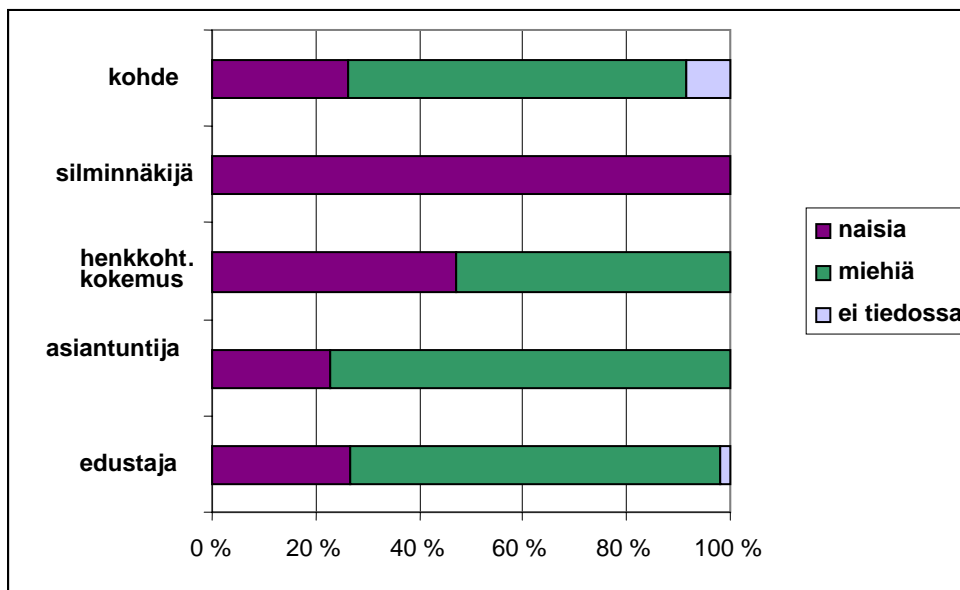
Naisten ja miesten esiintyminen uutisten toimijoina näyttäisi osin riippuvan jutun aiheesta. **Kuvio 6.3** havainnollistaa, että perinteisesti ja stereotyyppisesti miehisiksi ja ”koviksi aihepiireiksi” (vrt. esim. Sana 1995a; Savolainen 1995) luetut politiikka ja talous ovat sitä myös suomalaisissa uutisissa vuonna 2005. Vaikka miestoimijat muodostavatkin enemmistön kaikissa aihetyypeissä, sukupuolijakauma oli melko tasainen uutisissa, jotka käsittelivät taide, mediaa, populaarikulttuuria ja julkisuuden henkilöitä sekä urheilua. **Kuvio 6.4** puolestaan viittaa siihen, että miehet olivat otospäivän uutisissa naisia jonkin verran useammin jutun ”päähenkilöitä”, kohteita. Miehillä oli myös naisia useammin uutisissa virallinen asema, kuten asiantuntijan tai tietyn organisaation edustajan rooli.

²⁹ ”Ei tietoa” -luokka tarkoittaa, että toimijana on instituutio, esim. valtio tai yritys.

Kuvio 7.3. Toimijat ja uutisaiheet 16.2.2005 uutisissa (%)

Kuvio 7.4. Toimijat ja roolit 16.2.2005 uutisissa (%)

Taulukko 7.1 vertailee Suomen tilannetta ja 76 maan keskiarvoa. Koska kyseessä on vain yksi uutispäivä, prosentuaalinen rinnastus voi antaa ainoastaan suuntaviivoja. Kuitenkin globaalisti on nähtävissä sama ristiriita kuin Suomen toimittajien ja toimijoiden sukupuolijakaumissa: uutisia tekevät yhtäläillä niin miehet kuin naisetkin, mutta miesten näkyvyys toimijoina oli selvästi suurempaa. Samoin GMMP-aineistossa todentuu politiikan, talouden ja rikosaiheiden miesvaltaisuus. Toisaalta naiset olivat miehiä useammin uhreja. Toimittajan sukupuoli ei näyttänyt vaikuttavan jutun aiheeseen, eikä myöskään siihen, onko jutussa nais-toimijoita. Naisten hiljainen näkymättömyys uutisten toimijoina onkin suurin yksittäinen tasa-

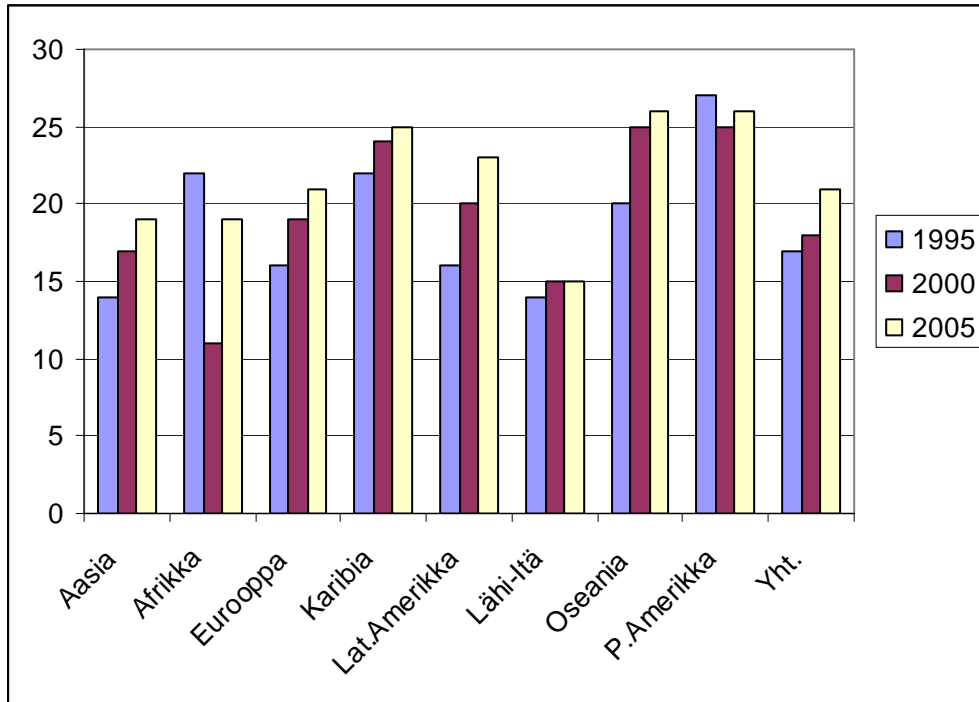
arvoa haastava tekijä. Selvästi stereotyyppisiä uutisia – tai toisaalta selvästi stereotyyppioita rikkovia juttuja – ei aineistosta löytynyt kuin muutama prosentti. Tasa-arvoasiat eivät myöskään olleet merkittävä uutisaihe.

Taulukko 7. Suomi ja 76 maan keskiarvo -vertailu

GMMP 2005	Suomi		Globaali	
	% naisia	% miehiä	% naisia	% miehiä
Toimijat	29	71	21	79
<i>Aiheet:</i>				
taide, populaarikulttuuri, urheilu	42	58	28	72
sosiaaliset kysymykset	29	71	28	72
rikokset, väkivalta	26	74	22	78
tiede, terveys	31	69	22	78
talous	30	70	20	80
politiikka, hallinto	15	85	14	86
<i>Roolit:</i>				
mielipide	--	--	34	66
kokemus	47	53	31	69
silminnäkijä	100	--	30	70
kohde	30	70	23	77
asiantuntija	23	77	17	83
edustaja	27	73	14	86
uhrin roolissa	11	2	19	3
Toimittajat	48	52	43	57
<i>Aiheet:</i>				
taide, popkult, urheilu	50	50	35	65
sos.kys.	65	35	40	60
rikokset, väkivalta	25	75	33	67
tiede, terveys	40	60	38	62
talous	50	50	43	57
politiikka, hallinto	44	56	32	68
% naistoimijat x toimittajat	29	23	25	20
Sisällöt				
Stereotyyppioita rikkovat jutut (%)	3		3	
Stereotyyppioita tuottavat jutut (%)	2		6	
Tasa-arvoa käsittelevät jutut (%)	2		4	

Global Media Monitoring -tulosten tarkastelu vuosilta 1995, 2000 ja 2005 (**kuvio 7.5**) viittaa siihen että vaikka yhteiskunnan rakenteet ja arvot muuttuvat, naisten osuus uutisissa pysyy samalla tasolla vuodesta toiseen. Samansuuntaisia havaintoja on tehty esimerkiksi uutisten maailmankartasta, joka globalisaation edetessä näyttäytyy edelleen yhtä länsikeskeisenä kuin neljännesvuosisata aiemmin (esim. Kivikuru & Pietiläinen 1998). Globaalista näkökulmasta naistoimijoiden osuus uutisissa on kuitenkin ollut hienoisessa kasvussa viimeisten 11 vuoden ajan. Maantieteellisten alueiden mukainen tarkastelu osoittaa lisäksi, että naisten näkyvyys eurooppalaisissa uutisissa ei ole erityisen korkeaa vaan vastaa maailmanlaajuista keskiarvoa. (Gallagher 2005.)

Kuvio 7.5. Naisten osuus uutisten toimijoista alueittain GMMP-tutkimuspäivinä 1995, 2000 ja 2005 (%)

Tasa-arvokysymykset ja mediasisältöjen ihmiskuva eivät liity ainoastaan uutisiin. Paljastava esimerkki on pohjoiseurooppalainen kartoitus television parhaasta katseluajasta. Suomen (YLE), Ruotsin (SVT), Norjan (NRK), Hollannin (NOS), Tanskan (DR) ja Saksan (ZDF) yleisradiot tutkivat vuonna 1997 viikon verran ohjelmistojaan (Who speaks 1998, www.yle.fi/gender), ja 350 tunnin aineisto osoitti, että pohjoiseurooppalaisesta julkisen palvelun televisiossa naisia oli vain kolmannes kaikista toimijoista. Aihealueet noudattelivat stereotyyppioita: naisten aiheita olivat terveys, sosiaaliset kysymykset ja ihmissuhteet, kun miehiä esiintyi puolestaan ohjelmissa, jotka käsittelivät teknologiaa, tiedettä, urheilua ja rikoksia. Naiset eivät muodostaneet enemmistöä missään ohjelmatyypissä, eivät edes lasten-ohjelmissa, joissa heitä oli eniten eli 44 prosenttia toimijoista. Toimijaroleissa naisia esiintyi vähiten asiantuntijoina (20 % naisia) ja poliitikoina (28 % naisia).³⁰

Vaikka median ympäröivää yhteiskuntaa stereotyyppisempi ihmiskuva on puhuttanut tutkijoita monesta näkökulmasta, GMMP:n kaltaista määrällistä monitorointia käytetään useimmiten journalismikritiikkinä. Monissa tulkinnoissa uutisten muotoa ja tekorutiineja on väitetty niin vakiintuneiksi, etteivät ne reagoi kulttuurisiin muutoksiin vaan pitäytyvät vanhoissa hierarkioissa. Samalla uutiskriteerien ja -rutiinien on sanottu osin väheksyvän yksityisen ja arkielämän aluetta, jonka piirissä tapahtuvat asiat ovat perinteisesti olleet erityisesti naisille merkittäviä. Siksi GMMP sekä lukuisat muut tutkimukset ovat kritisoineet journalismin julkisen ja yksityisen sekä ”kovien” ja ”pehmeiden” aiheiden arvohierarkioita, jotka ovat selvästi sukupuolittuneita. Toisaalta on todettu, että vaikka yksityisen alue on 1980- ja 1990-luvuilla muuttunut yhä mediakelpoisemmaksi journalismissa, ja siten osaltaan edistänyt naisten medianäkyvyyttä, ei kehitys ole välttämättä merkinnyt sukupuolirepresentaatioiden tasa-arvoistumista ja moninaistumista vaan journalismin viihteellistymistä ja ”intimisaatiota”: naiset ja

³⁰ Muusta suomalaisesta television naiskuvatutkimuksesta esim. Nikunen ym. 1996 (viihde ja fiktio) ja Sana 1995b (lastenohjelmat).

naisten aiheet kelpaavat keventämään ja markkinoimaan vakavampaa journalismia (van Zoonen 1991). Samoin esimerkiksi mediavälitteisen politiikan popularisoituminen on tuonut naispoliitikkoja julkisuuden valokeilaan. Mutta määrä ei merkitse laatua: kun yksityisen esille nostaminen näyttäisi inhimillistävän miespoliitikkojen julkisuuskuvaa, naisten osalta pääaiheiksi nousevat helposti niin ulkonäkö kuin ihmissuhteetkin (vrt. esim. van Zoonen 1998; Aslama & Jääsaari 1997, 2004).

GMMP:n tulokset eivät kerro uutta asiaa pelkästään tästä päivästä, sillä jo vuosikymmeniä sitten osoitettiin (esim. Tuchman 1978, Gallagher 1980), että perinteisesti naiset ovat mediasällöissä aliedustettuina. Samat tutkimukset havainnollistivat myös sitä, että naiset esitetään usein stereotyyppisissä, passiivisissa rooleissa ja heillä on siten harvemmin auktoriteettiasema – ja että ulkonäkö on keskeinen tekijä naisten pääsyssä mediajulkisuuteen. Globaali uutispäivän poikkileikkaus vuonna 2005 todentaa, että naisten perhetaustaan (vaimo, äiti) viitataan uutisissa kolme kertaa useammin kuin miesten yksityiseen rooliin. Samoin naisten ikä on edelleen keskeinen tekijä heidän pääsyssään uutisiin: kolme neljäsosaa uutisten nais-toimijoista on alle 50-vuotiaita, kun puolet miestoimijoista on yli 50-vuotiaita. Naiset ovat myös miehiä useammin sanomalehtiutisten kuvituksena. (Gallagher 2005.)

GMMP:n kaltainen median ihmiskuva- ja tasa-arvokysymyksiä käsittelevä analyysi ei perustu joukkoviestinnän tutkimuksen 1960- ja 70-lukujen ”transformaatiomalliin” eli näkemykseen mediasisältöjen arvomaailman siirtymisestä suoraan käytäntöön. Silti voidaan kysyä, mitä joukkoviestimistä kertoo se, että näinkin karkeasti mitattuna uutisten ihmiskuva on kovin konventionaalinen ja että muutos tapahtuu pienin ja hitain askelin.³¹

³¹ GMMP-organisaation kanssa on sovittu, että tutkimuksen Suomen tuloksia voidaan julkaista tässä raportissa ja niihin voidaan viitata tämän raportin kautta. Globaali raportti on saatavissa internet-osoitteesta www.whomakesthenews.org. GMMP-aineistoa käytettäessä tulee kuitenkin ottaa huomioon seuraavat seikat:

“GMMP 2005 is licensed under creative commons using an Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.5 deed. GMMP 2005 is co-ordinated by the World Association for Christian Communication (WACC), an international NGO which promotes communication for social change, in collaboration with Margaret Gallagher, consultant for the project and the data analyst, Media Monitoring Project (MMP), South Africa.

The data for GMMP 2005 was collected through the collective voluntary effort of hundreds of organizations including gender and media activists, grassroots communication groups, academics and students of communication, media professionals, journalists associations, alternative media networks and church groups.

Noncommercial. You may not use this work for commercial purposes. No derivative Works. You may not alter, transform, or build upon this work. For any use or distribution, you must make clear to others the license terms of this work. Your fair use and other rights are in no way affected by the above.”

8 LOPUKSI

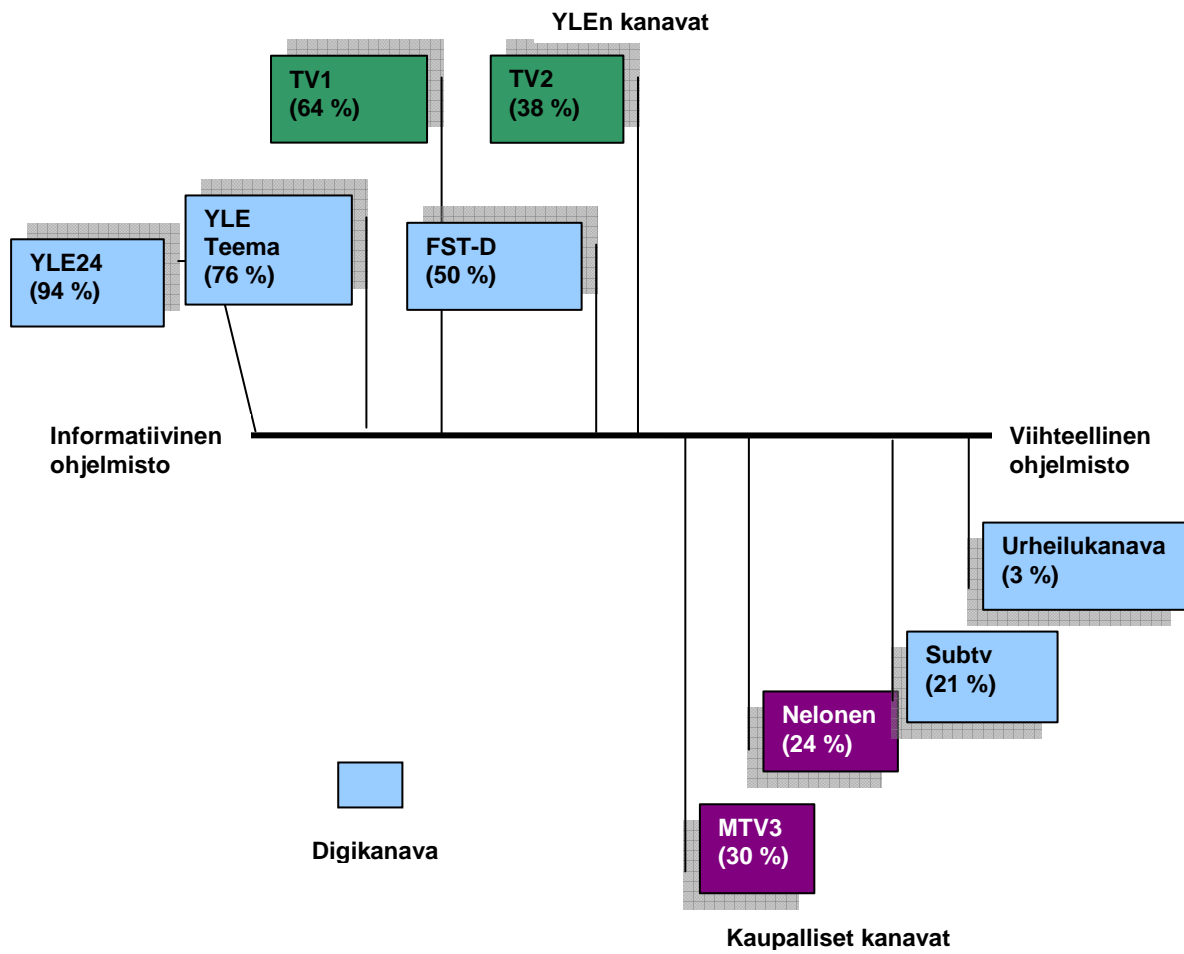
Suomalainen televisiotarjonta vuonna 2005 ei merkittävästi eroa edellisvuosien tarjonnasta. Kaikkien yhdeksän kanavan yhteenlaskettu monipuolisuus oli tosin laskenut jonkin verran: sekä analoginen järjestelmä että erityisesti digitaalinen järjestelmä erikseen olivat kaventaneet ohjelmistojaan. Silti suomalainen televisio oli vuonna 2005 kokonaisuudessaan ohjelmistoiltaan edelleenkin erittäin monipuolinen.

Kiinnostavaa on, että vaikka analoginen tarjonta oli kokonaisuudessaan vuodesta 2004 poiketen (ja aiemmille vuosille tyypillisesti) digitaalista monipuolisempaa, digitaalinen järjestelmä ohitti analogisen parhaan katseluajan monipuolisuudessa. Tämä viittaa siihen, että analogiset kanavat kilpailevat iltaisin samankaltaisemmalla ohjelmistolla kuin FST-D:tä lukuun ottamatta hyvinkin erikoistuneet digikanavat. Toisaalta se, että edellisvuosien tapaan analoginen ja digitaalinen tarjonta muodostivat yhdessä monipuolisemman kokonaisuuden kuin erikseen, ennustaa laveaa ohjelmakirjoa tulevalle digiajalle.

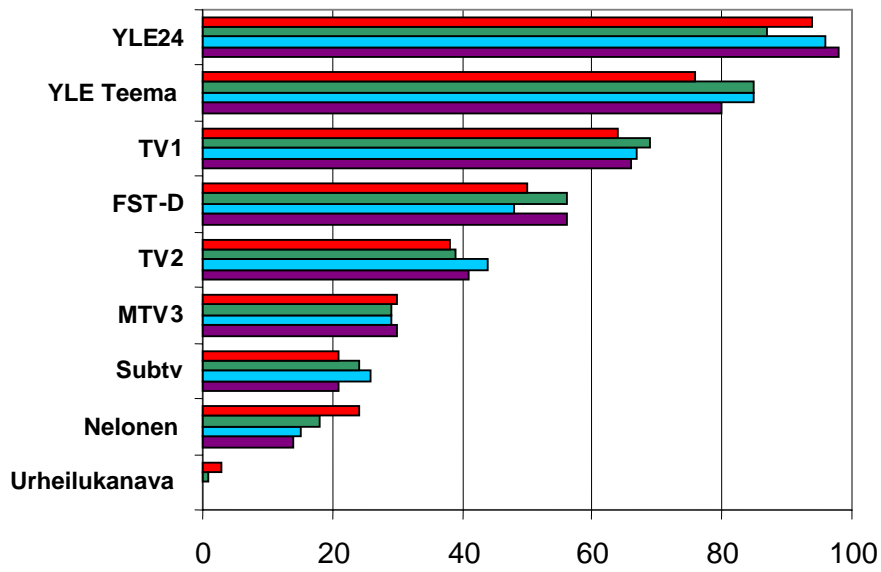
Vaikka esimerkiksi erilaisuusindeksi (luku 4, **taulukko 4**) osoittaisi kanavien erilaistumistrendin kääntyneen laskusuuntaan, on työnjako kanavien välillä yhä selvää. Jo analogisen ja digitaalisen järjestelmän yhteinen monipuolisuus kuvastaa niiden työnjakoa. Samoin sitä havainnollistaa **kuvio 8.1**, joka kuvaa kuinka tasaisesti analogiset ja digitaaliset kanavat yhdessä asettuvat informatiivisuus–vihteellisyys-akselille. Erottautuminen on ollut alusta lähtien digitaalisten kanavien perusta, mutta se on käynyt yhä selvemmäksi myös Yleisradion analogisessa tarjonnassa (kanavatoimeksiannot, ks. esim. Hujanen 2002). Toisin kuin monet medialoustieteilijät ovat pelänneet (esim. Meier 2003), kanavien määrän lisääntyminen ei ole tuottanut samankaltaista ohjelmistoa vaan maltillinen kilpailu pitää koko järjestelmän monipuolisuuden korkeana (Aslama ym. 2005, van der Wurff & van Cuilenburg 2001). Tämä johduttaa kanavien maltillisesta erilaistumisesta, joka on yleiseurooppalainen ilmiö ja varsinkin monikanavayhtiöiden strategia (van der Wurff 2005). YLE näyttää mieltävän analogisen tarjonnan kahden kanavan kokonaisuutena, vaikka TV1 ja TV2 ovatkin edelleen täyden palvelun kanavia.

Kuvio 8.2 puolestaan havainnollistaa sitä, miten yhdeksän kanavaa on asemoitunut informatiivisuus–vihteellisyys-akselille ensimmäisestä täydestä digivuodesta 2002 lukien. Vaikka kanavat ovat hieman vaihdelleet informatiivisten ohjelmien osuuksia ohjelmistoissaan, ne ovat pitäneet profiilinsa melko muuttumattomina näiden neljän vuoden ajan. Ainoastaan Nelonen ohitti Subtv:n informatiivisuudessa vuonna 2005: edellinen kasvatti informatiivisten ohjelmistojen osuutta selvästi, jälkimmäinen taas supisti sitä. Suomalaisten kanavien ohjelmaprofiilien kirjo todentuu siis jopa tällä karkealla skaalalla mitattuna.

Kuvio 8.1. Analogiset ja digitaaliset kanavat informatiivisuus–vihteellisyys-akselilla 2005 (% informatiivisia ohjelmia)

Kuvio 8.2. Analogisten ja digitaalisten kanavien informatiivisuus 2002–2005 (% informatiivisia ohjelmia)

LÄHTEET

- Aslama, Minna & Hellman, Heikki & Sauri, Tuomo (2005)
 Kilpailun ja toimilupapolitiikan vaikutukset tv-ohjelmiston monipuolisuuteen 1993–2002. Liiketaloudellinen aikauskirja 3/2005.
- Aslama, Minna & Jääsaari, Johanna (2004)
 Sillä silmällä. Naiset, populaari politiikka ja mediajulkisuus. Naistutkimus 4/2004.
- Aslama, Minna & Jääsaari, Johanna (1997)
 Kirsi, kiintiöt ja populaari julkisuus. Poliitiikka 3/1997.
- Aslama, Minna & Karlsson, Michael (2001)
 Suomalainen tv-tarjonta 2000. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 41/2001. Helsinki.
- Aslama, Minna & Karlsson, Michael (2002)
 Suomalainen tv-tarjonta 2001. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 41/2002. Helsinki.
- Aslama, Minna & Wallenius Jaana (2003)
 Suomalainen tv-tarjonta 2002. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 40/2003. Helsinki.
- Aslama, Minna & Wallenius Jaana (2004)
 Suomalainen tv-tarjonta 2003. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 58/2004. Helsinki.
- Aslama, Minna & Wallenius Jaana (2005)
 Suomalainen tv-tarjonta 2004. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 47/2005. Helsinki.
- Gallagher, Margaret (1980)
 Unequal opportunities: The Case of Women and Men in the Media. Paris: UNESCO.
- Gallagher, Margaret (2005)
 Who Makes the News? Global Media Monitoring Project. WACC.
- GRN (2006) = Granskningsnämnden för radio och TV (2006)
 Svenskt TV-utbud 2005. Granskningsnämndens rapportserie nr 20. Stockholm. www.grn.se
- GRN (2005) = Granskningsnämnden för radio och TV (2005)
 Svenskt TV-utbud 2004. Granskningsnämndens rapportserie nr 17. Stockholm. www.grn.se

- GRN (2004) = Granskningsnämnden för radio och TV (2004)
Svenskt TV-utbud 2003. Granskningsnämndens rapportserie nr 13. Stockholm.
www.grn.se
- Hellman, Heikki (1999)
From Companions to Competitors: The Changing Broadcasting Markets and Television Programming in Finland. Acta Universitatis Tamperensis 652. Tampere: University of Tampere.
- Hellman, Heikki (2001)
Diversity – An End in Itself? Developing a Multi-Measure Methodology of Television Programme Variety Studies. European Journal of Communication 2/2001.
- Kivikuru, Ullamaija & Pietiläinen, Jukka (toim.) (1998)
Uutisia yli rajojen. Ulkomaanuutisten maisema Suomessa. Helsinki: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Meier, Henk Erik (2003)
Beyond Convergence. Understanding Programming Strategies of Public Broadcasters in Competitive Environments. European Journal of Communication 3/2003.
- Moran, Andrew (2004)
Format Sales, International. Teoksessa Newcomb, Horace (toim.) Encyclopedia of Television (2nd edition), Volume 2 D-L. New York & London: Fitzroy Dearborn.
- Nikunen, Kaarina & Ruoho, Iris & Valaskivi Katja (1996)
Nainen viihteenä, mies viihdyttäjänä – viihtyykö katsoja? Yleisradion tasa-arvotoimikunnan julkaisuja A:1/1996. Helsinki: Yleisradio.
- Savolainen, Tarja (1995)
Naiset, uutiset ja feminismit. Teoksessa Sana, Elina (toim.) Naiset, miehet ja uutiset. Yleisradion tasa-arvotoimikunnan julkaisuja sarja A:1/1995. Helsinki: Yleisradio.
- Sana, Elina (toim.) (1995a)
Naiset, miehet ja uutiset. Yleisradion tasa-arvotoimikunnan julkaisuja sarja A:1/1995. Helsinki: Yleisradio.
- Sana, Elina (toim.) (1995b)
Naiset, miehet ja lastenohjelmat. Yleisradion tasa-arvotoimikunnan julkaisuja sarja A:2/1995. Helsinki: Yleisradio.
- Tuchman, Gaye (1978)
Hearth and Home: Images of Women and the Media. New York: Oxford University Press.
- Who Speaks (1998)
Who speaks in television? A comparative study of female participation in television programmes. www.yle.fi/gender. Luettu 15.2.2006.

- Van der Wurff, Richard & Jan van Cuilenburg (2001)
Impact of Moderate and Ruinous Competition on Diversity: The Dutch Television Market. *The Journal of Media Economics* 4/2001.
- Van der Wurff, Richard (2005)
Competition, Concentration and Diversity in European Television Markets. *Journal of Cultural Policy* 4/2005.
- Van Zoonen, Liesbet (1998)
Finally, I Have My Mother Back: Male and Female Politicians in Popular Culture. *Harvard International Journal for Press/Politics* 1/1998.
- Van Zoonen, Liesbet (1991)
A Tyranny of Intimacy? Women, Femininity and Television News. Teoksessa Dahlgren, Peter & Sparks, Colin (toim.) *Communication and Citizenship: Journalism and the Public Sphere in the New Media Age*. London: Routledge.

Liite 1: Ohjelmaluokitus

Suomalaista tv-tarjontaa tarkastellaan tässä raportissa 13-luokkaisen perusluokituksen kautta. Luokitus on lähellä tv-mittaritutkimuksen vuonna 1999 yhtenäistettyä luokitusjärjestelmää. Siten tämä raportti tarjoaa tietoa, joka vertautuu luontevasti kanavien omiin mittariaineistojen analyysihin. Samoin raportin ohjelmaluokitus mahdollistaa vuotuisen seurannan sekä muun jatkoraportoinnin.

Erot tv-mittariluokitukseen on tehty lähinnä tasoittamaan luokkien kokoja. Asiaohjelmien luokasta on irrotettu erilliseksi palvelu- ja harrasteohjelmien luokka. Toisaalta musiikin hyvin pieni luokka on yhdistetty kulttuuriin. Lisäksi tv-mittariluokituksesta poiketen kulttuuridokumentit sisältyvät tässä raportissa kulttuuriohjelmiin, eivät asiaohjelmiin.

Ohjelmaluokitusta on käytetty tässä raportissa 13 vuoden aineistoon ja se on osoittautunut toimivaksi. *Suomalainen tv-tarjonta 2000-* ja *2001-*raporteista (Aslama & Karlsson 2001 ja 2002) poiketen muutamat keskusteluohjelmat siirrettiin jo vuoden 2002 raportin (Aslama & Wallenius 2003) myötä ajankohtaisohjelmien luokasta asiaohjelmien luokkaan, ja sama tarkistus tehtiin vuoden 2004 raportissa myös *Sunnuntaivekkarin* (TV1) osalta. Tulosten kannalta muutokset eivät ole merkittäviä.

Raportin **perusluokituksen** ohjelmatyypit ovat seuraavat:

1 Uutiset (UUTI). Tähän luokkaan sisältyvät kanavien pääuutislähetykset sekä muut säännölliset uutislähetykset kuten *Viittomakieliset uutiset* (TV1), alueelliset uutislähetykset (TV2) tai *Kauppalehden talousuutiset* (MTV3). Uutisiksi on koodattu myös erilliset talousuutislähetykset. TV1:n *Aamu-TV*:n ja MTV3:n *Huomenta Suomen* uutislähetystä ei puolestaan ole eritelty erikseen, vaan ne on laskettu aamulähetysten mukana ajankohtaisohjelmiksi.

2 Ajankohtaisohjelmat (AJAN). Ajankohtaisohjelmia ovat säännölliset ajankohtaismakaasiinit ja -keskustelut kuten esim. *A-Studio*, *Atlas* tai *Lauantaiseura* (TV1), *OBS* ja *Pressi-klubi* (TV2). Lisäksi luokkaan kuuluvat TV1:n ja MTV3:n aamutelevisiolähetykset, myös MTV3:n *Ihana aamu*.

3 Asiaohjelmat (ASIA). Asiaohjelmiksi on luokiteltu erilaiset asia-, reportaasi- ja dokumenttiohjelmien sarjat kuten *Basaari*, *Prisma* (TV1), *Seportaasi* (FST/TV2) ja *60 minuuttia* (Nelonen). Samoin luokkaan kuuluvat saman genren perinteiset yksittäisohjelmat, jotka nekin usein esitetään yleisotsikon kuten *Ykkösdokumentti* (TV1), *Dokumenttiprojekti* (TV2) tai *Discovery* (Nelonen) alla. Lisäksi dokumentaariset lyhytelokuvat (tässä: alle 60 min) sisältyvät tähän kategoriaan. Asiaohjelmiin on aiempien vuosien tapaan tässä koodattu myös ”yleisiä teemoja” käsittelevät keskusteluohjelmat, joiden aiheet eivät kuitenkaan ole suoraan uutis- tai ajankohtaisohjelmien aihepiiristä. Näitä ohjelmia löytyy lähinnä YLE:n tarjonnasta (esim. *Inhimillinen tekijä*, *Sunnuntaivekkari*, *T-klubi*). Samoin tähän luokkaan on sisällytetty myös viihteen ja asian välimaastoon sijoittuvia ohjelmia. Tässä periaatteena on ollut, että asiaa ja dokumentaarisuutta sekä viihdettä yhdistävät ohjelmat, joista puuttuu varsinainen kilpailuelementti, luokitellaan asiaohjelmiksi (esim. TV2:n *Pikku enkelit*, MTV3:n *Olet mitä*

syöt, Nelosen *Siipat vaihtoon* ja Subtv:n *Sinkut Losissa*). Kilpailun ympärille rakennetut tosi-tv-tyyppiset ohjelmat on sijoitettu viihdeluokkaan.

4 Kulttuuriohjelmat sekä musiikkitapahtumat ja konserttitaltioinnit (KULT). Tähän luokkaan on sisällytetty yksittäiset kulttuuria käsittelevät dokumentit, esim. *Kulttuuridokumentti*-otsikon alle sijoitetut artistien ja taiteilijoiden henkilökuvat TV1:llä sekä elokuvia tms. käsittelevät *Näin tehtiin* -dokumentit MTV3:lla ja Nelosella. Samoin luokkaan kuuluvat sarjaluonteiset ohjelmat, esim. *Sininen laulu* -dokumenttisarja, *Kosmos* ja *Runoraati* (TV1) sekä *Ratatosk* (FST/TV2). Myös konserttitaltioinnit sisältyvät tähän luokkaan; musiikin ympärille rakennetut nk. estradiviihdeohjelmat puolestaan on sijoitettu viihde-luokkaan.

5 Palvelu- ja harrasteohjelmat (PALV) (ei tv-mittaritutkimuksen luokituksessa). Tämä on hybridi ohjelmaluokka, jonka yhteinen nimittäjä on keskittyminen nk. human interest- tai ihmisten yksityisen alueen teemoihin. Usein ohjelmia leimaa katsojien puhuttelemisen pikemminkin kuluttajina kuin kansalaisina. Tähän luokkaan sisältyvät siten selvät kuluttamiseen ja palveluun liittyvät ohjelmat kuten *Kuningaskuluttaja* (TV1), *Akuutti* (TV2), *Joka kodin asuntomarkkinat*, (MTV3); kuluttamisen ja harrastamisen välimaastossa sijaitsevat kodinhoitoon, ulkonäköön ja liikuntaan, sisustamiseen ja ruokaan liittyvät ohjelmat (esim. TV1:n *Antiikkia*, *antiikkia*, TV1/FST:n *Strömsö*, TV2:n *Makupalat*, MTV3:n *Elixir* tai Nelosen *Inno*); matkailuohjelmat (TV2:n *Matkapassi*, Nelosen *Shoppailumatkalla*); sekä harrasteohjelmat kuten esim. tietokonepelejä käsittelevä *tilt.tv* (MTV3). Luokkaan kuuluvat yleisemmistä yhteiskunnallisista piirteistään huolimatta myös sellaiset ohjelmat kuten *Poliisi-TV* (TV2) ja *Karpolla on asiaa* (MTV3) aiheiden yksityistävän ja yksilöitä palvelevan käsittelytavan vuoksi. Samoin luokkaan sisältyvät myös hengellisten teemojen ympärille rakentuvat ohjelmat kuten *Pisara* (TV2).

6 Urheilu (URHE). Urheiluohjelmiksi on luokiteltu sekä urheilutapahtumat (suorat ja nauhoitetut), urheilu-uutiset, että urheiluaiheiset ajankohtais- ja asiaohjelmat (esim. Nelosen *4-4-2: Suoraa puhetta futiksesta* tai Urheilukanavan *Olympiamitalistit* ja *Pelistudio*).

7 Kotimainen fiktio (KFIK). Kotimaisen fiktion luokka koostuu kotimaisista fiktiivisistä sarjoista (esim. TV1:n *Tahdon asia*, TV2:n *Rakastuin mä luuseriin*, MTV3:n *Käenpesä* sekä Nelosen *Kylmäverisesti sinun*), taltioidusta ja erityisesti tv:lle tuotetusta draamasta (myös tv-elokuvat). Lisäksi fiktiiviset lyhytelokuvat (tässä: alle 60 min) sisältyvät tähän kategoriaan.

8 Ulkomainen fiktio (UFIK). Ulkomaisen fiktion luokka vastaa kotimaisen fiktion luokkaa.

9 Elokuva (ELOK). Elokuviksi on koodattu sekä koti- että ulkomaiset fiktiiviset pitkät elokuvat, jotka on alun perin tehty elokuvateatterilevitykseen.

10 Lastenohjelmat (LAST). Tämä ohjelmaluokka perustuu kohderyhmään ennemminkin kuin ohjelmalyyppeihin sinänsä: se sisältää makasiiniohjelmia (esim. TV1/FST:n *BUU-klubben*, TV2:n *Pikku Kakkonen* sekä Nelosen *Buusteri*), viihteellistä kisaa (*Suuri kupla*, TV2; *Staraoke-laulupeli*, MTV3) ja fiktiota. Animaatioissa ero fiktio- ja lastenohjelmaluokkien välille on määritelty siten, että suomeksi puhuttu animaatio on lastenohjelma (esim. Nelosen *Disney esittää*), tekstitetty puolestaan fiktio (esim. MTV3:n *South Park*).

11 Opetusohjelmat (OPET). Opetusohjelmiin sisältyvät akateemiset, muodolliset opetusohjelmat (mm. kieliohjelmat, *Ylen avoin*), koulu- ja nk. eskari-tv:n ohjelmat (lähinnä TV1)

sekä taitoja opettavat ohjelmat (esim. TV1:n *Taito-TV*). Opetusohjelmiin on laskettu myös tosi-tv-elementtejä sisältävä *Talo Italiassa* (TV1).

12 Viihde (VIII). Luokkaan on sisällytetty niin peli- ja visailuohjelmat (*SF-studio*, TV1; *Leikin varjolla*, TV2; *Haluatko miljonääriksi*, MTV3), sketsi- ja estradiviihde (TV2:n *Jopet-show* ja *VoiceOut!*, MTV3:n *Huuma* ja Nelosen *Jussi Gaala*) kuin talk show -tyyppinen puheviihde. Puheohjelmien osalta jako on tehty aiheiden ja niiden käsittelytavan mukaan niin, että esimerkiksi *Inhimillinen tekijä* (TV2) on sisällytetty asiaohjelmiin ja toisaalta *Arto Nyberg* (TV1) kuten myös esim. *Ruben & Joonas* (MTV3) ja *Tuomas & Juuso Experience* (Nelonen) viihdeohjelmiin. Kilpailuelementin sisältävät tosi-tv-ohjelmat kuten *Amazing Race* (MTV3), *Sekaisin Miriamista* (Nelonen) tai *Big Brother* (Subtv) luokitellaan samoin viihdeohjelmiksi. Viihde-kategoriaan on lisäksi sisällytetty monista lajityypeistä ammentava talk show -parodia *W-tyyli*.

13 Muut (MUUT). Tähän luokkaan kuuluvat nk. täyteohjelmat sekä pieni määrä vaikeasti määriteltäviä hajaohjelmia: yhtäältä lottoarvonnot ja vastaavat, toisaalta taltioidut jumalanpalvelukset.

Perusluokituksesta on tiivistetty seuraava informatiivisten ja viihteellisen ohjelmien jako kuvaamaan yleisempiä ajallisia ja kanavakohtaisia kehityssuuntia:

Informatiiviset ohjelmatyypit:

uutiset (1); ajankohtaisohjelmat (2); asiaohjelmat (3); kulttuuriohjelmat (4); palvelu- ja harrasteohjelmat (5); opetusohjelmat (9).

Viihteelliset ohjelmatyypit:

urheilu (6); kotimainen fiktio (7); ulkomainen fiktio (8); elokuva (9); viihde (12).

Kahtiajaon ulkopuolelle jäävät lasten- ja muut ohjelmat.

Vertailussa ruotsalaiseen televisiotarjontaan (luku 6) käytetään myös informatiiviset–viihteelliset ohjelmatyypit -jatkumoa, kuitenkin niin että urheiluohjelmat esitetään omana ohjelmaluokkana ja prosenttiosuuksissa lasten- ja muut ohjelmat jätetään huomiotta; toisin sanoen informatiiviset, viihteelliset ja urheiluohjelma yhdessä muodostavat sata prosenttia.

Perusluokituksesta on lisäksi tiivistetty parhaan katseluajan ohjelmatyyppien havainnollistamiseksi kuusiluokkainen tyypittely (ks. luvut 2 ja 3):

1. uutiset (1) ja ajankohtaisohjelmat (2)
2. asia- (3), kulttuuri- (4), palvelu- (5), ja opetusohjelmat (9)
3. urheilu (6)
4. kotimainen (7) ja ulkomainen fiktio (8) sekä elokuvat (9)
5. viihde (12)
6. lastenohjelmat (11) ja muut ohjelmat (13).

Ohjelmien luokittelusta vastasi tutkimusavustaja, VTK Fredrik Sonck. Kun koodaaja ja projektin koordinaattori Jaana Wallenius testasivat luokittelun reliabiliteetin, yksimielisyysprosentti oli 97,8.

Liite 2: Monipuolisuusmittari

Ohjelmiston monipuolisuutta selvityksessä on mitattu nk. suhteellisen entropian matemaattisella mittarilla, joka on tullut yleiseksi ohjelmarakennetutkimuksessa. Suhteellisen entropian indeksi (H) kuvaa eri ohjelmatyyppien esiintymisen todennäköisyyttä ohjelmistossa. Mitä useampia ohjelmatyyppejä on tarjolla ja mitä tasaisemmin ne jakautuvat ohjelmistossa, sen suurempi on indeksiluku. Mitä suurempi on indeksin arvo, sen suurempi on katsojille tarjottu ohjelmiston monipuolisuus.

Indeksiluku saadaan selville laskemalla ensin ohjelmiston nk. absoluuttinen entropia (H_{abs}). Siihen tarvittava laskentakaava on seuraava:

$$H_{\text{abs}} = \sum -p_i \log_2 p_i$$

jossa p_i tarkoittaa kunkin ohjelmatyyppin ohjelmistossa saamaa osuutta. Jos esimerkiksi uutisten osuus tarkastellulla jaksolla on 7,8 prosenttia, ulkomaisen fiktion osuus 20,2 prosenttia jne., absoluuttinen entropia lasketaan seuraavasti: $H_{\text{abs}} = -[(0,078 * \log_2 0,078) + (0,202 * \log_2 0,202) + \text{jne.}]$.

Suhteellinen entropia puolestaan lasketaan jakamalla saatu H_{abs} :n arvo sen maksimiarvolla ($H_{\text{max}} = \log_2 N$):

$$H = \frac{H_{\text{abs}}}{H_{\text{max}} = \log_2 N}$$

jossa N edustaa analyysissä käytettyjen ohjelmatyyppien määrää. Esimerkiksi käytettäessä 13-luokkaista ohjelmarakennerunkoa, absoluuttisen entropian maksimiarvo $H_{\text{max}} = \log_2 13 \approx 1,114$.

Suhteellisen entropian indeksin minimiarvo on 0 (kaikki ohjelmat yhdessä ohjelmaluokassa) ja maksimiarvo 1 (kaikissa ohjelmaluokissa yhtä paljon ohjelmia). Mittari käyttäytyy logaritmisesti, minkä johdosta muutos 0,80:stä 0,90:een on huomattavasti dramaattisempi kuin 0,40:stä 0,50:een. Ts. mitä suurempi indeksiluku kanavalla on, sen vaikeampaa monipuolisuuden lisääminen on. Mittarilla laskettavaa tunnuslukua on tulkittu niin, että 0,00–0,34 edustavat erittäin vähäistä monipuolisuutta, 0,35–0,54 vähäistä, 0,55–0,69 keskimääräistä, 0,70–0,79 suurta ja 0,80–1,00 erittäin suurta monipuolisuutta.³²

³² Mittarista lisää ks. Hellman 1999 ja 2001.

Liite 3: Ohjelmat ohjelmatyypeittäin eri kanavilla esimerkkiviikolla 43

Taulukko A. Analogisten kanavien esimerkkiviikolla 43/2005 esiintyneet ohjelmanimikkeet ohjelmatyypeittäin³³

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen
UUTI	EuroUutiset FST: Kvällsnytt FST: TV-nytt Tv-uutiset Tv-uutiset ja sää Tv-uutiset ja Viiden talous Uutisotsikot Viittomakieliset uutiset	Alueelliset lähetykset FST: Kvällsnytt FST: TV-nytt Kakkosen syyssää Tv-uutiset Tv-uutiset ja Kuuden talous Tv-uutiset, sää ja urheilu	Kauppalehden talousuutiset Kuuden uutiset, sää ja urheilu Kymmenen Uutiset Päivän sää Seitsemän Uutiset Viikon sää Yhdeksän Uutiset	Kahdeksan uutiset Kahdeksan uutiset ja sää Myöhäisuutiset ja sää Nelosen sää Nelosen uutiset ja sää
AJAN	A-piste A-plus A-studio A-talk Atlas FST: Spotlight FST: Spotlight debatt 2005 Lauantaiseura MOT Ykkösen aamu-tv	Ajankohtainen kakkonen FST: 360 grader Kotimaan kasvot Kotimaan viikko Pressiklubi Suomi puhuu Tänään otsikoissa	45minuuttia Huomenta Suomen Uutiset Huomenta Suomi 1 Ihana aamu	60 minuuttia

³³ Kukin ohjelma/sarjanimike mainitaan vain kerran. Aineistosta on poistettu ”muu televisiotarjonta” eli uutisia välittävät tekstilähetykset, nk. tv-chatit sekä mobiilipelit ja tuotteita markkinoivat *Ostoskanava*-tyyppiset lähetykset.

ASIA	<p>Avara luonto: Kuivuuden kourissa Basaari: Apupäiväkirja Basaari: Mundo Ben Furman Franco ja Salazar - iberialaiset veljeks FST: Elämäntaito FST: Kolmenkymmenen kylän kaupunki FST: Melitan mukana: Hans Anonsen Hyvinvointivaltio Ihmeelliset eläimet Kansakunnan perilliset Kansallismaisemat: Aurajokilaakso Kiehtova maailma: Myrskypommit Kiehtova maailma: Pyhä vuori kutsuu Luontohetki: Viimeiset vesikot Lyömätön perhe Näytetään kieltä Prisma Studio Prisma: Totuus vitamiineista Puheenvuoroja syrjäytymisestä Ruotsin teollisuuden syntysijoilla Sunnuntaivekkari Tosi tarina: Suomalainen teko Tosi tarina: Tatamin matami Ulkolinja: Pienlainalla irti köyhyydestä Uusi Kino: Riisun äitini Voimala Ykkösdokumentti: Vuosi elämästä Ykkösdokumentti: Yhden hengen perhe</p>	<p>Dokumenttiprojekti: Imagine, Imagine Dokumenttiprojekti: Toimittaja on murhattu Elämäni eläimet Euroopan Vuoksi: Tom W FST: Dokumentti: Rauhan hinta FST: Liikkeellä luonnossa Inhimillinen tekijä Kroppa kovilla Lentokentällä Norjaa ristiin rastiin Pohjantähden alla: Hyvä tehdas? Pohjantähden alla: Muuttuva saaristo Rikas vai rukka? Silminnäkijä: Avaruusbisnes Ulkosuomalaisen tarina</p>	<p>Läpimurto 2005 MTV3.doc: Saddamin verinen perhe Olet mitä syöt</p>	<p>4D: Haluan parempaa seksiä Discovery: Ihmeiden metsästäjät Hurja remontti Nuorennusleikkaus Rikkaat ja kuuluisat Roolihuijaus Ruokavuosi Ranskassa Sillä silmällä Tyyliä vai ei Usko tai älä Vaimot vaihtoon Yhteiselon ihanuus ja kurjuus</p>
KULT	<p>Ammatti: suomalainen kirjailija - Kari H Jazz1 Kirjailijavieraana Carlos Ruiz Zafón Kulttuuriuutiset Kult-TV Runoraati Suuret lukijat: Maarit Hurmerinta Suuret lukijat: Marjo Matikainen Tähtihetki</p>	<p>FST: Aikaa elokuvalle FST: Kohtaamisia lokakuussa FST: Neon FST: Ratatosk Olen. Ajattelenko? Pop Klubi</p>	<p>Keikalla: Patrizio Buanne</p>	

PALV	FST: Strömsö FST: Tinan keittiössä Kirppis Kuningaskuluttaja Pisara Vierivät kivet	Akuutti Jumpa: Selkäkoulu 2 Kireitä siirtoja Makujen matkassa: Floyd Intiassa Matkapassi: Belgia ja Luxemburg Muutetaan yhteen! Pallo Hallussa Poliisi-tv	Avec Sara Elixir Joka kodin asuntomarkkinat Karpolla on asiaa Liemessä Navigare Ruokala (u) T.i.l.a. Tilt.tv	Dr. Phil Inno Koeajo.tv Meno-Paluu Play
URHE	Urheiluruutu Urheiluruutu ja V5-ravipeli	Breakdance FST: Sportmagasinet Hiki Jalkapalloilua: Naisten MM-karsintaottel Jalkapallon Suomen Cup: Loppuottelu Peliuutiset Rallin MM-sarja: Espanja Rallin MM-sarja: Korsika Ruutulippu: MM-ralli Espanja Urheiluruutu V75 Ravit Voimistelua: Svoli-Games	Motor Forum Tulosruutu	IS Urheilu-uutiset Monster Jam MotoGP: Kooste, Turkin GP Nelosen urheiluaamu SM-liiga: Illan peli SM-liiga: PreGame SM-liiga: TimeOut Sporttipalat UCL-viikkomakasiini
KFIK	Kotikatsomo: Hokkasen näköinen nainen Kotikatu Pääroolissa	Meidän jengi Rakastuin mä luuseriin	Firma Käenpesä Salatut elämät	Kumman kaa Kylmäverisesti sinun Team Ahma

UFIK	<p>Etelästä pohjoiseen Frasier FST: Piirka ja naapurit FST: Virussota Gilmoren tytöt Harold Shipman - Tohtori kuolema Holby Cityn sairaala Konttori Matlock Midsomerin murhat Monk Murha mielessä (K15) Murhasta tuli totta Satakieli Se sketsishow Sydämen asialla Tasku-tv Vielä virtaa Villi Länsi-Englanti</p>	<p>Hädän hetkellä Kettu Kuumat vartaat McLeodin tyttäret Mr Bean Ne murkut Nuori nainen Berliinissä Ohukainen & Paksukainen: Parhaat palat Oikeuden puolesta Onnen päivät Sakke: Taidevalokuvia Taivaanranta Tohtori Ben Casey Vaarit vauhdissa</p>	<p>Aloha Havaiji Bernie Mac Show Boston Legal C.S.I. C.S.I. Miami Chicagon lääkärit (2. es.) Emmerdale Everwood Ilman johtolankaa Joey Kaksi tuoppia, kiitos! Kauniit ja rohkeat Käytäväpeliä Kukkulan kuningas Langalla Miehen puolikkaat Mullan alla Muodon vuoksi NYPD Blue Oikeus ja kohtuus Perheen kalleudet Reba Saman katon alla Simpsonit Sisko ja sen sisko South Park Sydämen sivistystä V Veljemme on nero Vielä kerran Will & Grace Yhä vedossa</p>	<p>Agentit Alias Amy'n lailla Benny Hill Carnivàle Charlien enkelit Frankensteinin kartano Jackie Chan seikkailee Joanin salaisuus Kadonneiden jäljillä Kaikki rakastavat Raymondia Miehiä ja vaimoja Nanny Onnellinen perhe Päivien viemää Pulmuset Shield - Lain varjolla Siskoni on noita Starky ja Hutch Strong Medicine - kovaa lääkettä Tartuntavaara Täydelliset naiset Tyttökullat Vaimoni on noita Ylämaan kettu</p>
ELOK	<p>Betty Fisher Roolipeli Sysmäläinen Uusi Kino: Musta koira - tarinoita Espan</p>	<p>Blink - sokea todistaja Hormoonit valloillaan Suomisen Olli rakastuu Villit hevoset</p>	<p>UPE: Eraser - suojelija UPE: Medusan verkko UPE: Menneisyyden paino UPE: Mustat donkkaa tykimmin UPE: Muumio UPE: Tuplatreffit Pariisissa</p>	<p>Elokuva: American Outlaws Elokuva: Araknofobia Elokuva: Hook - Kapteeni Koukku Elokuva: Naapuri kuin painajainen Elokuva: Paha päivä Elokuva: The Recruit - Agenttikokelas Elokuva: Tigerland</p>

LAST	FST: BUU-klubben FST: BUU-klubben: Bärttil FST: BUU-klubben: Nooan saari FST: BUU-klubben: Oppåner å hitådit FST: Jox FST: Pussel FST: X-tra Kyllä onnistuu Uutismixi	Angela Anakonda Corneil & Bernie Ei se ole koalan syy Eläimellistä menoa Elisa ja eläinystävät: Lepakkomies Farmi FST: BUU-klubben: Muumilaakson tarinoita Galaxi HALOO! Haloo! Sartsa ja Timppa Harri ja dinot Hetkinen Himpulat: Palikat JUU EI: Kännykkä Kaaoskylä: Laurent, Hepan veljenpoika Katinkontti LASTEN AAMU: Johanna Minä mietin Mitä ihmettä: Outi Heiskanen Muumilaakson tarinoita Pikku Kakkonen Poinzi Pupu Pitkäkorva Rosan elämää Rytmi-reppu: Luuranko rämisee Sagwa Salaperäisen saaren aikapoikasankarit Sorvarin tytöt Suuri kupla Uutismixi Vekarat! Velhot, jätit ja susihukkaset Vili Vilperi Tuu juttuun	10 + 2 Ankantahtiin Battle B-Daman Duel Masters Hamtaro Kids Top20 Lassen maailma Pokémon Power Rangers: Dino Thunder Sinisen talon nalle Skabadabadoo! Staraoke-laulupeli Tikun ja Takun pelastuspartio Tomi Traktori Transformers Energon Winx-klubi	Beyblade Buusteri Disney esittää: 101 dalmatialaista Disney esittää: Kaapo Halinallet Karhulan nukkesairaala Lohikäärmeen merkki Mansikka-Marja Paavo Pesusieni Pikku väkeä Popsikkaat Puuha-Pete Sabrina Tuomas-veturi
OPET	Alright? Alright! Arjen esineet Avaruuskansiot Es español 3 Etälukio: Teknologia ja yhteiskunta FST: BUU-klubben: Pussel FST: Experimentet FST: Kolme kaveria FST: Ramppi historiaan			

	FST: Tate Modern: Ulkoa sisään FST: Treffpunkt Berlin Koulu-tv: Minun sukupuuni Koulu-tv: Onnimanni Mediakompassi Pique-nique 1 Taito-tv: Värillä väliä ympäristössä Talo Italiassa Talousvalmentaja Tutkittu juttu: Mikä uhkaa merikalaa?			
VIIH	Arto Nyberg FST: Scen Itse valtiaat Pirjo, Pirjo ja Mato SF-studio Uutisvuoto	Eurovision 50v -juhlasshow FST: Hetimiten Kummeli Leikin varjolla Se on siinä TOP40 YLE Live: Disco Ensemble YLE Live: Maj Karma	Amazing Race Haluatko miljonääriksi? Huuma Idols Idols - äänestystuloksen julkistaminen Kauhukeittiö Kaunotar ja nörtti Kymppitonni Pilanpäiten Ruben & Joonas Viihdeuutiset Lotto ja Jokeri Vikinglotto	Chappelle's Show Ei Blondeille Hauskat kotivideot Machojahti NRJ Top 10 Punk'd Suomen Robinson Törkytorstai: Jackass Törkytorstai: Roskasakki Tuomas & Juuso Experience Viimeinen ranta
MUUT	FST: Tärningin Jumalanpalvelus Lotto Vikinglotto Ykköskatsomo	Ylen hyvä		Keno Keno ja Ässä-arpa Lotto, Jokeri, Vakioveikkaus ja V75 Vikinglotto ja V5

Taulukko B. Digitaalisten kanavien esimerkkiviikolla 43/2005 esiintyneet ohjelmanimikkeet ohjelmatyypeittäin

	YLE24	YLE Teema	FST-D	Subtv	Urheilu-kanava
UUTI	Euronews		Kortnytt		
	Hämeen uutiset		Kvällsnytt		
	Itä-Suomen uutiset		TV-nytt		
	Kaakkois-Suomen uutiset				
	Kakkosen syyssää				
	Keski-Suomen uutiset				
	Lounais-Suomen uutiset				
	Oddasat				
	Pohjanmaan uutiset				
	Pohjois-Suomen uutiset				
	SVT uutiset				
	Tv-uutiset				
	Tv-uutiset ja Kuuden talous				
	Tv-uutiset ja sää				
	Tv-uutiset ja Viiden talous				
	Tv-uutiset, sää ja urheilu				
	Uudenmaan uutiset				
	Viittomakieliset uutiset				
AJAN	360 grader		360 grader		
	Ajankohtainen kakkonen		Dokumentti: Rauhan hinta		
	A-piste		Närbild		
	A-plus		Spotlight		
	A-studio		Spotlight debatt		
	A-talk				
	Atlas				
	Eduskunnan kyselytunti				
	Jälkiviisaat				
	Kotimaan viikko				
	Lauantaiseura				
	Maatalous eduskunnassa				
	MOT				
	Närbild				
	Pressiklubi				
	Suomi puhuu				
	Tänään otsikoissa				
	Uutispäivä				
	Uutisviikko				

ASIA	<p>Vanhanen keskustan ehdokkaaksi Viikko viitottuna Ykkösen aamu-tv Aamutohtori Apupäiväkirja Basaari: Mundo Kotimaan kasvot Prisma Studio Ulkolinja: Pienlainalla irti köyhyydestä</p>	<p>Hyvinvointivaltio Kolmas ulottuvuus: Kidnapattu Calissa Lontoon ketut Mikä uhkaa merikalaa? Nubian kadonnut kuningaskunta Prisma Studio Prisma: Totuus vitamiineista Puheenvuoroja syrjäytymisestä Rapoportien kolme elämää Sari Anttonen Theroux'n vinksahaneet viikonloput Tiededokumentti: Toisenlainen katse T-klubi Uusi Kino: Yövuoro Viinikylässä kuohuu Voices: henkilökuvia Afrikasta</p>	<p>Börge Hellström Eläinten tahtiin Elämäntaito Hans Anonsen Kolmenkymmenen kylän kaupunki Liikkeellä luonnossa Muistojeni DDR Norjaa ristiin rastiin Sata kiloa liikaa Seportaasi: Veljesten puoti</p>	<p>Alaston maailma Amerikan ilotalot E! Entertainment: 101 viihteeseen hätkähdyt E! Entertainment: Dr. 90210 E! Entertainment: Hollywoodin tositarina E! Entertainment: Kauneuden kulisseissa E! Entertainment: Kuuluisat mokat E! Entertainment: Kuuluisuuden kirous E! Entertainment: Paparazzit E! Entertainment: Spesiaalit E! Entertainment: Sydänten Hollywood E! Entertainment: Tähtien bisnekset E! Entertainment: Tähtityyli Sextaasi Tunnustusten yö Vegasin kasinolla Yllätysshäät Yö Rakelin kanssa Depeche Mode: Precious (u) Kohtaamisia (u) Laura Bono: Non Credo Nei Miracoli</p>
KULT	<p>Kirjavieras Kulttuuriuutiset Kult-TV Tähtihetki</p>	<p>La Boheme Aleksis K Ateljee: Pako elämään Danse, danse: Nykytanssia Euroopasta Ifigeneia Tauriissa Jazz1 Juha Seitajärvi Kulttuuriuutiset Kult-TV Kymmenen suomalaista arkkitehtia Leif Ove Andsnes</p>	<p>Aikaa elokuvalle Jan-Erik Andersson Kohtaamisia lokakuussa Matkalla Muumilaaksoon Neon Ratatosk</p>	

PALV	Mestarin siveltimestä Taidetta koteihin Tohtori Zhivagon tarina Van Cliburn -kilpailun palkittu soittaa Veijo Hietala Tähtäimessä maraton	Strömsö Tinan keittiössä	E! Entertainment: Meikkikoulu E! Entertainment: Pikkurahalla E! Entertainment: Viimeistä huutoa Tilt.tv	Svolin MixDance TV-Urheilulääkäri Urheilijakokkikoulu
URHE	Urheiluruutu Urheiluruutu ja V5-ravipeli	Sportmagasinet Sportnytt		Belcar F-cup Fitness Expo 2005 Futbol Mundial Golf: European Tour Highlights Golfia: European Tour 2005 Golfmakasiini Italian jalkapalloliiga Jalkapallon Espanjan liiga Jääkiekkostudio Nations Cup Navigare Pelistudio 2005 Purjehdus: Seamaster Rally Action Ravi-tv SLU - reilu peli Teivon ravit Tornados-turnaus Tähtiä ja tuloksia - urheilun maailma (u Urheilun maailma Urheilu-uutiset V5 Ravit Vermo
KFIK	Kuvastin Uusi Kino: Keinu		Pimeä puoli	

UFIK	Hiidenvirta	Hornblowerin seikkailut Kohtauksia eräästä avioliitosta Murhakomissio Piirka ja naapurit Spread the Jam Virussota	Batmanin tytär Beverly Hills, 90210 Buffy, vampyyrintappaja Critic DragonBall Z Firefly Futurama Ihmemies MacGyver Katuhaukka Kerran varas, aina varas Kolmas kivi auringosta Melrose Place Miami Vice Mies vailla nimeä Mountain Nikki Pahan tytär Reba Salaiset kansiot Simpsonit Sisko ja sen sisko Smallville Sydämen sivistystä Tehtävä: Maa Teräsmieheni Titus Tunteet pelissä Veronica Mars Will & Grace X-Men: Evolution Yli synkän virran
ELOK	Amores Perros Kadonneitten naisten tasanko Myöhäistä syksyä Sixtynine 69 Uusi Kino: Yhtenä lauantaina	Gaudi Afternoon Roolipeli	UPE: Skorpionikuningas

LAST	Kaapo pelkää koiria Kaapon kesäyö Leipuri Mehupillimaalarit Merihirviötä etsimässä Uutismixi	Uutismixi	Arvaa mikä laulu! BUU-klubben Bärtil Härkä ja paimenpoika I Mumindalen Joulun sankarit Kaniiniagility Kilpajuoksu kameleilla Korkeasaaren eläinlapset Mamemo Matikkapartio Muumilaakson tarinoita Nooan saari Oppåner å hitådit Pipalina Pussel Scen SICSAC X-tra Zip-Zap muu
OPET		Alright? Alright! Arjen esineet Avaruuskansiot Buddhan jalanjäljillä Cap des Pins Ehtyykö Itämeren kalasaalis? Es español Etälukio: Terveystieto Kansa koulussa Kansalaisen ABC: Haasteena ryhmä Kansalaisen ABC: Tietoyhteiskunta Kolonialismi Kontakt Deutsch Koulu-tv: Eilisvisio Koulu-tv: Minun sukuuuni Koulu-tv: Onnimanni Koulu-tv: Tiedepankki Kreikkaa matkailijoille	Alkoholi Experimentet Kolme kaveria Ramppi historiaan Treffpunkt Berlin Ulkoa sisään

VIIH		<p>Lähihoitaja vanhuksen tukena Mediakompassi Médico de familia Minun elokuvani 2005 Muuttuvat ammatit Rajat alas Sairaanhoidajat Slovakia Taito-tv: Työ ja tunteet Terveellinen kala? Tiedettä, ei taikuutta! Tuu juttuun Don Johnson Big Band</p>	<p>Hetimiten Jools Holland show Pohjoismainen videolista Tähdentento 2005</p>	<p>Big Brother Big Brother Extra Big Brother Talk Show Idols Extra Iron chef Kuin viimeistä päivää Late Night with Conan O'Brien Missy Elliott - tähdentekijä Pilanpäiten Rattissa Funkmaster Flex RAW Rysän päällä Saturday Night Live Simple Life - tien päällä SmackDown! World Poker Tour Vesiposti vastaa</p>	<p>Urheilukanavan viikon esittely Urheilukanavan viikonlopun esittely Veikkauksen Kenon ja Mitalipelin numerot Veikkauksen Kenon, Mitalipelin ja Viking Veikkauksen Loton, Jokerin, Kenon ja Mitalipelin numerot</p>
MUUT	<p>Lotto Vikinglotto</p>	<p>Lapset puhuvat Teemaillan esittely</p>	<p>Tärningen</p>		

Liite 4: Ruotsalaisten tv-kanavien kuvaukset

SVT1 ja **SVT2** ovat Sveriges Televisionin,³⁴ Ruotsin julkisen palvelun yleisradioyhtiön kanavia ja vertautuvat siten YLE:n TV1- ja TV2-kanaviin. Lisäksi Granskningsnämnden för radio och TV:n vuotta 2005 käsittelevässä raportissa huomioitiin julkisen palvelun digitaaliset lähetykset: lastenohjelmiin keskittyvä **Barnkanalen** ja asiaohjelmapainotteinen **Kunskapskanalen**, joita lähetetään samalla kanavalla (ja jotka siten raportoidaan kokonaisuutena) sekä uutis- ja ajankohtaiskanava SVT24.

Näiden ohella GRN:n tutkimuksen kohteina ovat seuraavat kaupalliset kanavat:

Ruotsin **TV4** on vuonna 1992 aloittanut, kaupallisten joukossa ainoa maanpäällinen tv-kanava. Vuonna 1994 TV4 nousi Ruotsin katsotuimmaksi kanavaksi. Se on ”kaupallinen laatu-kanava, joka lähettää ohjelmistoja kaikille ruotsalaisille”.³⁵ Valtakunnallisen kanavan lisäksi tv-yhtiöllä on mm. 16 paikallistelevisiokanavaa, internet- ja teksti-tv-palvelut sekä kaapeli-, satelliitti- ja terrestriaalidigiverkossa tai laajakaistan (ip-tv) välityksellä saatavissa olevia kanavia: TV4 Plus, TV400 ja TV4 Fakta). Vuoden 2005 raportissa (GRN 2006) on tarkasteltu erikseen **TV4 Plus** -kanavaa ja se on myös sisällytetty tähän vertailuun. Tämän TV4:n sisarkanavan profiiliin kuuluvat eritoten fiktio, viihde ja faktaohjelmat, mutta parhaaseen katseluaikaan se keskittyy urheiluun.

Mediakonserni Modern Times Groupin Viasat-kanavaryppäeseen kuuluva **TV3** on tilattavissa kaapeliverkossa tai digitaalisesti satelliittikanavana, ja siten viiden miljoonan ruotsalaisen ulottuvilla. Sen ensisijainen tavoite on ”viihdyttää yleisöjä”.³⁶

SBS Broadcasting -konsernin omistama **Kanal 5** painottaa samoin viihteellistä ohjelmistoa ja sen ”missio on tehdä hauskeempaa televisiota – ei uutisia, ei poliittisia debatteja eikä tylsää kuluttajajournalismia”. Sen pääpaino on viihteessä, sarjoissa, ruotsalaisessa draamatuotannossa ja elokuvissa.³⁷ Kanava on saatavilla digi-, kaapeli-, satelliitti- ja terrestriaalidigiverkossa tai ip-tv-lähetyksenä.

Viasatin **ZTV** koostuu lähinnä musiikki eli musiikkivideoista. Kanavan kohderyhmänä ovat nuoret ja nuoret aikuiset.³⁸

TV8 on Viasatin pääosin uutis-, ajankohtais- ja asiaohjelmiin keskittyvä kanava, jolla nähdään niin omatuotantoista ohjelmaa kuin mm. amerikkalaisen Fox-kanavan uutislähetyksiä ja *Deutsche Welle Journal* -ajankohtaisohjelmaa.³⁹

³⁴ www.svt.se

³⁵ www.tv4.se

³⁶ www.tv3.se

³⁷ www.kanal5.se

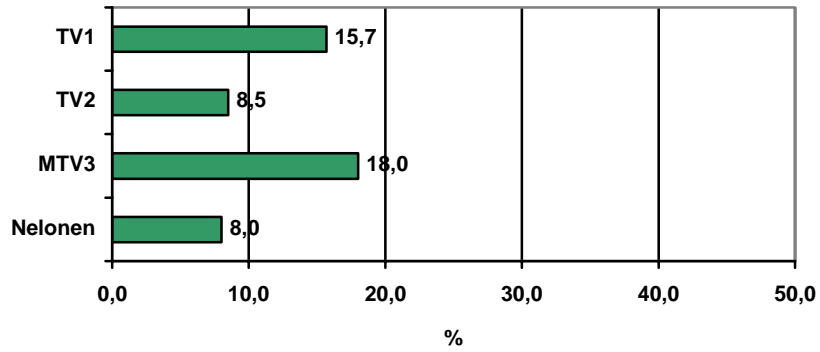
³⁸ www.ztv.se

³⁹ www.tv8.se

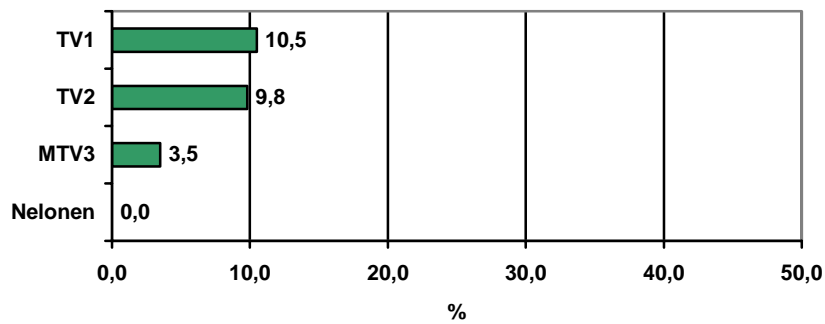
Liite 5: Liitekuviot

Kuvio A. Parhaan katseluajan kanavavertailu ohjelmatyypeittäin 2005 (%)

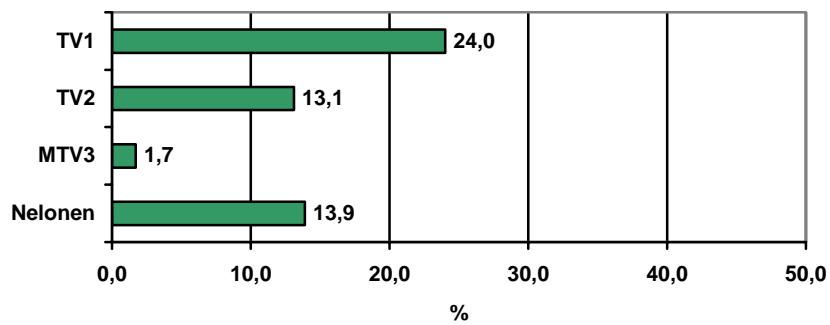
Uutiset

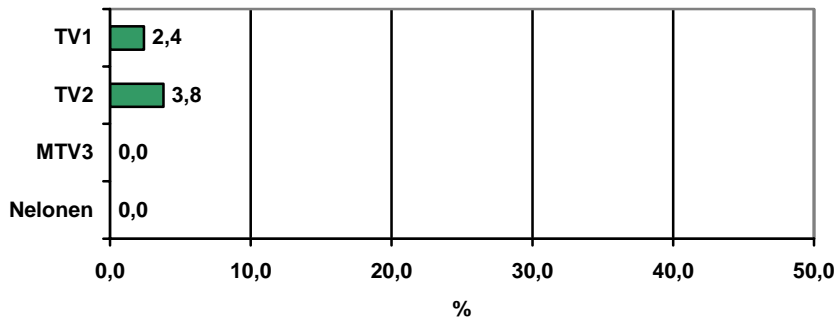
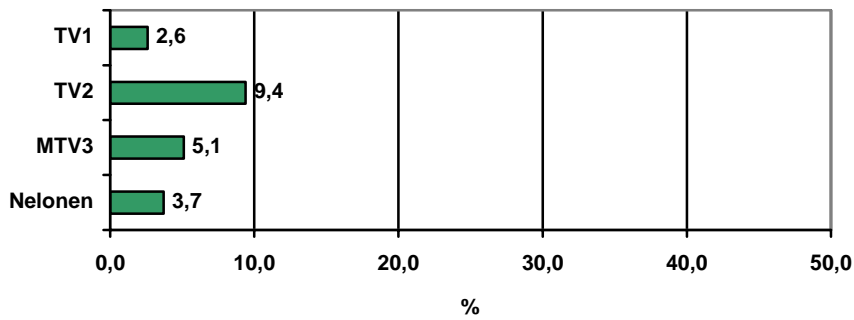
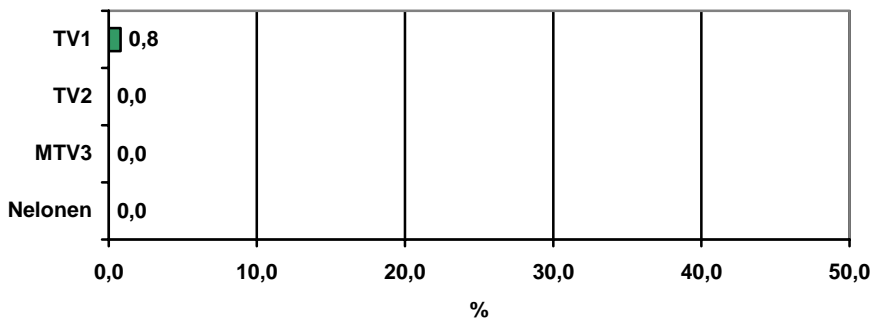
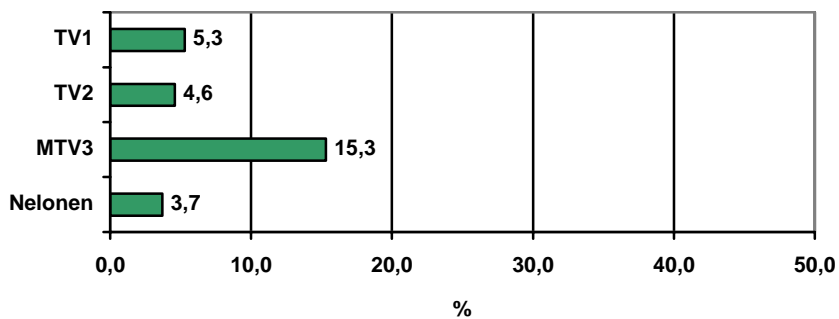

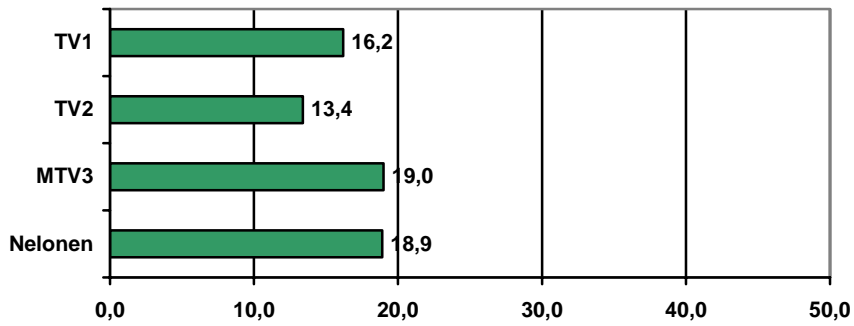
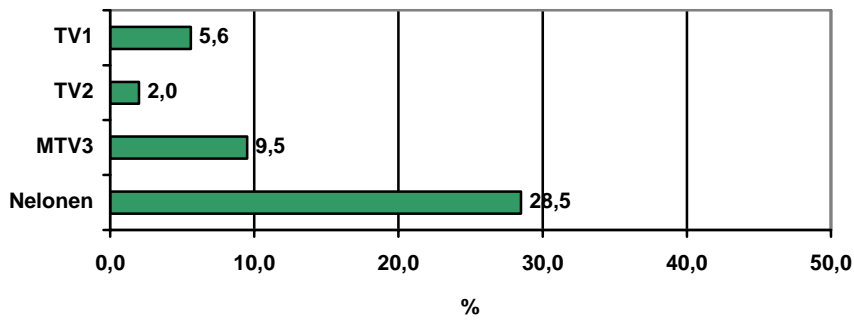
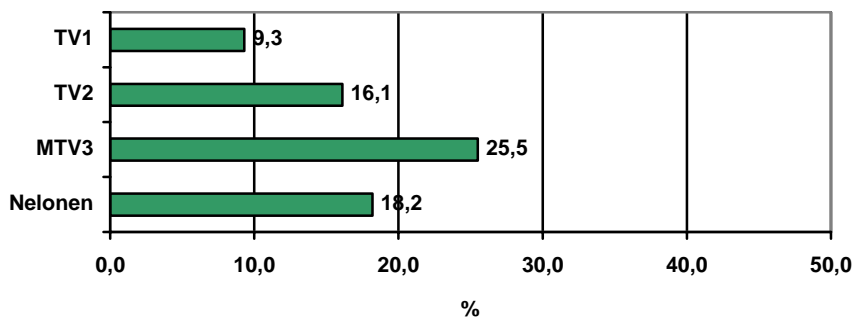
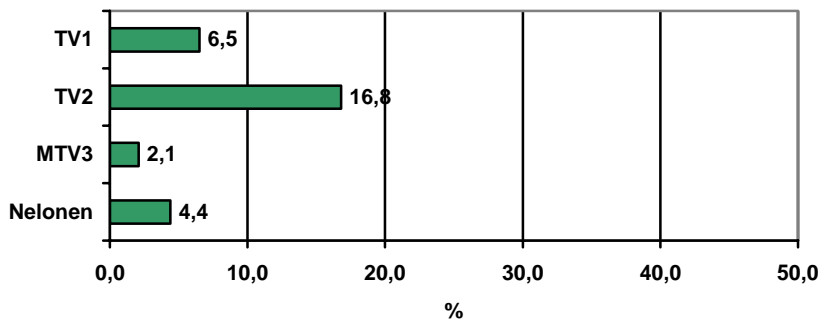
Ajankohtaisohjelmat

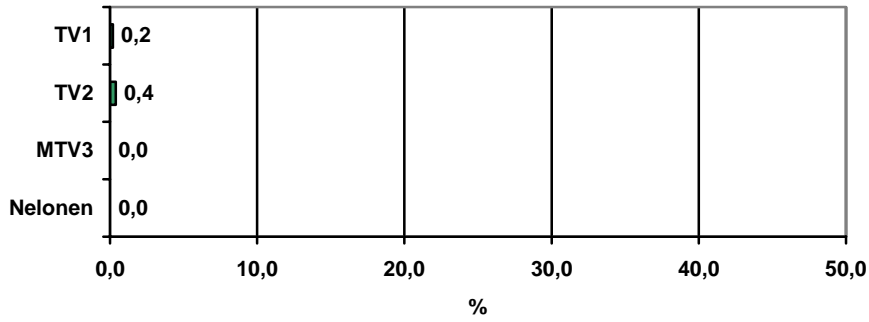
Asiaohjelmat

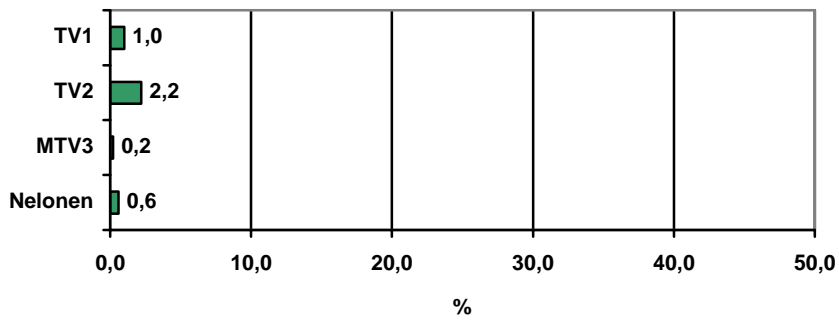
Kulttuuriohjelmat**Palveluohjelmat****Opetusohjelmat****Kotimainen fiktio**

Ulkomainen fiktio**Elokuvat****Viihde****Urheiluojelmat**

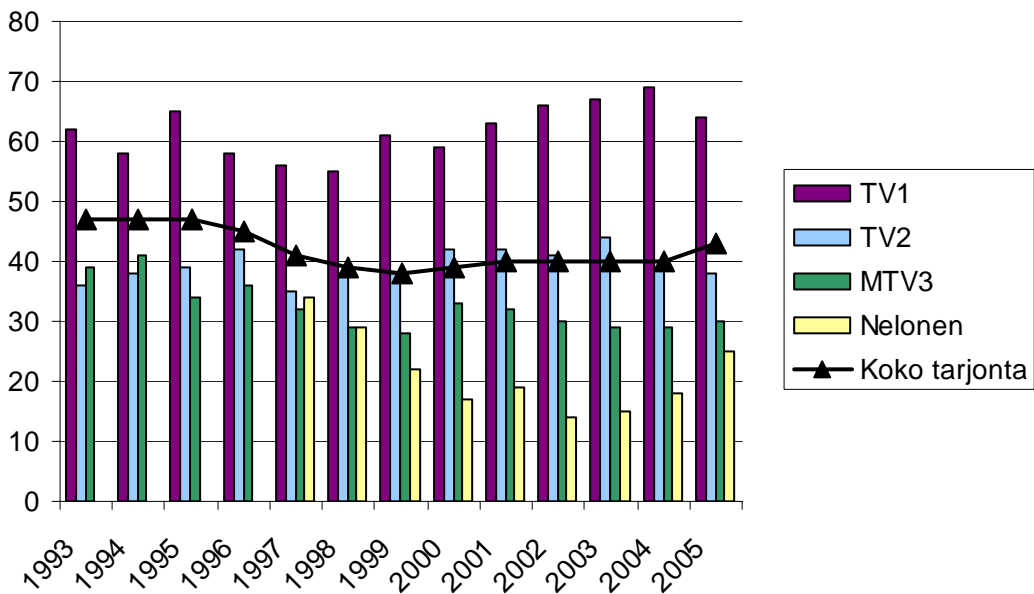
Lastenohjelmat

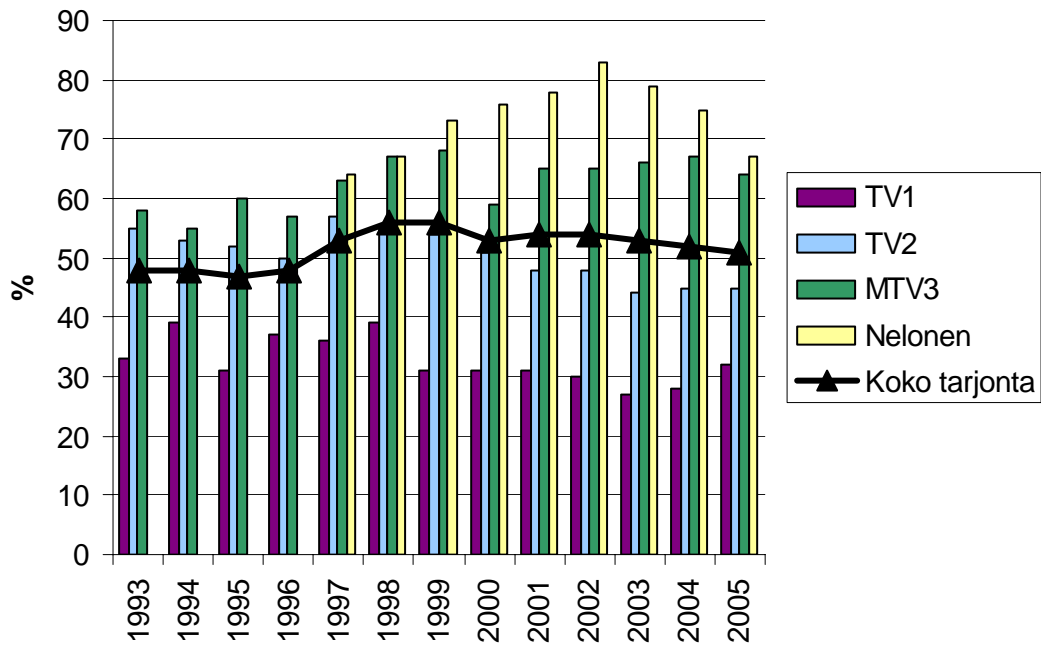
Muut

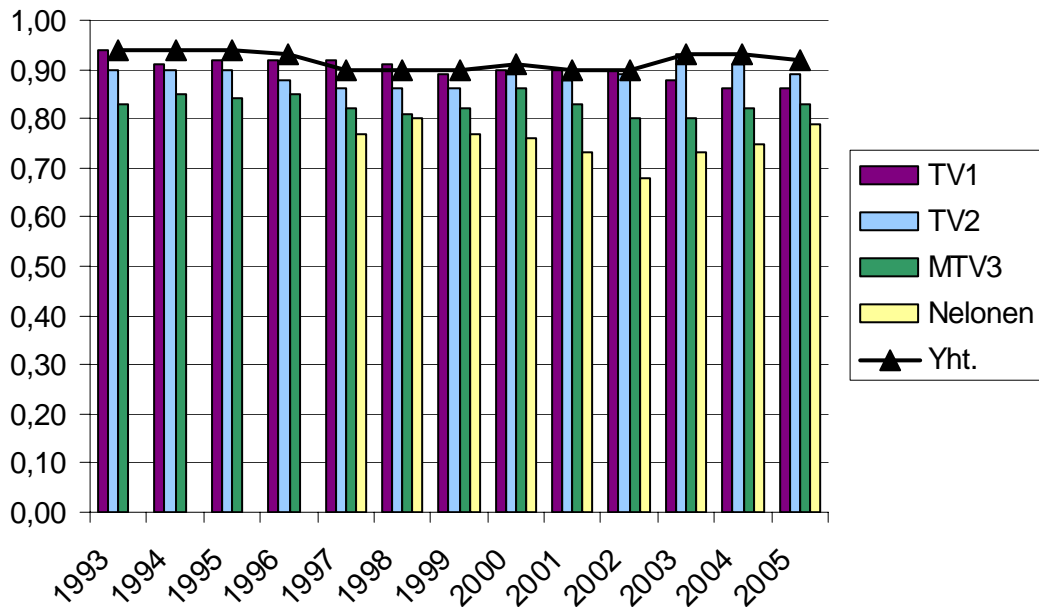
Kuvio B. Informatiivisten ohjelmien osuus kanavittain 1993–2005 (%)

Kuvio C. Viihteellisten ohjelmien osuus kanavittain 1993–2005 (%)

Kuvio D. Koko analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1993–2005

Kuvio E. Analogisten kanavien erilaisuus 1993–2005

